

D A G S O R D E N

Bestyrelsesmødet tirsdag den 12. december 2023, kl. 16.00 – 20.00, hos Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140 A, 1620 København V

Jaris Birgler, Friluftsrådet København deltager i behandlingen af dagsordenens punkt 2.

Jonas Whitehorn, Friluftsrådet Østsjælland deltager i behandlingen af dagsordenens punkt 4 a.

0.	Besøg hos medlemsorganisationen Dansk Ornitologisk Forening	30 minutter
1.	Godkendelse af dagsorden med bestyrelsesrapportering (ASB)	15 minutter
2.	Ny strategi for Friluftsrådet 2024-2027	60 minutter
	<i>a) Ny strategi for Friluftsrådet 2024 – 2027 (Strategiudvalget)</i>	
	Pause	10 minutter
3.	Tilskudsforvaltning	15 minutter
	<i>a) Indstillinger om tilskud og afslag Udlodningsmidler til Friluftsliv 73 fordeling, 5. uddeling – LUKKET PUNKT (RDA + TOE)</i>	
	<i>b) Rammer for driftstilskud fra Udlodningsmidler til Friluftsliv (RDA + TOE)</i>	
	<i>c) Ansøgningsfrister og beløbsrammer for Udlodningsmidler til Friluftsliv i 2024 (FOT+TOE)</i>	
4.	Konkrete sager	60 minutter
	<i>a) Forslag til Friluftsrådets anbefalinger om marine naturnationalparker (HST+TOE)</i>	
	<i>b) Ansøgning fra Den selvejende institution Havhøst om optagelse som A-medlem af Friluftsrådet (WG)</i>	
	<i>c) Ansøgning fra Dansk Land- og Strandjagt af 1991 om optagelse som A-medlem af Friluftsrådet (WG)</i>	
	<i>d) Rammer for generalforsamling – proces (ASB + WG)</i>	
	<i>e) Mærkningsordningen Danske Naturparker – Genmærkning af Naturpark Randers Fjord (MEL + TOE)</i>	
	<i>f) Fremtidig strategi for programmerne Blå Flag og Badepunkt (LNI, FOT + TOE)</i>	
	<i>g) Opfølgning på good governance i Friluftsrådet og drøftelse om nedsættelse af arbejdsgruppe til at revidere Friluftsrådets vedtægter frem mod generalforsamlingen 2024 (ASB)</i>	
	<i>h) Forslag til forplejningspolitik for Friluftsrådet (KIS, TBA)</i>	
	<i>i) Indledende drøftelser om politik for sponsorater i Friluftsrådet (FOT + TOE)</i>	
5.	Økonomi og regnskab	20 minutter
	<i>a) Godkendelse af korrigeret budget 2024 (CAD + WG)</i>	
	<i>b) Godkendelse af budget 2025 (CAD + WG)</i>	
	<i>c) Risikoanalyse for budgetter med mere (WG + TOE)</i>	
6.	Eventuelt	5 minutter

Godkendelse af dagsorden med bestyrelsesrapportering

Resume: Bestyrelsen gives overblik over aktuelle indsatser og løbende monitorering af organisationens virke. Bestyrelsen skal godkende dagsordenen for mødet med eventuelle tilføjede dagsordenspunkter.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Torbjørn Eriksen, 1. december 2023.

Bilag:

- Dagsorden.
- Rapportering til Bestyrelsen december 2023.
- Rapport Trivselsundersøgelse 2023 Friluftsrådet.

Indstilling

På baggrund af bestyrelsens ønsker om at få et større overblik over aktuelle indsatser og løbende monitorering af organisationens virke er udarbejdet bilagte rapportering, der på overskriftsniveau skal give bestyrelsen et overblik over væsentlige indsatser og processer.

Formatet er tillige tænkt som et bagtæppe for den aktuelle mødedagsorden.

Bestyrelsen godkender dagsordenen med eventuelle tilføjede dagsordenspunkter.

Sagsfremstilling

Økonomi og resurser

Tidsplan

Beslutning

Status til Bestyrelsen

Status på strategi og siden sidst

- Velafviklet afslutningskonference på Christiansborg 27. okt. 2023 i projekt Naturfriske Fællesskaber.
- Velbesøgt medlemsmøde om bæredygtigt friluftsliv den 18. september 2023. Blandt andet som opfølgning herpå er udarbejdet pitch til behandling i ekstern fond i december 2023.
- God opbakning til lokalbestyrelsesseminaret 29.-30. september 2023.
- Velbesøgt medlemsmøde om ansvar ved ulykker i naturen den 4. oktober 2023.
- Fælles ekskursion 2. november 2023 mellem adgangsudvalget og udvalget for natur og friluftsliv til Nordsjælland, hvor Naturstyrelsen præsenterede planerne for naturgenopretning af Søborg sø og friluftsliv/hegningsproblematikker i Hellebæk Kohave (naturnationalpark).
- Webinar om Naturdannelse 12. oktober 2023 i regi af Center for Børn og Natur. Stor interesse og med 5-600 deltagere – primært lærere, pædagoger, ledere, studerende og undervisere på professionshøjskoler, naturvejledere etc.
- Deltagelse i møde 2. november 2023 hos By- Land- og Kirkeministeren om landdistriktspolitisk udspil.
- Åbent møde om natur, biodiversitet, friluftsliv og foreninger i Køge.
- Netværksmøde for Friluftsrådets repræsentanter i Naturparkerne 11. november 2023.
- Biodiversitetsrådet fremhæver i sin årsrapport 2023 af 23. november 2023 et akut behov for bedre beskyttelse og en genopretning af biodiversiteten. Derfor foreslår rådet, en ny biodiversitetslov med ambition om 30 procent beskyttet natur i Danmark. Friluftsrådet var udvalgt til at holde oplæg ved næstformand Stefan Stürup i forbindelse med offentliggørelsen. Her bakkede Stefan, op om behovet mere og bedre natur samtidig med, at han understregede, at en natur- og biodiversitetslov skal sikre borgerne bedre adgang til naturen. Biodiversitetsrådet fremhæver selv vigtigheden af at sikre offentligheden videst mulig adgang til naturen, under hensyn til biodiversiteten. Biodiversitetsrådet konkluderer samtidig, at der som udgangspunkt ikke er væsentlige modsætninger mellem biodiversitet og friluftsliv. Miljøministeren svarer på biodiversitetsrådet rapport, at han vil vente med at sætte mål for naturbeskyttelse. Biodiversitet skal først drøftes i treparten om landbruget.
- Studietur til Schweiz (26.-28. november 2023) med den strategiske dialoggruppe for rekreativ infrastruktur i Danmark (Dansk Kyst- og Naturturisme).
- De lokale friluftsråd har jævnfør dagsordenens punkt 5 g nedsat to tværgående projektgrupper, der har udarbejdet forslag og anbefalinger til fremtidige marine naturnationalparker i Øresund og Lillebælt.
- Etableringen af naturnationalparker ligger fortsat stille og afventer en politisk afklaring af, hvordan naturnationalparkerne skal organiseres under hensyntagen til inddragelse af blandt andet kommunerne.
- Projektbevilling til Projekt Danmarks Naturstier forventes behandlet i ekstern fond december 2023. Naturstyrelsen er leadpartner.
- Friluftsrådet er udtrådt af samarbejdet med Danmarks Naturfredningsforening om Naturens Uge 2024 og frem. Det sker blandt andet med henblik på at prioritere Nat i Naturen samt fordi den eksterne finansiering bortfalder.

Det har vi brug for fra bestyrelsen

- Aktivering af bagland til Folkemødet 2024.
- Dialog med lokale bestyrelser om organisationsudviklingsprojektet og nye aktiviteter.
- Deltagelse i nytårskur den 24. januar 2024. invitation følger.

Aktuelle opmærksomhedspunkter

Faste rapporteringspunkter

Status:	Aktuelle opmærksomhedspunkter:
<p><u>Økonomi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Budget 2024 og 2025 jævnfør dagsordenens punkt 6 a og 6 b. ➤ Nyt økonomistyringssystem og elektronisk fakturering er i drift fra medio oktober. Elektronisk rejseafregning (Navidoc) under udrulning til bestyrelse og efterfølgende til de lokale Friluftsråd. ➤ Elektronisk implementeres fra 2024. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sekretariatet står til rådighed med hjælp og vejledning vedrørende det elektroniske rejseafregningssystem Navidoc, der kommer med såvel app og pc løsning.
<p><u>GDPR:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ GDPR tiltag under fortsat planmæssig udrulning. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udrulning af nye emailkonti til de lokale Friluftsråd er i proces og gør fornuftige fremskridt. Sekretariatet står til rådighed for hjælp og rådgivning herom. Fortsat opmærksomhed på at få alle til at benytte de nye FR-emailkonti.
<p><u>Cybersikkerhed:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Friluftsrådets cybersikkerhed evalueres med regelmæssighed jævnfør dagsordenens punkt 6 c - risikoanalyse. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ingen nye opmærksomhedspunkter.
<p><u>Udlodning:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluering af udlodningslovet afventer fortsat. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Med den politiske aftale om midler til breddehestevæddeløbssporten: https://kum.dk/aktuelt/nyheder/model-for-midler-til-hestevaeddelse-paa-plads. - må den formodes nært forestående. Tidsrammen kendes ikke.
<p><u>Lokal struktur:</u></p> <p><u>Bestyrelses kontaktansvarlige ift regionerne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nordjylland: Helle Stuart ➤ Midtjylland: Stefan Stürup ➤ Syddanmark: Kirsten Skovsby og Leif Nielsen ➤ Sjælland: Annesofie Bjerre ➤ Hovedstaden: Flemming Torp 	<p>Der aftales som udgangspunkt deltagelse i 3 møder om året:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ 1 fysisk møde (oktober/november) ➤ 1 fuldt virtuelt onlinemøde (februar/marts) ➤ 1 hybridmøde (blandet deltagelse virtuelt eller fysisk (maj/juni)) ➤ Deltagere: 2 personer fra hvert lokale friluftsråd og 1 person fra bestyrelsen

<p><u>Projekter:</u> Nye tilsagn: ➤ Venner med Naturen – Experimentarium leadpartner (15,5 millioner kr.) ➤ Eco-Schools Afrika – 2024-2027 (17,2 millioner kr.)</p> <p>Igangværende projekter: ➤ Uganda – Retssagen om besvigelse/korruption hos tidligere partner berammet til 18. december 2023.</p>	
<p><u>Nyt fra formandskabet:</u> Danmarks Ride Forbund og Dansk Islandshesteforening ønsker at mødes for at drøfte indsatser for bedre adgang til at ride i naturen med Friluftsrådet og DIF. Møde under planlægning.</p> <p>Der blev afholdt møde i formandskabet den 22. november 2023 med følgende dagsordenspunkter:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Planlægning af bestyrelsesmøde den 12. december 2023 med gennemgang af udkast til dagsorden	
<p><u>Nyt fra direktionen:</u></p> <ul style="list-style-type: none">➤ Den årlige trivselsundersøgelse blandt sekretariatets medarbejdere gennemføres ultimo september 2023. Se bilag fr resume.➤ Der har været afholdt PA-kurser for sekretariatets kommunikationskonsulenter og politiske konsulenter.➤ Medarbejderne har varslet opsigelse af den eksisterende overenskomst. Forhandlinger om en ny indledes i det nye år.	

Oversigt over resultater

Sådan læser I resultaterne

Tabel 1 viser resultaterne for seks af de områder, som handler om jeres psykiske arbejdsmiljø og trivsel. Resultaterne for det sidste område, Negativ adfærd, er vist i tabel 2.

Resultaterne inden for hvert emne er angivet med et tal fra 0 til 100:

- 100 svarer til, at medarbejderne i gennemsnit har svaret 'I meget høj grad'.
- 75 svarer til, at medarbejderne i gennemsnit har svaret 'I høj grad'.
- 50 svarer til, at medarbejderne i gennemsnit har svaret 'Delvist'.
- 25 svarer til, at medarbejderne i gennemsnit har svaret 'I lav grad'.
- 0 svarer til, at medarbejderne i gennemsnit har svaret 'I meget lav grad'

I rapporten bliver arbejdspladsen resultater sammenlignet med resultaterne for et gennemsnit af arbejdstagere i Danmark (DK).

Et emne er markeret med

- **Grøn**, hvis jeres resultat er fem point bedre end gennemsnittet for arbejdstagere i Danmark (DK). Det kan betyde, at I har nogle styrker i jeres arbejdsmiljø inden for de 'grønne' emner, som I eventuelt kan drøfte, hvordan I kan bevare.
 - **Rød**, hvis jeres resultat er fem point dårligere end gennemsnittet for arbejdstagere i Danmark (DK). Det kan betyde, at I har nogle udfordringer i jeres arbejdsmiljø inden for de 'røde' emner, som I bør drøfte, om I skal gøre noget ved.
- Rapporten viser kun resultater for arbejdspladsen, hvis fem eller flere har besvaret spørgsmålene om de enkelte emner.**

Table 1. Overview of results from the questionnaire survey.

Område	Emne	DK	Friluftsrådet
Arbejdets organisering	Indflydelse i arbejdet	71	80
	Udviklingsmuligheder	61	63
	Klare mål i arbejdet	70	64
	Modstridende krav*	38	28
	Muligheder for at løse arbejdsopgaverne	64	73
	Unødvendige arbejdsopgaver*	36	26
	Forudsigelighed	62	69
Krav	Arbejdstempo*	54	46
	Arbejds mængde*	45	38
	Følelsesmæssige krav*	35	20
Samarbejde	Samarbejde med kolleger	67	67
	Tillid til kolleger	71	79
Ledelse	Relationer til nærmeste leder	64	66
	Ledelseskvalitet	57	60
	Støtte fra leder	67	76
	Retfærdighed	65	72
	Inddragelse	61	64
	Anerkendelse	65	58
Forandringer	Håndtering af forandringer	51	44
Trivsel	Mening i arbejdet	71	75
	Engagement i arbejdspladsen	66	70
	Stress*	40	24
	Konflikt mellem arbejde og privatliv*	40	25
	Jobtilfredshed	72	68

* betyder, at en høj score kan være et tegn på, at der er et problem inden for emnet. For de resterende emner kan en lav score være tegn på, at der er et problem.

Negativ adfærd på arbejdspladsen

I spørgeskemaundersøgelsen er I blevet spurgt, om I har været udsat for negativ adfærd som fx trusler, vold, mobning eller seksuel chikane.

Der er seks emner om negativ adfærd, som vises i tabel 2. Medarbejdernes svar er opgjort i procent. Tabel 2 viser, hvor mange procent af medarbejderne, der har svaret, at de i et eller andet omfang har været udsat for negativ adfærd.

I kan se en mere udførlig beskrivelse af resultaterne i afsnittet Negativ adfærd på arbejdspladsen.

Tabel 2. Oversigt over resultater fra spørgeskemaundersøgelsen om negativ adfærd.

Område	Emne	DK	Friluftsrådet
Negativ adfærd	Trusler	18%	0%
	Fysisk vold	5%	0%
	Mobning	10%	0%
	Seksuel chikane	2%	0%
	Diskrimination	7%	0%
	Chikane	11%	10%

Ny strategi for Friluftsrådet 2024-2027

Resume: Strategiudvalget oplæg til strategi for Friluftsrådet 2024-2027 fremlægges til drøftelse med bestyrelsen.

Strategisk ophæng: Ny strategi

Seneste behandling: Punkt 3a, bestyrelsesmødet 20. september 2024.

Udarbejdet af, dato: Strategiudvalget: Annesofie Bjerre, Helle Stuart, Stefan Stürup, Thomas Bach og Jaris Bigler 29. november 2023.

Bilag:

- Udkast til strategi 2024-2027.
- Opsamling på inddragelse af medlemmer om strategi.

Indstilling

Bestyrelsen drøfter og kommenterer strategiudvalgets udkast til strategi for Friluftsrådet for perioden 2024-2027.

Sagsfremstilling

Strategiudvalget har udarbejdet udkast til ny strategi for perioden 2024-2027 (bilag 1) til drøftelse med bestyrelsen.

Oplægget baserer sig på input fra henholdsvis:

- 1) lokale Friluftsråd i forbindelse med lokalbestyrelsesseminaret;
- 2) strategiworkshop med medlemsorganisationerne den 7. november 2023;
- 3) svar på spørgeskemaundersøgelse blandt medlemsorganisationerne – udsendt efter strategiworkshop;
- 4) skriftlige input fra medlemsorganisationer i øvrigt;
- 5) input fra workshop med Friluftsrådets sekretariat.

Sammenfatning af gennemgående opmærksomhedspunkter fra inddragelsen af medlemsorganisationerne er bilagt.

Strategiudvalget har med afsæt i de mange input, som på glimrende vis har illustreret Friluftsrådet som en bredtfaavnende og pluralistisk paraply, udarbejdet bilagte oplæg til bestyrelsens drøftelse og kommentering.

Strategiudvalget har i tråd med bestyrelsens tidligere drøftelser bygget strategien op omkring en række strategiske temaer, som skal sætte retning for, hvor Friluftsrådet skal koncentrere sine indsatser i de kommende år. Dermed skal temaerne ikke ses som fuldt udtømmende for organisationens

virke, idet der fortsat vil være en basisdrift på områder, som ikke nødvendigvis dækkes til fulde af de strategiske temaer.

De mere konkrete mål for indsatser under strategiens temaer opstilles i en række handleplaner, der besluttet af Friluftsrådets bestyrelse fra år til år, hvilket sikrer, at indsatserne kan tilpasses den løbende udvikling og forandring i samfundet. Handleplanerne vil naturligt skulle koordineres tæt med budgetlægningen.

Da strategiprocesen fortsat er i gang, vil 2024 blive et overgangsår, hvor det ikke er muligt at behandle handleplaner sammen med budgetlægningen. Beslutning om handleplaner og budgetlægning vil være sammenfaldende og koordineret fra 2025. På bestyrelsesmødet i marts 2024 vil udkast til handleplaner blive fremlagt til bestyrelsens behandling med henblik på efterfølgende fremlæggelse på generalforsamlingen under punkter "planer for det kommende år". Eventuelle behov for budgetmæssige justeringer på baggrund af handleplanerne må behandles på efterfølgende bestyrelsesmøde.

På baggrund af bestyrelsens drøftelser vil strategiudvalget udarbejde revideret udkast til strategi til fremlæggelse og drøftelse med de lokale friluftsråd på teamsmøde den 9. januar 2024. Herefter præsenteres medlemsorganisationerne for nyt udkast til strategi i forbindelse nytårskur den 24. januar 2024.

På baggrund af de indkomne kommentarer udarbejder strategiudvalget endeligt oplæg til strategi til bestyrelsesmødet den 19. marts med henblik på bestyrelsens beslutning om indstilling til generalforsamlingens vedtagelse den 20. april 2024. På samme møde behandler bestyrelsen udkast til handleplaner for strategiens temaer til fremlæggelse for generalforsamlingen under punktet "planer for det kommende år."

Økonomi og resurser

Tidsplan

- Strategimøde med de lokale friluftsråd – onlinemøde den 9. januar 2024 kl. 16.00-18.00.
- Nytårskur for medlemsorganisationerne den 24. januar 2024 kl. 16.00-18.30. Lokation følger.
- Bestyrelsesmøde den 19. marts 2024.
- Generalforsamling den 20. april 2024.

Beslutning

Friluftsrådets strategi 2024-2027

Indledning

I Friluftsrådets strategi for 2024-2027 sætter vi fokus på en række af de tendenser og udfordringer, som præger vores samfund, så endnu flere i fremtiden kan nyde glæde af friluftslivet i en rigere natur på et bæredygtigt grundlag. Friluftsliv er nemlig meget mere end fritidsaktiviteter. Det er også en kilde til livsglæde, fysisk og mental sundhed og fællesskab samt en drivkraft for udvikling af lokalsamfund, turisme og bæredygtig adfærd.

Friluftsliv har de seneste år opnået stor popularitet i den brede befolkning. For eksempel er antallet af voksne, der tager på gå- og vandreture ifølge Idrættens Analyseinstitut steget med hele 47 procent fra 2016-2020. Dermed er det den aktivitet, der blandt samtlige friluftsliv- og idrætsaktiviteter står for den største historiske fremgang. Men også aktiviteter som kano og kajak, spejder, SUP, mountainbike, sejlsport og golf er i stigende grad populært.

Det betyder, at Friluftsrådet og friluftslivets organisationer står med et kæmpe potentiale foran sig. Samtidig er der også en række udviklinger i samfundet – både positive og negative - som kræver, at vi forholder os til, hvordan friluftslivets organisationer indgår i samspil med brugerne, naturen og samfundet. Friluftslivet skal være et positivt bidrag til disse udviklinger og udfordringer. Det betyder, at vi skal være ambitiøse og ansvarlige, når vi sætter mål for, hvordan vi vil påvirke samfundet og udøve vores aktiviteter.

En rig og varieret natur er forudsætningen for mange friluftslivaktiviteter, men ved at færdes i naturen opnås også en stærkere bevidsthed om, at den er værd at passe godt på. På den måde er friluftsliv, natur og bæredygtighed tæt forbundne og med til at forstærke hinanden.

Biodiversitetskrisen er en realitet, både på landjorden og under vandoverfladen, som vi bliver nødt til at forholde os til. Særligt havets natur og miljø har det slemt med udbredt iltsving og svindende fiskebestande, hvilket også har negative konsekvenser for friluftslivet. Derudover er klimaforandringer nu synlige i vores hverdag i form af ekstreme vejrforhold og ændringer i naturen og landskabet.

Friluftslivet har også et kæmpe potentiale til at kunne bidrage til løsningen af de udfordringer med trivsel og mental sundhed, som mange børn og unge oplever. Vi ved, at tid i naturen øger menneskets trivsel, og vi mener derfor, at naturoplevelser og udeliv skal være en del af hverdagen for alle børn, og at alle skal have adgang til de fantastiske fællesskaber, som foreningslivet er ramme om.

Måden, vi dyrker aktiviteter og indgår i fællesskaber, har ændret sig. Mange dyrker i stigende grad friluftsliv på egen hånd eller i uorganiserede fællesskaber. Det kalder på, at vi er åbne over for de uformelle fællesskaber, er nysgerrige på at få inspiration derfra og sikrer holdbare løsninger for både uorganiserede og organiserede.

Strategien som drivkraft for udvikling

Friluftsrådets strategi er baseret på organisationens vedtægtsbestemte formål samt vision, mission og værdier. Strategien fremhæver en række tematiske områder som kræver særligt fokus i de kommende fire år. Dertil vil Friluftsrådet varetage en bred vifte af opgaver, som indgår i den daglige drift.

Det arbejder vi for

Friluftsrådets formål er at fremme og udvikle friluftslivet i Danmark. Friluftsrådet vil arbejde for, at friluftslivet er bæredygtigt og foregår i en rig og varieret natur. Friluftsrådet arbejder både for at fremme mulighederne for naturoplevelser og friluftsliv for hele befolkningen og for de tilsluttede organisationer.

Friluftsrådets vision

Friluftsliv for alle i en rig natur og på et bæredygtigt grundlag.

Friluftsrådet arbejder for at fremme et mangfoldigt friluftsliv til lands, til vands og i luften. Det gælder både det organiserede friluftsliv og den brede befolkning. Der skal være gode muligheder for at komme ud i naturen og dyrke friluftsliv både som forening, som børnefamilie, som skoleklasse eller på egen hånd.

Friluftsrådets medlemsorganisationer spænder vidt, og vi ser denne mangfoldighed som en styrke og arbejder for gode vilkår for friluftslivet, hvad enten det er som kajakroer, som fuglekigger, som hangglider, som spejder eller noget helt femte.

Friluftsrådet arbejder særligt for, at børn og unge får et styrket forhold til naturen, dels fordi det er et godt udgangspunkt for børn og unges personlige udvikling og dels fordi, at det ofte er i barndommen vores kærlighed til naturen grundlægges.

En rig natur er en forudsætning for et varieret friluftsliv og gode naturoplevelser. Friluftsrådet arbejder derfor for, at naturen er rig og varieret, og at vi får mere natur i hele landet.

Det er vigtigt, at friluftslivet foregår på et bæredygtigt grundlag, så også fremtidige generationer har lige så gode eller bedre muligheder for et mangfoldigt friluftsliv i en rig natur. Derfor arbejder Friluftsrådet på at styrke befolkningens handlekompetence og bevidsthed om bæredygtig adfærd – både på lokalt, nationalt og internationalt plan.

Sådan arbejder vi

Friluftsrådet arbejder for at realisere visionen gennem politisk interessevaretagelse på nationalt og lokalt niveau, ved at udvikle og fremme konkrete initiativer, projekter, kampagner og programmer, ved at etablere samarbejde, partnerskaber og skabe dialog mellem forskellige interessenter samt ved at producere og formidle viden.

Vi sætter friluftslivet på den politiske dagsorden nationalt og lokalt

Beslutninger, der påvirker mulighederne for friluftsliv, træffes både af staten og kommuner. Derfor er det en central del af Friluftsrådets virke, at vi både arbejder på nationalt og lokalt niveau. Friluftsrådet fremmer friluftslivets interesser. Vi søger politisk indflydelse i beslutning og indsatser, der har betydning for friluftslivet, og vi sidder med i en lang række udvalg, netværk og rådgivende organer indenfor natur, miljø og friluftsliv. Derudover arbejder vi for, at friluftslivet bliver tænkt ind i samfundsaktuelle indsatser, for eksempel i forhold til klima, natur, miljø, sundhed og lokalsamfundsudvikling. For at kunne sikre den bedst mulige interessevaretagelse af friluftslivets organisationer sker

det politiske arbejde med løbende inddragelse og involvering af Friluftsrådets medlemsorganisationer både centralt og lokalt.

Vores lokale friluftsråd engagerer mere end 200 frivillige, som arbejder for at skabe endnu bedre rammer for friluftslivet og foreningerne i alle kommuner. Friluftsrådets politik og holdninger fastlægges i samspil mellem det nationale og lokale niveau og i dialog med medlemsorganisationerne.

Vi skaber netværk og samarbejder mellem friluftslivets organisationer

Som paraplyorganisation for over 80 organisationer, er Friluftsrådet den samlede friluftspolitiske stemme, der skaber dialog og netværk på tværs af medlemsorganisationerne. Det gælder i politiske sager, men også i forhold til mere konkrete indsatser eller projekter, hvor Friluftsrådet faciliterer nye samarbejder eller partnerskaber.

Medlemsorganisationerne har hver især deres ekspertiseområder og forskellige kompetencer og ved at gå sammen på tværs kan der skabes grundlag for nytænkende løsninger og indsatser, som gavner friluftslivet bredt. Vi orienterer os også mod andre aktører, for eksempel andre interesseorganisationer, vidensinstitutioner, fonde mv. og faciliterer dialog og netværk, som kan bidrage til nye samarbejder, udveksling af viden og erfaringer.

Vi inspirerer til friluftsliv og formidler naturoplevelser

Friluftsrådet arbejder både for at styrke det organiserede og uorganiserede friluftsliv. Det betyder, at vi arbejder for at flere kommer ud i naturen og inspirerer til friluftsliv og oplevelser i naturen. Det gør vi blandt andet gennem direkte formidling gennem Friluftsrådets kommunikationskanaler, kampagner og projekter samt Friluftsrådets mærkningsordninger Grøn Skole, Grønne Spirer, Blå Flag, Badepunkt og Danske Naturparker.

Vi samler, producerer og formidler viden om friluftsliv

Friluftsrådets virke baserer sig på den nyeste viden om friluftslivet i Danmark. Derfor arbejder Friluftsrådet målrettet på at styrke vidensgrundlaget om friluftslivet Danmark og udbrede viden til politiske beslutningstagere, medlemsorganisationer og samarbejdspartnere. Friluftsrådets produktion af viden sker gerne i samarbejde med universiteter, analyseinstitutter og medlemsorganisationer. Friluftsrådet generer og formidler også viden i forbindelse med organisationens løbende aktiviteter, for eksempel projekter og mærkningsordninger. For eksempel med det formål at klæde faggrupper på til aktiviteter i naturen eller til at arbejde med friluftsliv på et strategisk niveau.

Mission

Friluftsrådet skaber rammer og muligheder for friluftsliv i Danmark. Det gør vi på følgende måde:

- Vi sætter friluftslivet på den politiske dagsorden nationalt og lokalt.
- Vi skaber netværk og samarbejder mellem friluftslivets organisationer
- Vi inspirerer til friluftsliv og formidler naturoplevelser
- Vi samler, producerer og formidler viden om friluftsliv

Værdier

Friluftsrådet baserer sit arbejde på følgende værdier:

- **Demokrati og samarbejde:** Friluftsrådet arbejder demokratisk gennem dialog og samarbejde og tager ansvar for samfundsmæssige løsninger.
- **Troværdighed:** Friluftsrådet arbejder troværdigt for at nå langsigtede og holdbare løsninger i respekt for fællesskabet.
- **Frivillighed og mangfoldighed:** Friluftsrådet arbejder for at styrke det frivillige engagement og ser mangfoldighed som en styrke i vores arbejde.

Strategiske temaer for 2024-2027

Visionen "Friluftsliv for alle i en rig natur og på et bæredygtigt grundlag" har været et fast pejlemærke for Friluftsrådet i mange år. Den rummer tre dimensioner, som er afgørende for friluftslivets udvikling, og derfor er den udgangspunkt for de strategiske temaer, som vil være pejlemærker for Friluftsrådets arbejde i 2024-2027. Temaerne er valgt på baggrund af tre kriterier: Deres samfundsmæssige relevans, den værdi de skaber for medlemsorganisationerne, og hvorvidt Friluftsrådet er den rette organisation til at løfte opgaven. Derudover er der et strategisk spor, der handler om udviklingen af Friluftsrådet som organisation.

De strategiske temaer og spor spiller naturligt sammen med hinanden og understøtter hinanden. En rig natur er en forudsætning for friluftslivet. Og at friluftslivet sker på et bæredygtigt grundlag, er en underliggende præmis for, at også kommende generationer kan få mulighed for at dyrke friluftsliv i en rig natur. Ligeledes er sporet om Friluftsrådets interne udvikling en forudsætning for, at organisationen fremstår som troværdig og kan lykkes med at skabe den forandring, som beskrives i de øvrige tre spor.

BOKS: Udmøntning af strategi

Friluftsrådets strategi for 2024-2027 vil gennem de strategiske temaer være med til at sætte retning for, hvor organisationen skal koncentrere sine indsatser i de kommende år. Temaerne vil på et overordnet plan beskrive den forandring, som Friluftsrådet ønsker at bidrage til. Strategien vil blive suppleret af en række handleplaner for de enkelte temaer. Heri vil konkrete mål blive opsat og blive omsat til konkrete indsatser. Disse handleplaner beslattes af Friluftsrådets bestyrelse fra år til år, hvilket sikrer, at indsatserne kan tilpasses den løbende udvikling og forandring i samfundet.

UDKAST

Friluftsliv for alle

Friluftsliv har de seneste år opnået stor popularitet i befolkningen, men der er stadig store forskelle i Danmark på, hvor gode muligheder man har for at komme ud i naturen og dyrke friluftaktiviteter, og der er også grupper i samfundet, for hvem de sociale og mentale barrierer for at komme ud i naturen og dyrke friluftsliv er store. Friluftsrådet vil arbejde for, at befolkningen har fri og lige adgang til friluftsliv uafhængigt af geografi, indkomst, alder, køn, etnicitet og eventuelle særlige behov. Derudover ønsker Friluftsrådet, at flere skal kunne nyde gavn af de mange glæder og gode effekter, der er ved at være en del af et foreningsfællesskab. Friluftsliv og fællesskab har et stort potentiale i forhold til at bidrage positivt til særligt børn og unges trivsel, og derfor bør alle børn vokse op med natur og udeliv, som en del af deres liv.

God fysisk adgang til natur og friluftsliv

Der skal være god fysisk adgang til natur og friluftsliv i hele Danmark. Det betyder blandt andet, at natur og friluftsliv skal være fysisk tilgængeligt for alle i Danmark. Der skal være en god og veludbygget rekreativ infrastruktur i hele landet, og at de lovmæssige rammer sikrer gode muligheder for at færdes og dyrke aktiviteter i naturen. Det gælder både eksisterende natur og ny natur.

Lige adgang til natur og friluftsliv

Alle skal uanset bopæl, indkomst og baggrund have mulighed for at komme ud i naturen og dyrke friluftsliv. Det betyder, at friluftslivet skal være åbent og attraktivt for alle, og at alle skal have lige vilkår for at kunne komme ud i naturen. For eksempel skal der skabes bedre muligheder for friluftsliv i byerne. Derudover skal mentale barrierer for at komme ud i naturen minimeres. Det kan for eksempel være i forhold til at formidle naturen og muligheder for friluftaktiviteter, at styrke befolkningens kompetencemæssige forudsætninger for at dyrke friluftsliv eller i form af indsatser rettet mod særlige grupper.

Et godt børneliv i det fri

Udeliv skal være en del af alle børn og unges hverdag. Det betyder, at naturen skal være en fast del af børns hverdag i dagtilbud og skoler. At natur skal være tæt på, hvor børnene færdes til dagligt, og at alle børn skal have mulighed for at dyrke friluftsliv i deres fritid i foreninger uanset baggrund og bopæl.

BOKS: Definition af adgang

Begrebet adgang til natur og friluftsliv skal tolkes bredt som muligheden for at færdes, opholde sig og dyrke forskellige former for friluftaktiviteter i naturen. Begrebet fysisk adgang omfatter den juridiske adgang, dvs. lovgivningen om færdsel og ophold i naturen samt forvaltningen af denne samt fysisk tilgængelighed i form af rekreativ infrastruktur. Begrebet omfatter også sociale faktorer som kan være afgørende for om man reelt har mulighed for at komme ud i naturen og dyrke friluftsliv. Det kan for eksempel være, at man på grund af sin bopæl eller økonomi ikke har mulighed for at komme ud i naturen, eller faktorer som kulturel baggrund, etnicitet eller særlige behov. Derudover kan begrebet også relatere sig til de psykologiske, videnskabelige eller kompetencemæssige barrierer der kan være for at komme ud i naturen og dyrke friluftsliv. For eksempel kan utryghed ved dybt vand være en barriere for at give sig i kast med kajakroning.

En rig natur

Naturens kvalitet og rigdom er en forudsætning for gode naturoplevelser og et varieret friluftsliv. Desværre befinder vi os i en global biodiversitetskrise, og også i Danmark er naturen under pres. Det gælder både på landjorden, hvor naturen har meget begrænset plads, og hvor antallet af arter er faldende. Og i særdeleshed i havet, hvor der er risiko for et reelt kollaps af havets natur og miljø over større områder. Derudover er der særligt behov for at skabe plads til naturen i byerne, da det er afgørende for befolkningens friluftsliv, at naturen er tæt på, hvor de bor. Derfor vil

Friluftsrådet arbejder for mere plads til en rigere og mangfoldig natur. Samtidig stiller den grønne omstilling store krav til udformningen af vores landskab og planlægning af landets arealer. Der er rift om pladsen, og her er det vigtigt, at naturen og friluftsliv får mere plads og tænkes ind i fremtidens landskaber, når der planlægges opsætning af solcelleanlæg, vindmølleparker mv.

Mere og rigere natur på land

Der skal være mere, bedre og mere sammenhængende natur på land, der giver gode muligheder for friluftsliv og naturoplevelser. Det betyder, at der skal etableres mere natur i Danmark, der sikrer gode rammer for friluftsskaktiviteter. Derudover betyder det, at naturen skal udvikles til at blive rigere og mere mangfoldig, og at der skal skabes flere forbindelser mellem naturområder i Danmark.

En rig havnatur fuld af oplevelser

Havets natur skal være rig og give gode muligheder for et mangfoldigt friluftsliv. Det betyder, at havets tilstand i Danmark skal forbedres markant, og at der skal udvikles gode muligheder for at opleve havets natur. Det kan for eksempel være ved at skabe bedre forbindelse mellem land og vand og ved at udbrede formidling af havets natur.

Plads til natur og friluftsliv i fremtidens landskaber

Natur og friluftsliv skal prioriteres højt i planlægning og udvikling af fremtidens arealer. Det betyder blandt andet, at Friluftsrådet vil arbejde for at der sker en sammenhængende og helhedsorienteret planlægning af landets arealer, hvor der gives høj prioritet til naturarealer og skabes gode muligheder for friluftsliv. Derudover skal natur og friluftsliv tænkes ind i f.eks. anlæg for vedvarende energi, udtagning af landbrugsjord, klimasikring mv.

BOKS: Definition af rig natur

En rig natur er rig og mangfoldig i forhold til arter af dyr og planter, i forhold til forskellige landskabs- og naturtyper. Friluftsrådet har en bred forståelse af begrebet natur - fra parken i storbyen til den urørte skov. En rig natur omfatter både den grønne og den blå natur.

På et bæredygtigt grundlag

Klimaforandringerne og biodiversitetskrisen er en realitet, og det sætter en tyk streg under, at det mere end nogensinde er afgørende, at friluftslivet arbejder aktivt for at fremme miljømæssig bæredygtighed i samfundet, så det menneskelige aftryk på naturen bliver reduceret mest muligt. Samtidig har friluftslivet også potentiale til at bidrage positivt til forskellige dimensioner af bæredygtighed, for eksempel gennem foreninger og fællesskaber. Friluftsrådet vil arbejde for, at friluftslivet og den brede befolkning i højere grad forholder sig til det aftryk, som vi sætter på naturen, og hvordan vi kan bidrage til at beskytte naturen. Friluftsrådet vil bidrage til at begrænse de negative effekter ved friluftsliv og fremme de positive.

BOKS: Definition af bæredygtighed

En bæredygtig udvikling er en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare. Det betyder, at vi er nødt til at forme vores adfærd, forbrug og produktionsmåder under hensyntagen til fremtidige generationer, mennesker andre steder i verden og naturen.

I Friluftsrådet arbejder vi med ESG, som oversat til dansk står for miljømæssig, social og ledelsesmæssig bæredygtighed. Alle tre elementer er væsentlige i arbejdet for at gøre friluftslivet mere bæredygtigt.

Et mere bæredygtigt friluftsliv

Friluftslivet skal bidrage positivt til naturen og bæredygtighed. Det betyder, at brugeres bevidsthed om bæredygtighed skal øges, og at Friluftsrådet vil inspirere til bæredygtige løsninger i friluftslivet, for eksempel i forhold til adfærd i naturen, social inklusion i friluftslivets fællesskaber mv. Derudover skal viden om og erfaringer med friluftslivets positive effekter på naturen styrkes og udbredes.

Børns grønne bevidsthed

Naturdannelse skal være et fast element i børns opvækst, hvilket kan styrke deres grønne bevidsthed og handlekompetence. Det betyder, at alle børn skal have viden om, oplevelser i og forståelse for naturen, hvilket kan skabe grundlag for bæredygtig adfærd.

En stærk paraplyorganisation

For at Friluftsrådet fremstår som en ansvarlig og troværdig samfundsaktør er det vigtigt, at de krav vi stiller til omverdenen også reflekteres indad mod vores egen organisation. Det gælder for eksempel i forhold til bæredygtighed, diversitet og social lighed. Derudover ønsker Friluftsrådet at udvikle sin funktion, som paraplyorganisation og talerør for både det organiserede friluftsliv og den brede befolkning. På den måde vil Friluftsrådet øge vores positive bidrag til samfundet. Derudover ønsker Friluftsrådet også at styrke vores position og skabe større værdi for medlemmerne. For at Friluftsrådet kan fungere som politisk talerør for medlemsorganisationerne er det afgørende, at der sker en tæt inddragelse og involvering. Friluftsrådets medlemsorganisationer spænder bredt og har forskellige behov og ønsker til Friluftsrådets funktion. Derfor ønsker Friluftsrådet at udvikle samspillet med medlemsorganisationerne ud fra en segmenteret tilgang.

Større diversitet og mangfoldighed

Organisationen skal åben for alle uanset køn, alder og etnicitet. Det betyder, at Friluftsrådet skal være en rummelig organisation, der afspejler medlemsorganisationernes bredde og den almene befolkningssammensætning i forhold til alder, køn og etnicitet. Derudover skal Friluftsrådet på nationalt og lokalt niveau være en organisation, der er åben og inkluderende over omverdenen, med en respekt for hinandens forskellighed og med en løsningsorienteret tilgang til udfordringer.

En mere bæredygtig organisation

Friluftsrådet skal gå forrest i forhold til bæredygtighed. Det betyder, at Friluftsrådets aktiviteter på tværs af organisationen tilrettelægges, så det negative aftryk på klima, natur og miljø mindskes mest muligt. Det kan for eksempel være i forhold til transport, energiforbrug, produktion af materialer, affaldshåndtering mv.

Fokus på viden og dokumentation

Friluftsrådet vil være kendt for at have viden om danskernes friluftsliv. Det betyder, at Friluftsrådet skal være en central og synlig aktør, som skaber, samler og formidler viden om emner, der har betydning for danskernes friluftsliv. Det kan for eksempel være om udbredelsen af friluftaktiviteter, geografiske forhold der har betydning for friluftslivet, viden om adfærd og konflikter i naturen, betydningen af natur og friluftsliv for børns trivsel og meget andet.

Opsamling på inddragelse af medlemmer om strategi

Friluftsrådet har indsamlet input fra medlemsorganisationerne om udviklingen af Friluftsrådets strategi 2024-2027 ved at afholde en workshop den 7. november 2023 og gennem udsendelse af et elektronisk spørgeskema, som er sendt til samtlige medlemsorganisationer. Derudover har enkelte medlemmer indsendt skriftlige kommentarer per mail. De mest centrale pointer er oplistet herunder.

Friluftsrådets rolle og samspil med medlemsorganisationer

- Politisk interessevaretagelse blev bredt set anset som værende det vigtigste. Netværk og viden er dog vigtig for at understøtte interessevaretagelse.
- Formidling blev prioriteret lavt som rolle.
- Medlemmerne er meget forskellige og har forskellige ønsker og behov: Vigtigt at få defineret, hvad vi er fælles om, og at Friluftsrådet ser segmenteret på medlemmer, eventuelt med forskellige tilbud til forskellige typer medlemmer.
- Gerne mere inddragelse af medlemsorganisationer og mere løbende information, for eksempel om hvilke møder vi deltager i, og hvad der kommer ud af dem.
- Medlemmer kan hjælpe ved at bakke op med at formidle Friluftsrådets budskaber og kan bidrage med viden/ekspertise/erfaringer fra deres verden.
- De lokale friluftsråd er meget forskellige - der er potentiale for at styrke dem og deres netværk, så de i højere grad fungerer som paraply.

Temaer i strategien

- En del af deltagerne reagerede på, at de tre elementer i visionen sidestilles. "Friluftsliv for alle" ses som det vigtigste/det grundlæggende - på et andet niveau end "en rig natur" og "på et bæredygtigt grundlag". "På et bæredygtigt grundlag" kan være et overordnet parameter for temaerne i strategien, ikke et selvstændigt spor.
- Langt de fleste af de oplistede undertemaer bliver fundet relevante af en bred skare af medlemsorganisationerne. Det undertema, som der mindst opbakning til er det om social bæredygtighed i foreninger.
- Flere fremhævede, at "adgang til natur og friluftsliv" var vigtigt, og gerne måtte fylde mere end det gør på nuværende tidspunkt.
- Der er brug for at blive skarp på, hvad det er Friluftsrådet præcist skal gøre i de undertemaer, som handler om at udvikle/støtte foreningslivet. Medlemsorganisationer har ikke brug for, at Friluftsrådet bidrager til at gøre, at deres foreninger bliver mere bæredygtige, mangfoldige eller lignende - de vil kun have inspiration.
- De friluftsrådorganisationer, der dyrker friluftsliv i luften, efterspørger, at luften tages med på lige fod med naturen til lands, til vands og i byen.
- Nogle efterspørger en mere skarp prioritering af temaer/mål for strategien. Dog uden at være så konkret på, hvad der kan undværes.
- Medlemmerne har primært fokus på deres egne medlemmer og ikke på, hvordan de uorganiserede friluftsudøvere skulle indgå i strategien.

Rammer for driftstilskud fra Udlodningsmidler til Friluftsliv

Resume: Udlodningsudvalget foreslår, at den del af driftstilskuddet, der tildeles som breddeaktivitetstilskud, fremover fastsættes for en toårig periode. Udvalget anbefaler samtidig, at ansøgerorganisationerne tilbydes en øget dialog i form af individuelle møder med Tilskudsadministrationen som led i vurderingen af breddeaktivitetstilskuddet.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling: Punkt 10 a, bestyrelsesmødet 3. september 2021.

Udarbejdet af, dato: Flemming Torp, Lone Büchert, Mads Ellegaard, René Bokær, Torbjørn Eriksen og Rikke Damm, 5. december 2023.

Bilag:

- Der foreligger ikke yderligere bilag til dette dagsordenspunkt.

Indstilling

Bestyrelsen beslutter, at driftstilskudsmodellen ændres, således at vurderingen af ansøgerorganisationernes breddeaktivitetstilskud fremover foretages hvert andet år, og organisationernes indplacering på niveau 0-4 vil være gældende i en toårig periode ad gangen. Ændringen vil være gældende fra og med ansøgningsrunden 2024.

Bestyrelsen beslutter, at ansøgerorganisationerne fremover tilbydes en øget dialog i form af individuelle møder med Tilskudsadministrationen som led i vurderingen af breddeaktivitetstilskuddet.

Sagsfremstilling

Baggrund

Med den gældende model for tildeling af driftstilskud, der blev fuldt indfaset i 2022, sker en del af støttetildelingen efter rent objektive kriterier, såsom medlemstal, størrelse på organisationens sekretariat og organisationens økonomi.

En anden del, det såkaldte *breddeaktivitetstilskud*, fastsættes på baggrund af en kvalitativ vurdering af organisationens indsatser for friluftslivet, som ligger ud over de rent medlemsorienterede aktiviteter¹. Som grundlag for tildelingen af breddeaktivitetstilskud indplaceres modtagerorganisationerne på et givent niveau (på en skala fra 0 til 4), som styrer tilskuddets størrelse.

Indplaceringen, der er gældende i en treårig periode ad gangen, sker på baggrund af en redegørelse, som ansøgerorganisationen udarbejder i et særskilt skema hvert tredje år. Redegørelsen omhandler organisationens udadrettede kommunikation om friluftsliv, friluftspolitiske aktiviteter samt kampagner, projekter med videre. inden for friluftsliv, hvor den primære målgruppe er andre end egne medlemmer.

¹ Dette gælder for ansøgere i kategorien "primærorganisationer" med flere end 1.000 medlemmer.

Mindre justeringer af rammerne for tildeling af breddeaktivitetstilskud

På baggrund af Cyklistforbundets klage (juni 2021) over det tildelte breddeaktivitetstilskud besluttede bestyrelsen på mødet den 3. september 2021 at ”lave et servicetjek og genbesøge kriterierne for breddeaktivitetstilskud i forlængelse af regeringens revision af udlodningsloven, dog senest i foræningsåret 2022/23.”

I lyset heraf har Udlodningsudvalget på en række møder drøftet mulige greb for justering af driftstilskudsmodellen. Udvalget mener, at modellens kontinuitet er vigtig for organisationerne, og at breddeaktivitetskomponenten fortsat bør være et prioriteret element, idet den understøtter modtagernes arbejde for den brede befolknings friluftsliv.

Med afsæt i udvalgsmødet den 29. november 2023 foreslår Udlodningsudvalget at øge hyppigheden af, hvor ofte man vurderer modtagerorganisationernes indplacering på et givent niveau for breddeaktivitetstilskud, så det fremover sker hvert andet år. Det vil øge hyppigheden, hvormed en organisation kan skifte niveau.

Udvalget foreslår desuden, at ansøgerorganisationerne tilbydes et individuelt møde (fysisk eller digitalt) som led i vurderingen af breddeaktivitetstilskuddet. Møderne vil tage udgangspunkt i den redegørelse, der er indsendt som en del af ansøgningen, og på basis af et standardiseret dialogværktøj/spørgeguide.

Møderne skal give organisationerne mulighed for at udfolde deres aktiviteter, der rækker ud over egne medlemmer, og kan samtidig give organisationerne en øget indsigt i - og forståelse for – vurderingskriterierne.

Møderne (primært i 2024) vil desuden kunne give organisationerne mulighed for at komme med input til en mulig kvalificering af de kriterier, der indgår i vurderingen af breddeaktivitetstilskuddet, herunder relevante objektive/ kvantitative kriterier (jævnfør bestyrelsens beslutning om et ”servicetjek”).

Det foreslås, at ændringerne træder i kraft fra og med ansøgningsrunden 2024. Ud af de nuværende i alt 23 modtagerorganisationer af driftstilskud er der 12, der er berettigede til at søge breddeaktivitetstilskud. Deres indplacering på skalaen 0-4 blev senest foretaget i 2021 for en treårig periode.

Økonomi og resurser

De foreslåede ændringer vil medføre øgede administrationsudgifter (timer og transport) for Tilskudsadministrationen, hvilket forventes at kunne dækkes af den afsatte beløbsramme til Friluftsrådets administration af driftsmidlerne.

Tidsplan

Januar 2024: Retningslinjerne for driftstilskud 2024 publiceres på Friluftsrådets hjemmeside og stataens-tilskudspuljer.dk

Marts 2024: Ansøgningsskemaer fremsendes til ansøgere sammen med tilbud om møde.

Ultimo april 2024: Frist for ansøgning om driftstilskud 2024.

Primo maj 2024: Afholdelse af individuelle møder med ansøgerorganisationer.

Ultimo maj – primo juni 2024: Bestyrelsen træffer beslutning om behandlede ansøgninger.

Beslutning

Ansøgningsfrister og beløbsrammer for Udlodningsmidler til Friluftsliv i 2024

Resume: Udlodningsudvalget foreslår, at der til fristen 15. februar 2024 afsættes 10 millioner kr. til lokale projekter under temaerne "Fysiske rammer for friluftsliv", "Vandfriluftsliv" og "Børn og unges friluftsliv", og at der afsættes 1,5 millioner kr. til en pulje til Nat i Naturen-formål. Udvalget foreslår desuden, at der udmeldes yderligere en ansøgningsrunde for projekttilskud i 2024 med frist 15. juni.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling: Punkt 5 c, bestyrelsesmødet 20. september 2023.

Udarbejdet af, dato: Flemming Torp, Lone Büchert, Mads Ellegaard, René Bokær og Rikke Damm, 5. december 2023.

Bilag:

- Der foreligger ikke yderligere bilag til dette dagsordenspunkt.

Indstilling

Bestyrelsen vedtager, at der udmeldes en ansøgningsrunde med frist 15. juni 2024, hvor der kan søges til nationale udviklingsprojekter under de tre temaer "Fysiske rammer for friluftsliv", "Vandfriluftsliv" og "Børn og unges friluftsliv" (inden for en skønsmæssig beløbsramme på 10-15 millioner kr.).

Bestyrelsen beslutter, at der afsættes 10 millioner kr. af Udlodningsmidler til Friluftsliv til uddeling til lokale projekter under de tre temaer: "Fysiske rammer for friluftsliv", "Vandfriluftsliv" og "Børn og unges friluftsliv" med ansøgningsfrist den 15. februar 2024.

Bestyrelsen beslutter, at der afsættes 1,5 millioner kr. af Udlodningsmidler til Friluftsliv til en pulje til Nat i Naturen-formål med ansøgningsfrist den 15. februar 2024.

Sagsfremstilling

Bestyrelsen har på mødet den 10. februar 2022 besluttet, at Udlodningsmidler til Friluftsliv i perioden 2022-2024 uddeles under tre overordnede temaer: "Fysiske rammer for friluftsliv", "Vandfriluftsliv" og "Børn og unges friluftsliv".

Ansøgningsfrister 2024

For så vidt angår uddelingsåret 2024 vedtog bestyrelsen på mødet den 20. september 2023, at udmelde to ansøgningsrunder under de tre temaer med frist henholdsvis den 15. februar og den 15. september, hvoraf der i den første runde vil kunne søges til lokale projekter, og i anden runde både til lokale projekter og større, nationale udviklingsprojekter. Bestyrelsen besluttede samtidig at oprette en Nat i Naturen-pulje med ansøgningsfrist den 15. februar 2024.

Med afsæt i udvalgsrådet den 29. november 2023 foreslår Udlodningsudvalget, at der udmeldes yderligere en ansøgningsrunde med frist den 15. juni 2024, hvor der vil kunne søges til større udviklingsprojekter, der bidrager til friluftslivets udvikling på nationalt niveau.

Ifølge den seneste prognose udarbejdet på baggrund af 3. kvartals regnskab for Danske Spil forventes uddelingsbeløbet for 2024 at være 36 – 45 millioner kr. Friluftsrådet skal sikre, at de årlige udlodningsmidler hurtigst muligt fordeles som projekttilskud til friluftsiniciativer. I lyset af erfaringerne fra tidligere ansøgningsrunder vurderes det nødvendigt at tilføje en tredje ansøgningsrunde for at sikre et tilstrækkeligt niveau for uddelte projektmidler inden udgangen af 2024.

Beløbsrammer for ansøgningsrunden 15. februar 2024

Udlodningsudvalget foreslår, at der til ansøgningsrunden den 15. februar 2024 afsættes en beløbsramme på 10 millioner kr. til uddeling til lokale projekter under de tre temaer samt 1,5 millioner kr. til Nat i Naturen-puljen 2024 – dette på baggrund af det opdaterede estimat for rådighedsbeløb per ultimo 2023 (se nedenstående tabel):

	Millioner kr.	Millioner kr.
Rådighedsbeløb til uddelinger og reserve¹ per 31. december 2022		23,50
Allerede uddelt beløbsramme til Nat i Naturen-puljen 2023 med ansøgningsfrist 15/02/2023	- 2,47	
Allerede uddelt beløbsramme til de tre temaer ved ansøgningsfristerne 15/02/2023 og 15/06/2023 (lokale projekter og nationale udviklingsprojekter)	- 36,41	
Modtaget beløb til uddelinger 2023		45,00
<i>Afsat beløbsramme til de tre temaer med ansøgningsfrist 15/09/2023 (lokale projekter og nationale udviklingsprojekter)</i>	- 20	
Forventet rådighedsbeløb til uddelinger og reserve per 31. december 2023 (foreløbigt skøn) (inkl. frigivne midler fra tidligere bevillinger + renteindtægter fratrukket administrationsomkostninger)		16,6

Derudover har bestyrelsen tidligere besluttet en hensigt om, at der kan anvendes op til 30 millioner kr. af Udlodningsmidler til Friluftsliv til projekter, der understøtter en national indsats for et rekreativt sti- og rutenetværk (op til 10 millioner kr. årligt i en treårig periode). Grundet forskydning i opstarten af Danmarks Naturstier forventes der tidligst behov for disposition af Udlodningsmidler til Friluftsliv fra 2025.

Det beløb, som Friluftsrådet modtager til uddeling til projekttilskud kendes normalt først cirka medio/ultimo maj i modtageråret. Friluftsrådet kan derfor udmønte disse midler inden for en uddelingsperiode frem til udgangen af det efterfølgende regnskabsår.

Økonomi og resurser

¹ Friluftsrådet kan fortløbende have en reserve på op til 15 millioner kr., som skal sikre, at der, hvis der et år ikke modtages midler, kan oprettholdes en administration, der kan varetage opgaver knyttet til tidligere givne bevillinger, og gennemføre et minimum af ansøgningsrunder, indtil der igen forventeligt modtages midler.

Tidsplan

Medio december 2023:

- Beløbsrammerne for ansøgningsfristen 15. februar 2024 udmeldes på Friluftsrådets hjemmeside og www.statenstilskudspuljer.dk
- Ansøgningsfristen 15. juni 2024 annonceres på Friluftsrådets hjemmeside og www.statens-tilskudspuljer.dk. Der åbnes for ansøgninger senest tre måneder før fristens udløb.

Marts 2024: Ny prognose for modtaget beløb til uddeling 2024 udarbejdes på baggrund af årsregnskab for Danske Spil 2023.

Maj – juni 2024: Forslag til endelige beløbsrammer for ansøgningsrunderne 15. juni og 15. september 2024 forelægges til bestyrelsens godkendelse på baggrund af endeligt modtaget udlodningsbeløb.

Beslutning

Forslag til Friluftsrådets anbefalinger om marine naturnationalparker

Resume: I finanslovsaftalen fra 2022 indgik det, at der skal etableres to marine naturnationalparker i henholdsvis Øresund og Lillebælt. De lokale friluftsråd har nedsat to tværgående projektgrupper med repræsentanter for de berørte friluftsråd. Vedlagt her er forslag til Friluftsrådets anbefalinger i forhold til marine naturnationalparker, herunder de to forslag om Øresund og Lillebælt.

Strategisk ophæng: De marine naturnationalparker er et politisk initiativ, der både påvirker friluftslivet for alle, den rige natur samt det bæredygtige grundlag for friluft aktiviteter.

Seneste behandling: Bestyrelsen har ikke tidligere drøftet marine naturnationalparker, men udspillet kan ses som en forlængelse af forslaget om naturnationalparker på land.

Udarbejdet af, dato: Rasmus Schou Christensen, Jonas Bjørn Whitehorn (formand for projektgruppen om Øresund) og Søren Larsen (formand for projektgruppen for Lillebælt), den 4. december 2023.

Bilag:

- Forslag til Friluftsrådets anbefalinger til marine naturnationalparker.

Indstilling

Bestyrelsen godkender forslaget.

Sagsfremstilling

Vedlagte notat er delt op i dels Friluftsrådets anbefalinger til marine naturnationalparker generelt og dels Friluftsrådets anbefalinger til marine naturnationalparker for henholdsvis Øresund og Lillebælt.

I oplægget foreslås det, at Friluftsrådets generelle anbefalinger er:

1. Marine naturnationalparker omfatter områder både på havet og på land til gavn for både havnaturen og friluftslivet.
2. Havnaturen i de marine naturnationalparker udpeges som beskyttet natur.
3. Inspirerende naturcentre og samarbejde med naturparker, kultur- og vidensinstitutioner.
4. Stærkt lokalt fundament med to Marine Naturnationalparkråd med deltagelse af blandt andet friluftforeninger.

I forhold til Øresund og Lillebælt foreslås det, at Friluftsrådets anbefalinger er:

5. Marin Naturnationalpark Øresund omfatter hele Øresund og Stevns, herunder de kystnære områder i Køge Bugt, det vil sige fra Gilleleje til Kullen i nord til Rødvig i syd med en tresømilegrænse i Køge Bugt.
6. Marin naturnationalpark Lillebælt omfatter Lillebælt fra Vejle Fjord til grænsen ved Flensborg Fjord, det vil sige området fra Vejle fjord til Æbelø i nord og fra Ærø til Flensborg Fjord i syd.

Økonomi og resurser

Tidsplan

Det foreslås, at oplægges sendes til miljøministeren og derudover indgår som grundlag for Friluftsrådets public affairs-arbejde.

Beslutning

Friluftsrådets anbefalinger til marine naturnationalparker

Med finanslovsaftalen for 2022 er det besluttet at etablere to marine naturnationalparker for henholdsvis Lillebælt og Øresund. Friluftsrådet bakker op om beslutningen om at etablere marine naturnationalparker samt at styrke den marine natur, som mange steder er påvirket af, at sten er taget op til anlægsprojekter, at trawlere har tømt store havområder for fisk, at næringsstoffer fra landbruget har skabt iltsvind og mangel på sollys samt at sand og grus er suget op til råstofindvinding.

Vores marine natur er samtidig også rammen for mange danskeres friluftsliv, og friluftslivet på vand er en forudsætning for befolkningens forbindelse, forståelse og beskyttelse af den marine natur. På den måde er en mere mangfoldig natur en forudsætning for større natur- og friluftsoplevelser, men samtidig kan natur- og friluftsoplevelser også medvirke til at skabe en bedre balance og mangfoldig natur.

Som paraply for mere end 80 friluftsforeninger, hvor mange er dybt afhængige af en rig marin natur, har Friluftsrådet sat fokus på de marine naturnationalparker med bl.a. medlemsmøder og nedsættelse af to lokale projektgrupper med repræsentanter for lokale friluftsråd i Lillebælt og Øresund og kommer på baggrund af disse med friluftslivets ønsker til de kommende marine naturnationalparker. Friluftsrådet bakker op om marine naturnationalparker i Lillebælt og Øresund og tror på, at de kan bidrage til at forbedre havmiljøet og samtidig blive samlingspunkter for rige natur- og friluftsoplevelser på et bæredygtigt grundlag.

Marine Naturnationalparker skal beskytte og fremme den marine natur og skabe rige natur- og friluftsoplevelser på et bæredygtigt grundlag

Friluftsrådets vision for de marine naturnationalparker er, at de marine naturnationalparker kan bidrage til genopretningen af havnaturen og være rammen for rige natur- og friluftsoplevelser på et bæredygtigt grundlag. Marine naturnationalparker skal være områder, hvor der er fokus på at fremme og beskytte den marine natur, hvor havets naturlige dynamikker hersker og hvor der er et rigt friluftsliv, der styrker befolkningens forbindelse, forståelse og omsorg for havnaturen. Heri ligger også, at formidlings- og friluftaktiviteter skal ske på en måde, der ikke påvirker havnaturen negativt.

Friluftsrådet anbefaler:

1. Marine naturnationalparker omfatter områder både på havet og på land til gavn for både havnaturen og friluftslivet.
2. Havnaturen i de marine naturnationalparker udpeges som beskyttet natur.
3. Inspirerende naturcentre og samarbejde med naturparker, kultur- og vidensinstitutioner.
4. Stærkt lokalt fundament med to Marine Naturnationalparkråd.

Konkret i forhold til de to kommende marine naturnationalparker i Øresund og Lillebælt foreslås det, at

5. Marin naturnationalpark Øresund omfatter hele Øresund og Stevns, herunder de kystnære områder i Køge Bugt, dvs. fra Gilleleje til Kullen i nord til Rødvig i syd med en 3-sømilegrænse i Køge Bugt.
6. Marin naturnationalpark Lillebælt omfatter Lillebælt fra Vejle Fjord til grænsen ved Flensborg Fjord, dvs. området fra Vejle fjord til Æbelø i nord og fra Ærø til Flensborg Fjord i syd.

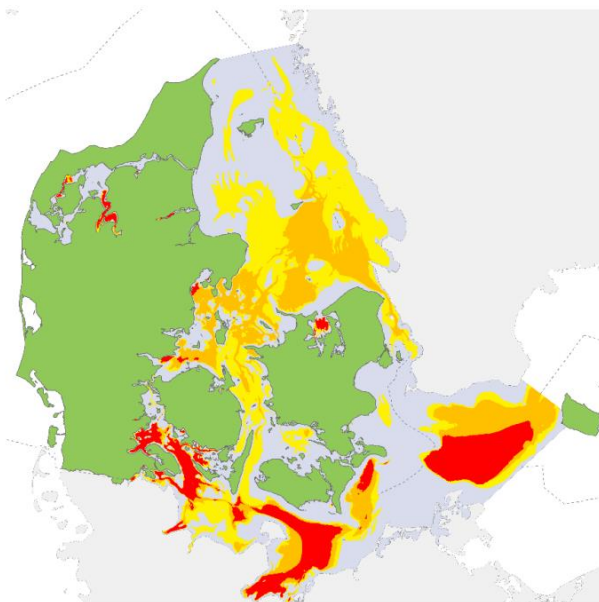
1. Marine naturnationalparker omfatter områder både på havet og på land til gavn for både havnaturen og friluftslivet.

Af hensyn til både havmiljøet og friluftslivet er det afgørende, at marine naturnationalparker ikke kun omfatter selve havet, men også tilstødende landområder og overgangen fra land til vand.

De indre danske farvande, fjorde og vandløb er påvirket af iltsvind, der særligt skyldes næringsstoffer fra intensivt landbrug. Derfor er det vigtigt, at der i udpegningen af marine naturnationalparker også indgår en opmærksomhed på at mindske næringsstofudledningen fra de tilstødende landområder og fra spildevand. Derudover viser erfaringen fra naturparkerne, at økosystemer i havet har et tæt samspil med fugleområder på land.

Samtidig er det vigtigt, at der er mangfoldige og inspirerende knudepunkter på land for det lokale friluftsliv på vand. Friluftsliv på havet indeholder et stort potentiale i forhold til at vække befolkningens interesse og forståelse for livet under havoverfladen, herunder deres engagement og opbakning til at passe på naturen. Derfor skal marine naturnationalparker indeholde knudepunkter, der både sikrer et fortsat mangfoldigt friluftsliv på vand og som samtidig informerer om havmiljøet og inspirerer til at fordybe sig yderligere.

Friluftsrådet foreslår, at der ved udpegningen af marine naturnationalparker tages initiativ til en dialog med private lodsejere samt kommuner og andre offentlige aktører om, hvordan offentlige og private arealer kan indgå i naturnationalparken i en frivillig ordning. Det foreslås ligeledes, at mulighederne for og gevinsterne ved udpegning som UNESCO-biosfære områder undersøges nærmere i forbindelse med etableringen af de marine naturnationalparker, herunder afgrænsningen af disse.

Figur 1 Iltsvind i danske farvande 24. august – 21. september 2023, DCE

2. Havnaturen i de marine naturnationalparker udpeges som beskyttet natur.

Formålet med etableringen af marine naturnationalparker er blandt andet at fremme biodiversiteten og havets naturlige balance. Derfor finder Friluftsrådet det naturligt, at de marine naturnationalparker

udpeges som almindeligt beskyttede havstrategiområder. Friluftsrådet bakker op om regeringens forslag til forvaltningspraksis, som pt er i høring, og som vil medføre, at fiskeri med bundslæbende redskaber forbydes. Derudover vil der ved en række øvrige aktiviteter som fx råstofudvinding, klappning og fiskeri i øvrigt skulle foretages en sameksistensvurdering af, om aktiviteterne kan finde sted uden væsentlig betydning for havnaturen. Friluftsrådet ser i den forbindelse positivt på havvind i de tilfælde, hvor projekterne bidrager til at genskabe levesteder. Udpegning af de marine naturnationalparker som beskyttede havstrategiområder kan betyde, at der er behov for justeringer i den politiske aftale om havplanen.

Det er afgørende for havnaturen at tilførslen af næringsstoffer fra land reduceres. Derfor bør berørte kommuner og regioner inviteres i partnerskaber, der blandt andet handler om at reducere næringsstoffer fra ådale og fra spildevand.

Friluftsrådet er åbne overfor, at der kan finde erhvervmæssig fiskeri sted i de marine naturnationalparker, så længe det sker bæredygtigt. Det kan fx ske ved, at erhvervsfiskeriet i marine naturnationalparker sker på baggrund af den statslige mærkningsordning "Naturskånsom", på samme måde som lokalproducerede fødevarer fra Danske Naturparker, eller på anden bæredygtig vis, der ikke kompromitterer, at fiskebestandene i de marine naturnationalparker genoprettes.

Ambitionen med at udpege områderne som beskyttet natur, herunder de aktivitetsmæssige restriktioner er at genoprette de naturlige balancer i økosystemerne, herunder at øge diversiteten og bestandene af fisk, fugle, insekter m.v. Hvis det lykkes, vil det kunne skabe et helt nyt og andet grundlag for skånsomt erhvervsfiskeri, erhverv på land og marin turisme – med potentiale for positive, erhvervsøkonomiske effekter.

3. Inspirerende naturcentre og samarbejde med naturparker, kultur- og vidensinstitutioner.

De marine naturnationalparker har et stort potentiale for at styrke befolkningens forbindelse, forståelse og beskyttelse af havnaturen. Derfor bør inspiration, viden og formidling være et centralt element ligesom naturgenopretning er det, og det bør sikres, at der er stærke marine naturcentre langs de marine naturnationalparker, som kan være en platform for oplevelser og viden og gøre havnaturen tilgængelig for den brede befolkning. Det kan fx være børn og unges oplevelser med snorkeldyk på formidlings-stenrev, samlingspunkt for kajakaktiviteter, eller udgangspunktet for tun-safari med turister. Mange steder spiller naturparker allerede en stor rolle i forhold til at inspirere og formidle i forhold til befolkningen, turister m.v. og det er oplagt, at det i forbindelse med etableringen af de marine naturnationalparker overvejes, hvordan der kan bygges videre på naturparkernes aktiviteter, netværk og kompetencer – fremfor at opfinde på ny.

Udover naturcentre har kulturinstitutioner et potentiale for at udbrede perspektivet og rækkevidden af de marine naturnationalparker. I forbindelse med etableringen af marine naturnationalparker bør der derfor være en opmærksomhed på, hvilke relevante kulturinstitutioner i området, der har interesse i et samarbejde om formidling af naturnationalparken.

Et centralt element i formidlingsindsatsen bør være samarbejde med relevante universiteter, professionshøjskoler og erhvervsakademier, der kan bidrage med opdateret viden om havmiljøet. Derudover er det oplagt, fx gennem naturcentrene, at formalisere samarbejdet med skoler og ungdomsuddannelser, så flest muligt børn og unge stifter bekendtskab med den marine naturnationalpark og får lyst til at udforske den yderligere.

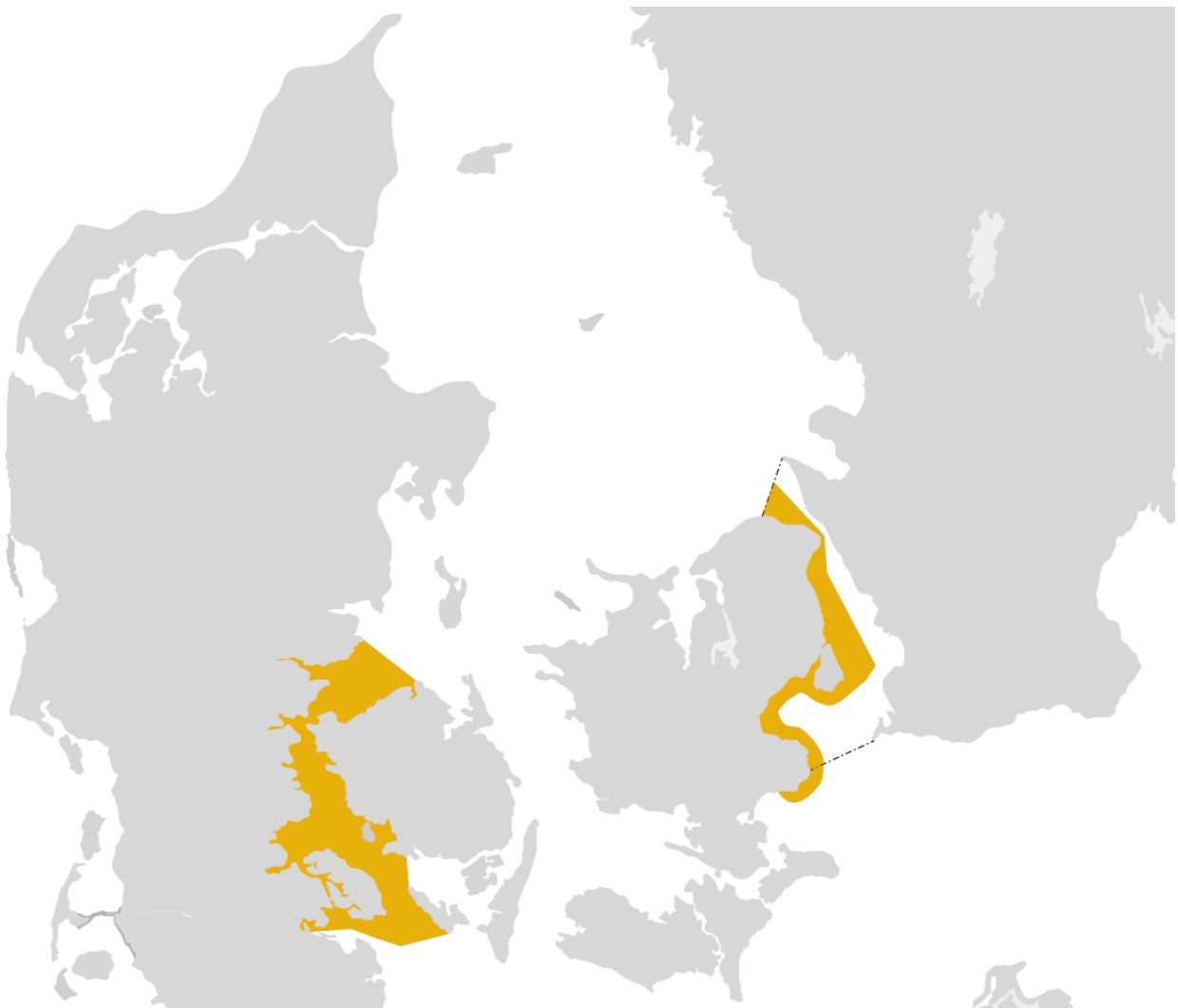
4. Stærkt, lokalt fundament med marine naturnationalparkråd.

Det er helt afgørende for etableringen af de marine naturnationalparker og effekten af disse, at de har en stærk lokal forankring, herunder forankring kommunalt, i foreningslivet og havnene. Derfor foreslår Friluftsrådet, at der etableres marine naturnationalparkråd, som rådgiver staten om initiativer i parkerne samt om forvaltningen af områderne. Aktører i de marine naturnationalparkråd kan fx være

- Berørte kommuner og regioner
- Relevante statslige myndigheder
- Repræsentanter for friluftsföreninger og naturbeskyttelsesorganisationer
- Naturparker i tilslutning til den marine naturnationalpark
- Erhvervsinteresser, herunder havne, turisme, turdykning og naturskånsomt fiskeri

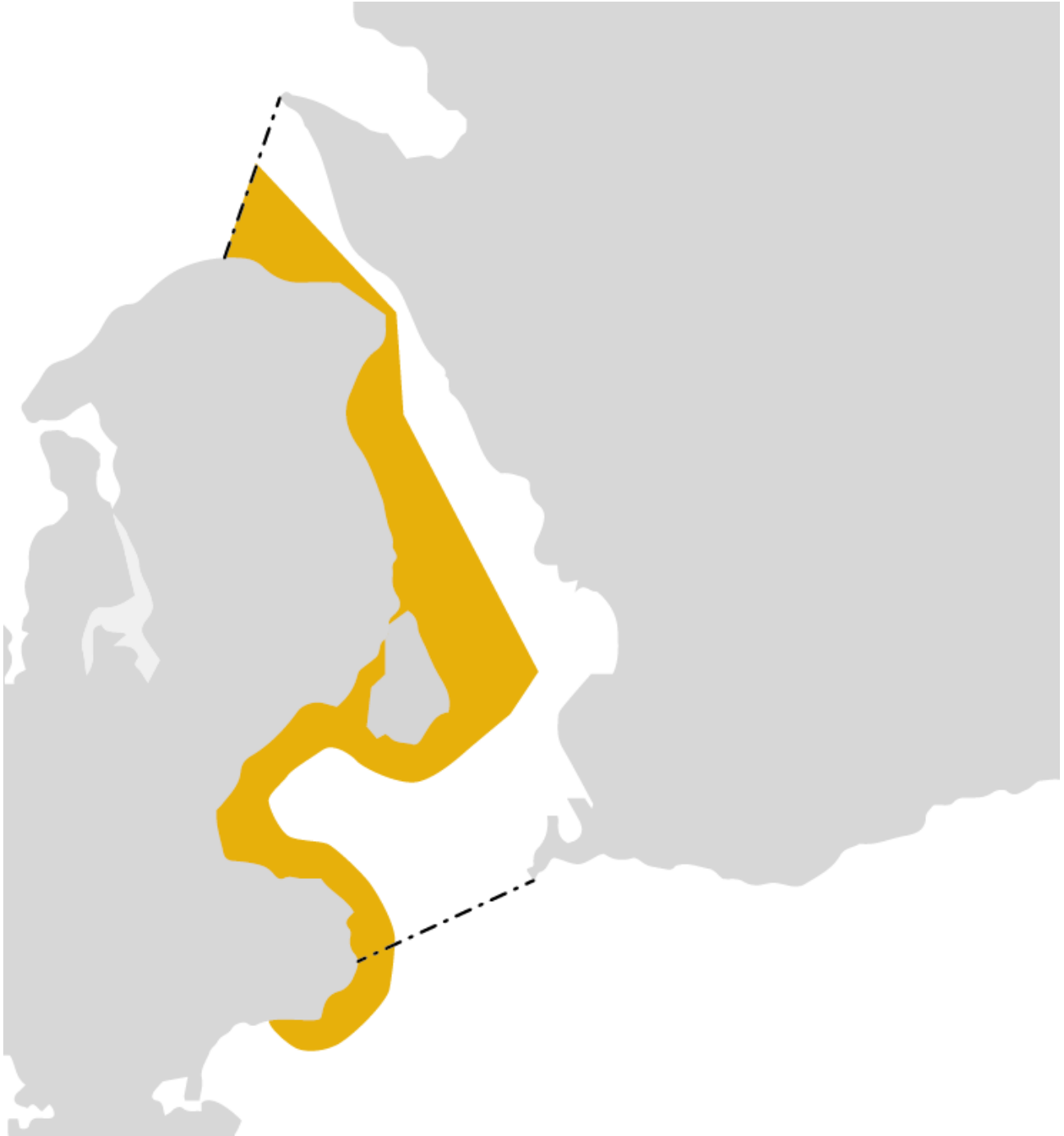
Geografisk afgrænsning

Friluftsrådet foreslår følgende afgrænsning på det marine område af de marine naturnationalparker:

5. Marin naturnationalpark Øresund

Øresund består af tre forskellige, økologiske områder, der tilsammen er afgørende for Øresund som samlet system. Friluftsrådet anbefaler derfor meget klart, at både det nordlige, mellemste og sydlige Øresund omfattes af den marine naturnationalpark.

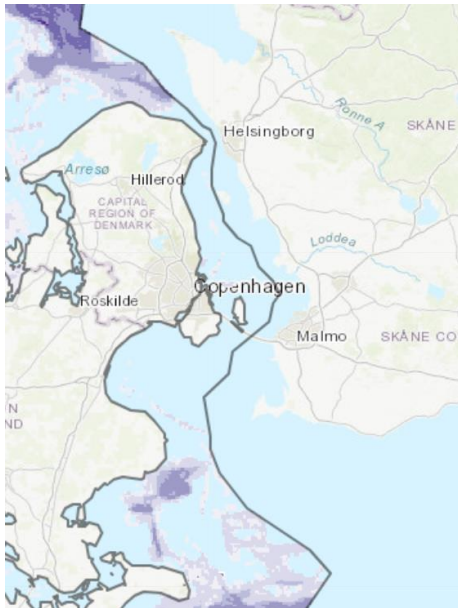

Figur 2 Forslag til geografisk afgrænsning på det marine område af marin naturnationalpark Øresund

Det nordlige (bortset fra "Tragten") og mellemste Øresund er allerede omfattet af trawlforbud og forbud mod råstofindvinding, hvilket har store, positive effekter på det marine liv.¹

I det sydlige Øresund – Køge Bugt – foreslår Friluftsrådet derfor en 3-sømilegrænse fra land, så det er de landnære områder, der beskyttes.

Det nordligste Øresund ("Tragten") og et område ved Stevns er påvirket af bundtrawl.

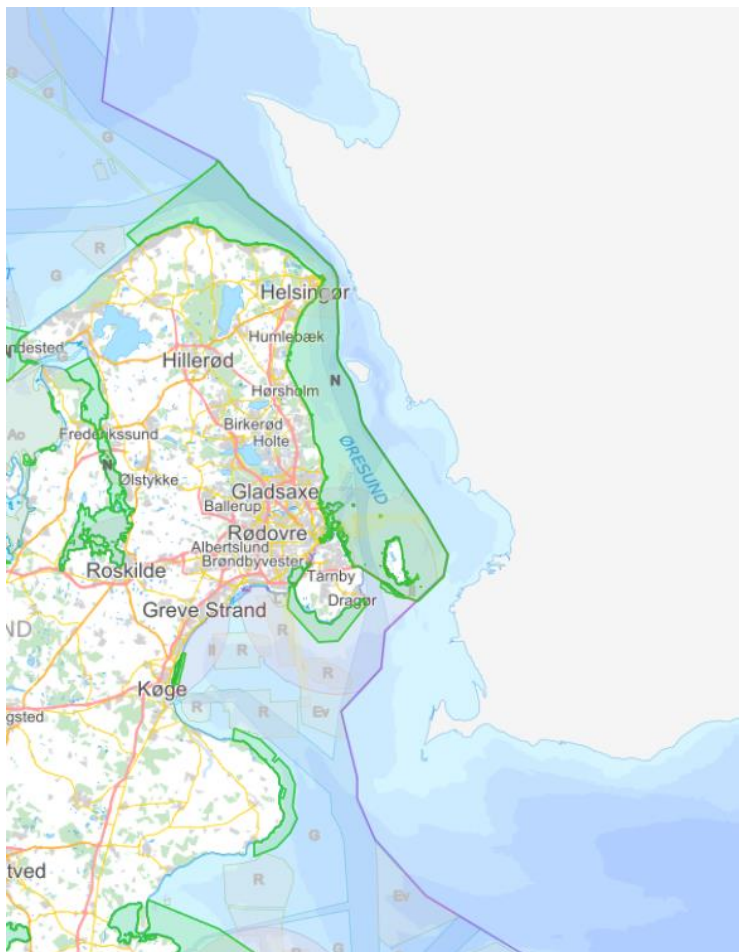
Figur 3 Bunndrawl i Øresund, DTU-Aqua "Dansk fiskeris aftryk på havbunden"²

Til sammenligning udpeger Danmarks havplan³ en række naturområder i Øresund. Friluftsrådets anbefaling binder Natura2000-områderne i Køge Bugt sammen med det nordlige og mellemste Øresund.

¹ DTU Aqua: Miljøtilstand og presfaktorer i Øresund (2023) <https://backend.orbit.dtu.dk/ws/files/336100428/430-2023-Miljoetilstand-og-presfaktorer-i-Oeresund.pdf>

² DCE "Dansk fiskeris aftryk på havbunden", bundtrawl 2016-2020: <https://ono.dtuqua.dk/DDFAM/>

³ Danmarks havplan <https://havplan.dk>

Figur 4 Danmarks havplan, Øresund

Afgrænsningen påvirker de råstofvindingsområder⁴, der vurderes at have de største, negative effekter⁵, og som udløber i 2025 og 2026. Derimod påvirkes vindmølleprojektet "Aflandshage" ikke.

Det bør evalueres efter en periode, om hele Køge Bugt skal omfattes af den Marine Naturnationalpark Øresund.

Naturparker og -områder i Mølleådal, Køge å og Tryggevælde å kan indgå med opland til den marine naturnationalpark. Friluftsrådet anbefaler desuden, at Natura2000 samt Unesco-områderne Stevns Klint og Borgring omfattes af den marine naturnationalpark, herunder det nyligt indviede verdensarvcenter i Boesdal og det kommende center Vikingeborgring. Foreningen Køge Bugt Stenrev arbejder allerede aktivt med at etablere stenrev.

⁴ <https://naturstyrelsen.dk/media/177581/rapport.pdf>

⁵ Køge Bugt Alliancen, høringssvar 21. august 2023 med henvisning til DCE-rapport "Vurdering af potentielle konsekvenser for natur og miljø af projektet "Holmene"

https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Videnskabelige_rapporter_500-599/SR565.pdf side 31: "Der foregår en omfattende indvinding af marine råstoffer, også på dybder, hvor der vokser ålegræs. Dette kan, efter vores opfattelse, være i strid med EU's direktiver, da det forhindrer målopfyldelse i forhold til vandrammedirektivet. Råstofindvinding bør ikke foregå på dybder mindre end f.eks. 12 meter, hvis man skal være i god afstand til eksisterende og potentielle ålegræsforekomster"

6. Marin naturnationalpark Lillebælt

Naturpark Lillebælt er i dag Danmarks største naturpark på tværs af Middelfart, Fredericia og Kolding kommuner. Friluftsrådet anbefaler, at en kommende marine naturnationalpark inddrager de arealer, der indgår i Naturpark Lillebælt med en udvidelse af afgrænsningen af den marine naturnationalpark fra Vejle Fjord i nord og til den tyske naturnationalpark ved Flensborg Fjord i syd.

Figur 5 Forslag til geografisk afgrænsning på det marine område af marin naturnationalpark Lillebælt

Lillebælt er kendetegnet ved et strømfyldt farvand med en usædvanlig afvekslende undervandsnatur, der opstår ved, at det salte vand fra Kattegat/Nordsøen presses igennem et snævert bælt, og blandes med det mere ferske vand fra Østersøen. Derved opstår mange forskellige naturtyper, og hver naturtype har sit

plante- og dyreliv.⁶ Biodiversiteten er stor, og området er kendt for en af de tætteste bestande af hvaler i verden. Rigtig mange får naturoplevelser på og omkring Lillebælt, da det ligger bynært med byer som Middelfart, Fredericia og Kolding. Især den sydlige del af området mellem Als og Ærø er påvirket af bundtrawl.

Anbefalingen til geografisk afgrænsning binder tre store naturområder i Danmarks havplan sammen.

⁶ DTU Aqua: Miljøtilstand og presfaktorer i Lillebælt (2022)
https://backend.orbit.dtu.dk/ws/portalfiles/portal/283567404/404_2022_Miljoetilstand_og_presfaktorer_i_Lillebaelt.pdf

Figur 6 Danmarks havplan, Lillebælt

Naturpark Lillebælt er allerede en succes – drevet i samarbejde med de tre kommuner Middelfart, Fredericia og Kolding. Formidlingen kan styrkes med udgangspunkt i eksisterende aktiviteter: Lyst- og fiskericenter i Assens, Geopark Det Sydfynske Øhav samt undervandsformidling med stenrev og undervandstier i Naturpark Lillebælt.

Ansøgning fra Den selvejende institution Havhøst om optagelse som A-medlem af Friluftsrådet

Resume: Den selvejende institution Havhøst søger om ændret medlemsstatus af Friluftsrådet. Den selvejende institution Havhøst er i dag B-medlem af Friluftsrådet. Bestyrelsen skal beslutte, hvorvidt den vil indstille til generalforsamlingen 20. april 2024, at Den selvejende institution Havhøst optages som A-medlem i Friluftsrådet.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Anker Madsen, 10. oktober 2023.

Bilag:

- Vedtægter for Den selvejende institution Havhøst, juni 2022.

Indstilling

Bestyrelsen beslutter at indstille til generalforsamlingen 20. april 2024, at Den selvejende institution Havhøst optages som A-medlem af Friluftsrådet.

Sagsfremstilling

Den selvejende institution Havhøst har i fire år været B-medlem af Friluftsrådet og ønsker nu generalforsamlingens opbakning til at ophøje foreningens medlemskab til A-medlem jævnfør § 3 i Friluftsrådets vedtægter.

Havhøst har til formål at fremme regenerativ dyrkning af fødevarer; muslinger, tang og østers i havet. Med det sigte at frembringe mad til mennesker og samtidig bidrage til at genoprette havnaturen, reducere klimabelastningen og skabe friluftsfællesskaber omkring lokal fødevarerfrembringelse.

Havhøst har historisk haft og vil fremadrettet have stor fokus på friluftsliv ved havet ved at understøtte etablering af lokale dyrkningsforeninger, Maritime nyttehaver. Der er i skrivende stund 24 foreninger rundt om i hele landet. Og institutionen har dialog med cirka lige så mange spirende initiativer. Den selvejende institution Havhøst oplever stor interesse for at dyrke meningsfulde lokale fællesskaber, der bundes i en skønsom blanding af friluftsliv, dyrkning af råvarer og socialt samvær.

Derudover har Havhøst massivt fokus på undervisning og formidling om havmiljø og -natur med det formål at bidrage til danskernes naturforståelse og inspirere dem til at tage på oplevelser i naturen. Blandt andet har Havhøst skabt et undervisningsprogram, "Haven i Havet", der bruges ti steder rundt om i hele landet.

Havhøst er funderet i den regenerative tankegang, som tænker i overlappende systemer i bred forstand i stedet for siloer. Derfor bestræber institutionen sig på at "slå flere fluer med et smæk", så havdyrkingen optimalt set både bidrager til friluftsliv, havnatur, lokal økonomi, naturforståelse, so-

ciale fællesskaber og så videre. Fordi Institutionen tror på, at den tilgang gør initiativer langtidsholdbare.

Samlet set er der på tværs af Havhøst og medlemsforeningerne 2041 medlemmer ved seneste opgørelse i december 2022. Heraf er 348 medlemmer direkte i Havhøst.

Havhøst er en NGO, der er registreret som en selvejende institution og drives non-profit. De maritime nyttehavere, der er medlemmer i Havhøst, er alle selvstændige foreninger, der drives på frivillig basis.

Den selvejende institution Havhøst er optaget som B-medlem af Friluftsrådet på generalforsamlingen den 28. april 2020 og har således allerede bekræftet, at organisationen kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter.

Friluftsrådets vedtægter § 3 forholder sig til spørgsmålet om optagelse af medlemmer:

"a) Landsorganisationer, som har væsentlige friluftaktiviteter og/eller interesser i friluftslivet, som kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter, og som ikke udelukkende har et erhvervsmæssigt sigte. b) Andre organisationer, som ikke opfylder betingelserne under a), men som dog kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter, og som Friluftsrådet har en betydelig interesse i at samarbejde med.

Beslutning om optagelse træffes af generalforsamlingen ved almindelig stemmeflerhed efter indstilling fra bestyrelsen. Optagelse af de under b) nævnte medlemmer gælder for fire år ad gangen, og antallet af disse medlemmer må ikke overstige antallet af landsorganisationer under a). Genvalg af b-medlemmer kan finde sted."

Økonomi og resurser

Tidsplan

Såfremt Friluftsrådets bestyrelse beslutter at støtte at Den selvejende institution Havhøst fremover optages som A-medlem af Friluftsrådet, skal det indstilles til generalforsamlingen 20. april 2024, at Den selvejende institution Havhøst ændrer medlemsstatus fra B-medlem til A-medlem af Friluftsrådet.

Beslutning

Vedtægter for Den selvejende institution Havhøst

§ 1: Navn og status

Havhøst er en selvejende institution stiftet i 2015. Havhøst er oprettet ved omdannelsen af Medlemsforeningen Maritime Nyttehaver.

Den selvejende institutions navn er Havhøst eller Den selvejende institution Havhøst.

Havhøst har status som en selvejende institution, og som sådan anmeldt til Erhvervsstyrelsen, og hvorved forstås en selvstændig juridisk enhed, hvor der alene kan gøres et ansvar gældende over for Den selvejende institution Havhøst, og ikke overfor den til enhver tid siddende ledelse, med mindre disse pådrager sig et selvstændigt ansvar.

Havhøst har ingen ejer.

§ 2: Hjemsted og adresse

Institutionen har hjemsted i Københavns Kommune.

§ 3: Formål

Havhøsts overordnede formål er at fremme regenerativ havkultivering forstået som dyrkning af spiselige afgrøder i havet, der både er med til at genskabe balance i de marine økosystemer og fungerer som bæredygtige fødekilder for mennesker.

Havhøst vil indgå i samarbejde med aktører fra ind- og udland, der kan styrke institutionens formålsparagraf, herunder offentlige instanser, virksomheder, producenter, foreninger og andre sammenslutninger, skoler og uddannelsesinstitutioner m.fl. Institutionen har desuden mulighed for på forskellig vis at indgå i

etablering af nye juridiske enheder (virksomheder og foreninger).

§ 4: Finansiering og økonomisk drift

Havhøst er en non-profit organisation. Havhøsts drift finansieres primært gennem betaling fra støttemedlemmer, fonde, offentlig støtte og sponsorater.

Havhøst kan desuden tilvejebringe midler ved tilskud fra f.eks. EU samt offentlige og private partnere, herunder brugerbetaling eller deltagergebyr.

Havhøsts formue holdes adskilt fra stifternes og de til enhver tid værende støttemedlemmers og ledelsens formue. Havhøst har en selvstændig økonomi, som institutionen selv hæfter for og disponerer over inden for nærværende vedtægter.

Havhøst skal så vidt muligt ikke give overskud, men et års overskud kan anvendes til at modsvare evt. efterfølgende års underskud.

§ 5: Etablering og deltagelse i samarbejde

Som led i at fremme samspillet mellem offentlige og private aktører inden for maritim dyrkning, undervisning og formidling i bred forstand, kan Havhøst etablere og deltage i samarbejder, der bidrager til at fremme institutionens formål.

Samarbejdernes sigte er at samle relevante aktører med henblik på i fællesskab at udvikle fælles strategier og igangsætte aktiviteter rettet mod udvalgte, motivbaserede målgrupper.

Samarbejderne har videre det formål at skabe mulighed for, at Havhøsts midler kan suppleres med bidrag fra private og andre partnere, som kan have en forretningsmæssig interesse i en bestemt aktivitet.

§ 6: Medlemmer

Havhøst tilbyder et privat støtte-medlemskab og et forenings-medlemskab. Som privat støtte-medlem kan optages alle personer, som støtter Havhøsts formål. Som forenings-medlem kan optages alle foreninger, der har en regenerativ, marin dyrkningspraksis. Det er desuden muligt at være affilieret med Havhøst som sponsor, hvilket dog ikke giver særlig indflydelse på institutionens drift.

Den siddende bestyrelse fastsætter gældende kontingentniveauer for de forskellige medlemskategorier og øvrige betingelser.

Indmeldelse sker på Havhøsts hjemmeside og er først gyldigt, når indmeldelsesgebyret er betalt.

Der skal foreligge en medlemsfortegnelse og være oprettet et medlemskartotek. Det er den daglige leders opgave at sikre sig, at fortegnelse og kartotek holdes a jour og i orden.

Ophør af medlemskab kan ske ved skriftlig henvendelse til Havhøst. Indbetalt støtte refunderes ikke. Desuden kan medlemmer ekskluderes ved manglende betaling, eller såfremt der ikke betales rettidigt.

Medlemmer tillægges en udpegningsret af bestyrelsesmedlemmer i Havhøst, og tillægges taleret på Havhøsts årsmøde.

§ 7: Årsmøde

Havhøst afholder hvert år i andet kvartal et årsmøde.

Til årsmødet indkaldes alle private støtte-medlemmer og forenings-medlemmer ved annoncering på Havhøsts hjemmeside, ved e-mail, på sociale medier og/eller elektronisk nyhedsmail. Bestyrelsen skal sikre sig, at alle medlemmer er behørigt indkaldt og kan vælge en eller flere indkaldelsesmetoder.

Indkaldelsen sker med minimum fire ugers varsel.

Havhøsts årsrapport vedlægges indkaldelsen eller der henvises til, hvor årsrapporten kan rekvireres, f.eks. på Havhøsts hjemmeside. Der

skal videre være vedlagt en dagsorden, der som minimum skal indeholde følgende punkter:

1. Valg af dirigent og referent
2. Ledelsens beretning
3. Gennemgang af regnskab
4. Valg af bestyrelsesmedlemmer
5. Eventuelt

Afstemninger afgøres ved simpelt flertal. Dirigenten bestemmer afstemningsmetoden og skal under hensynet til valgetemaet tage skyldigt hensyn til ønske om hemmeligholdelse ved personvalg og om let gennemførlighed, f.eks. ved simpel håndsoprækkelse.

Stemmeberettigede på årsmødet er private støtte-medlemmer, forenings-medlemmer og bestyrelsesmedlemmer, der hver har én stemme.

Uden for årsmødet kan bestyrelsen indkalde til møde med minimum fire ugers varsel.

Årsmødet afholdes i Havhøsts hjemsted med mindre særlige forhold påkræver, at det afholdes andetsteds.

§ 8: Bestyrelsen

Bestyrelsen er Havhøsts øverste organ og udgør sammen med daglig leder Havhøsts samlede ledelse.

Havhøst ledes af en bestyrelse på fem til syv personer. Den første formand og de øvrige medlemmer af bestyrelsen udpeges af den stiftende generalforsamling. Formanden udpeges for en periode på tre år, og de øvrige medlemmer af bestyrelsen udpeges for en periode på to år dog således, at halvdelen af de første udpegede bestyrelsesmedlemmer for den første valgperiode kun er udpeget for ét år. Herefter er valgperioderne to år ad gangen og således, at halvdelen af bestyrelsen afgår hvert år.

Herefter udpeges bestyrelsens medlemmer for så vidt angår ét af de bestyrelsesmedlemmer, der er på valg, af de private støtte-medlemmer og et andet bestyrelsesmedlem af forenings-medlemmerne, jf. § 6. Forenings-medlemmerne kan vælge at udpege deres bestyrelsesmedlem inden årsmødet. Udgør antallet af støtte-medlemmer mindre end 20, har

støttemedlemmerne ingen udpegningsret. For de øvrige medlemmer af bestyrelsen, der er på valg, er bestyrelsen selvsupplerende, og bestyrelsens formand udpeges af bestyrelsen selv.

Bestyrelsen skal udpeges således, at medlemmerne af bestyrelsen med deres personlige kvalifikationer kan bidrage til aktivt at fremme Havhøsts formål. Bestyrelsen skal samlet set repræsentere en bred indsigt i maritime forhold, bæredygtighed, undervisning/formidling, gastronomi, jura og erhvervsdrift.

Der kan ske genudpegning af bestyrelsesmedlemmer. Et bestyrelsesmedlem kan til enhver tid udtræde af bestyrelsen. I tilfælde af udtræden udpeges et nyt medlem for den resterende del af beskikkelsesperioden.

§ 9: Bestyrelsens opgaver

Bestyrelsen er ansvarlig for den overordnede ledelse af Havhøst og fastlægger den overordnede strategi i overensstemmelse med formålet for Havhøst. Bestyrelsen er ansvarlig for institutionens økonomiske dispositioner, herunder at de betingelser og vilkår, der stilles af tilskudsgivende myndigheder, fonde og private midler bliver overholdt.

Bestyrelsen påser, at den daglige leder udøver sit hverv på en behørig måde og efter bestyrelsens retningslinjer, herunder at bogføring og regnskabsaflæggelse foregår tilfredsstillende, at der er etableret fornødne procedurer for risikostyring og interne kontroller og at bestyrelsen løbende modtager den fornødne rapportering om Havhøsts finansielle forhold.

Bestyrelsen fastsætter opgaver og indbyrdes opgavefordeling samt retningslinier for rapportering og forelæggelse af beslutninger for bestyrelsen.

Bestyrelsen tager stilling til dispositioner af usædvanlig karakter eller omfang og er i øvrigt beføjet til at træffe beslutning om ethvert forhold vedrørende Havhøst.

Bestyrelsen kan nedsætte arbejdsgrupper, og bestyrelsesmedlemmerne opfordres til hver især at påtage sig konkrete opgaver, der understøtter Havhøsts drift.

§ 10: Honorar

Bestyrelsesmedlemmerne modtager ikke honorar for bestyrelsesarbejdet, men det enkelte bestyrelsesmedlem kan med den øvrige bestyrelses samtykke påtage sig konkrete afgrænsede opgaver og modtage honorar herfor.

§ 11: Bestyrelsesmøder og beslutninger

Bestyrelsen er beslutningsdygtig når mindst halvdelen af medlemmerne, heriblandt formanden, er til stede. Som tilstedeværelse tæller også Skype-forbindelse eller lignende.

Alle beslutninger i bestyrelsen træffes ved simpelt flertal blandt de fremmødte. I tilfælde af stemmelighed er formandens stemme afgørende.

Bestyrelsen ledes af en formand. Formandens opgave er at lede bestyrelsens møder samt påse, at bestyrelsen træffer afgørelser på et informeret grundlag. Ethvert bestyrelsesmedlem har taleret under bestyrelsens møder samt ret til at fremkomme med forslag til beslutning.

Bestyrelsen mødes mindst tre gange årligt.

§ 12: Den daglige ledelse

Havhøsts bestyrelse ansætter en daglig leder, der samtidig skal fungere som Havhøsts kontaktperson og sekretær for bestyrelsen. Det er bestyrelsen, der afskediger den daglige leder.

Den daglige leder har ansvaret for den daglige drift i overensstemmelse med vedtægterne og bestyrelsens instruktioner.

Den daglige leder modtager en ansættelseskontrakt, hvori ansættelsesvilkårene er klarlagt.

§ 13: Inhabilitet og tavshedspligt

Medlemmer af bestyrelsen og den daglige leder må ikke deltage i behandlingen af spørgsmål om aftaler mellem Havhøst og den pågældende selv eller om søgsmål mod den pågældende selv eller om aftale mellem Havhøst og tredjemand eller søgsmål mod tredjemand, hvis bestyrelsesmedlemmet eller den daglige leder

deri har en væsentlig interesse, der kan være stridende mod Havhøsts.

Bestyrelsesmedlemmer har pligt til at underrette hinanden om ethvert forhold, som kan give anledning til at rejse en drøftelse om inhabilitet. Den daglige leder har pligt til at underrette bestyrelsen om ethvert forhold, som kan give anledning til at rejse en drøftelse om inhabilitet.

Bestyrelsen, den daglige leder, evt. revisorer og andre med indseende under udførelsen af deres erhverv i Havhøst er underlagt tavshedspligt. Ubeføjet brud på tavshedspligten anses som en strafbar handling, jf. straffelovens § 152.

§ 14: Tegningsret og hæftelse

Havhøst tegnes af den daglige leder og formanden for bestyrelsen i forening. Daglig leder og bestyrelsesformand kan i fællesskab tildele fuldmagt til netbank og udstedelse af betalingskort til administrative medarbejdere. I følgende tilfælde tegnes Havhøst dog alene af den samlede bestyrelse:

- Stiftelse af låne- og /kreditmuligheder, herunder gældsforpligtelser; samt
- Indgåelse af aftaler for så vidt angår udgifter på mere end 100.000 kr. hvis ikke disse fremgår af det af bestyrelsen godkendte årsbudget.

Havhøst hæfter selv for egen optaget gæld og skal egenhændigt arbejde for at afvikle en eventuel gæld. Der påhviler ikke Havhøsts bestyrelsesmedlemmer nogen personlig hæftelse for de Havhøst påhvilede forpligtelser.

Ved projekter, hvor der vurderes at være en økonomisk risiko, kan bestyrelsen beslutte, at der skal indgås aftale om særskilt hæftelse. Herved påtager en eller flere af Havhøsts bestyrelsesmedlemmer sig hæftelsesforpligtelsen for det enkelte projekt.

Overfor tredjemand hæfter medlemmerne af Havhøst selvstændigt for egne handlinger i det omfang disse uafhængigt af Havhøst er erstatningsansvarlige.

§ 15: Tilsyn

Havhøst er ikke underlagt tilsyn.

Havhøst er dog til enhver tid forpligtet til uden ugrundet ophold at udlevere de oplysninger, som offentlige myndigheder måtte finde nødvendige i udøvelsen af deres virksomhed.

§ 16: Budget, revision og regnskab

Regnskabet for Havhøst og revision heraf skal følge den til enhver tid gældende lovgivning for bogføring og regnskabsaflæggelse.

§ 17: Ændring i vedtægterne

Ændringer af vedtægterne skal godkendes af årsmødet efter indstilling fra bestyrelsen.

§ 18: Opløsning

Bestyrelsen kan med enstemmighed stille forslag om opløsning eller sammenlægning med anden institution. For at være gyldigt skal forslaget godkendes af seneste afgåede bestyrelse. I tilfælde af Havhøsts nedlæggelse tilfalder Havhøsts formue en eller flere anerkendte humanitære eller miljøorganisationer, eller andre lignende institutioner som Havhøst, der kan videreføre Havhøsts formål.

§ 19: Ikrafttræden

Nærværende vedtægter træder i kraft den 24. august 2022. Nærværende vedtægter er udfærdiget i ét originalt eksemplar. Dette eksemplar opbevares af Havhøst.

København, den 24/8 2022

Kirstine Rask Lauridsen

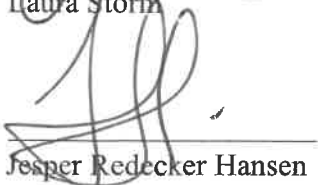
Ingrid Hartelius Dall

Laura Storm

Peter Gravlund Nielsen

Jesper Redecker Hansen

Bernt Kjær Sørensen

Ansøgning fra Dansk Land- og Strandjagt af 1991 om optagelse som A-medlem af Friluftsrådet

Resume: Dansk Land- og Strandjagt af 1991 søger om optagelse som medlem af Friluftsrådet. Bestyrelsen skal beslutte, hvorvidt den vil indstille til generalforsamlingen 20. april 2024, at Dansk Land- og Strandjagt af 1991 optages som A-medlem i Friluftsrådet.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Anker Madsen, 13. oktober 2023.

Bilag:

- Vedtægter for Dansk Land- og Strandjagt af 1991, godkendt på Repræsentantskabsmødet den 26. juni 2022.

Indstilling

Bestyrelsen beslutter at indstille til generalforsamlingen 20. april 2024, at Dansk Land- og Strandjagt af 1991 optages som A-medlem af Friluftsrådet.

Sagsfremstilling

Dansk Land- og Strandjagt af 1991's formål er at varetage jægerens interesser ved:

1. at virke for, at der ved lovbestemmelser sikres såvel jorddyrkerne som jægerne vilkår, der tager hensyn til såvel afgrøder som til den vilde fauna. Eventuelt i samarbejde med andre organisationer.
2. at udgive eget medlemsblad og heri give oplysning og vejledning om jagt og vildtpleje, herunder biotopforbedring til glæde for vildt, flora og fauna, ved anlæggelse af søer og mindre vandhuller til glæde for faunaen og flora samt medvirke til naturbevarende arbejde i almindelighed
3. at afholde kurser og vejlede i jagtlige og jagtkulturelle spørgsmål, herunder dygtiggørelse af unge som gamle jægere i naturforståelse, skydning og lignende, desuden give vejledning i hundens opdræt og dressur
4. at modarbejde ensidige krav om særrettigheder, der hindrer udøvelse af jagt og fiskeri
5. at arbejde for indførelse af flest mulige af Dansk Land og Strandjagts mærkesager
6. at arbejde for et fælles nordisk samarbejde med det formål at fremme bæredygtighed, ro på rugepladserne i yngletiden for alle trækfugle under hensyntagen til lokalbefolkningens traditionelle brug af naturen
7. Sportsskydning til jagtrelaterede faste og bevægelige mål indgår som primært mål blandt foreningens aktiviteter.

Dansk Land og Strandjagt af 1991's har følgende mærkesager:

1. Forhindre arealkrav.
2. At forhindre indskrænkninger i den frie jagtret både på land- og søterritoriet.
3. At modvirke fredning af vildtarter, såfremt der ikke er biologisk begrundelse herfor.
4. At varetage den almindelige jægers interesser, så vildtet ikke gøres til genstand for fredninger, der alene er følelsesbetonede eller "bytteobjekter" for at imødekomme ikke jægeres ønske om jagtlige indskrænkninger, som ikke er sagligt eller videnskabeligt begrundede.
5. At samarbejde for at højne og bevare jagtmoralen, så moralsk betonede lovgivninger undgås.
6. At samarbejde med andre naturorganisationer, til fælles gavn for fælles interesser.
7. Til stadighed at arbejde for adgang til det kvalitetsmæssigt bedst mulige jagtammunition.
8. At arbejde for, at reservaterne som minimum skal revurderes hvert tredje år med henblik på forlængelse, nedlæggelse eller eventuel frigivelse til afgrænsede jagtlige aktiviteter.

Foreningen er landsdækkende og har medio oktober 2023 987 medlemmer. Dansk Land- og Strandjagt af 1991 er organisatorisk bygget op efter fire regioner: Region Nordjylland, Region Midtjylland, Region Sydjylland, Region Sjælland. Der kan efter behov oprettes lokalafdelinger.

Dansk Land- og Strandjagt af 1991 har med mail af 12. oktober 2023 bekræftet, at organisationen *"kan til enhver tid, tilslutte og acceptere Friluft Rådets formål og vedtægter, derfor er det vores ønske og håb, at vi kan optages i Friluft Rådet på den førstkommende generalforsamling."*

Friluftsrådets vedtægter § 3 forholder sig til spørgsmålet om optagelse af medlemmer:

"a) Landsorganisationer, som har væsentlige friluftaktiviteter og/eller interesser i friluftslivet, som kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter, og som ikke udelukkende har et erhvervmæssigt sigte. b) Andre organisationer, som ikke opfylder betingelserne under a), men som dog kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter, og som Friluftsrådet har en betydelig interesse i at samarbejde med.

Beslutning om optagelse træffes af generalforsamlingen ved almindelig stemmeflerhed efter indstilling fra bestyrelsen. Optagelse af de under b) nævnte medlemmer gælder for fire år ad gangen, og antallet af disse medlemmer må ikke overstige antallet af landsorganisationer under a). Genvalg af b-medlemmer kan finde sted."

Økonomi og resurser

Tidsplan

Såfremt Friluftsrådets bestyrelse beslutter at støtte, at Dansk Land- og Strandjagt af 1991 fremover optages som A-medlem af Friluftsrådet, skal det indstilles til generalforsamlingen 20. april 2024, at Dansk Land- og Strandjagt af 1991 optages som A-medlem af Friluftsrådet.

Beslutning

Vedtægter for Dansk Land- og Strandjagt af 1991

§ 1

Foreningens navn.

Foreningens navn er **Dansk Land- og Strandjagt af 1991** og dækker Danmark, Færøerne og Grønland.

§ 2

Foreningens formål

Dansk Land- og Strandjagts formål er at varetage jægerens interesser ved:

1. at virke for, at der ved lovbestemmelser sikres såvel jorddyrkerne som jægerens vilkår, der tager hensyn til såvel afgrøder som til den vilde fauna. Eventuelt i samarbejde med andre organisationer.
2. at udgive eget medlemsblad og heri give oplysning og vejledning om jagt og vildtpleje, herunder biotopforbedring til glæde for vildt, flora og fauna, ved anlæggelse af søer og mindre vandhuller til glæde for faunaen og flora samt medvirke til naturbevarende arbejde i almindelighed
3. at afholde kurser og vejlede i jagtlige og jagtkulturelle spørgsmål, herunder dygtiggørelse af unge som gamle jægere i naturforståelse, skydning og lign., desuden give vejledning i hundens opdræt og dressur
4. at modarbejde ensidige krav om særrettigheder, der hindrer udøvelse af jagt og fiskeri
5. at arbejde for indførelse af flest mulige af Dansk Land og Strandjagts mærkesager j.fr. bilag 3.
6. at arbejde for et fælles nordisk samarbejde med det formål at fremme bæredygtighed, ro på rugepladserne i yngletiden for alle trækfugle under hensyntagen til lokalbefolkningens traditionelle brug af naturen
7. Sportsskydning til jagtrelaterede faste og bevægelige mål indgår som primært mål blandt foreningens aktiviteter.

§ 3

Foreningens struktur

1. § 3 stk. 1. Dansk Land- og Strandjagt er bygget op efter **4 regioner**. Region Nordjylland, region Midtjylland, region Sydjylland, region Sjælland. Der kan efter behov eller ønske oprettes lokalafdelinger

§ 4

Afdelinger

1. Enhver uberygtet mand eller kvinde kan optages i foreningen. Når der oprettes afdelinger, kan disse udforme deres egne love, der dog ikke må være i strid med hovedlovene eller disses ånd.
2. Medlemmer kan være medlemmer i lokalforeninger, eller i hovedforeningen, efter de til enhver tid gældende bestemmelser i bilag 4.
3. Afdelingernes opgave er, hver indenfor sit område at medvirke til at fremme Dansk Land- og Strandjagts formål, at medvirke til udbredelsen af kendskab til human jagtudøvelse og vildtpleje samt at styrke og befæste sammenholdet blandt jægerne.
4. Afdelingerne ledes af en bestyrelse, der vælges på afdelingernes generalforsamling, som fastsætter antallet af bestyrelsesmedlemmer og vælger formand og kasserer. Valgperioden fastsættes til 2 år dog således, at formand og kasserer vælges på skift. Genvalg er tilladt.
5. Meddelelse om formands- og kassererskifte skal straks indsendes til hovedforeningen sammen med en liste over den samlede bestyrelse med navne, adresser, tlf. og e-mailadresse.
6. Afdelingerne har fri bestemmelsesret i egne anliggender.
7. Udmeldelser for enkelte afdelingsmedlemmer kan kun ske til 1. januar.
8. Afdelingerne fastsætter et årligt kontingent til følgende år, for alle medlemmer, som opkræves af landskassereren.
9. Landskassereren udbetaler lokalforeningens andel af kontingentet til lokalforeningen 1. april og derefter afregnes halvårlig bagud.
10. Adresseændringer skal omgående meddeles afdelingens formand eller kasserer, der straks videresender denne meddelelse til hovedforeningen.
11. Ved afdelingens møder og generalforsamling har hovedbestyrelsesmedlemmer adgang og taleret.

§ 5

Alle meddelelser og henvendelser af organisationsmæssig art afdelingerne imellem, skal tilsendes hovedbestyrelsen til behandling og afgørelse. Hovedbestyrelsen kan indbringe pågældende sager til repræsentantskabet og kan altid forlange sig sådanne sager tilstillet.

§ 6

Repræsentantskabet

1. Repræsentantskabet er foreningens højeste jagtpolitiske myndighed. Der afholdes ordinært møde hvert år i 2. kvartal.
 2. På førstkommende hovedbestyrelsesmøde fastsættes dato og sted for næste repræsentantskabsmøde, som offentliggøres i "Jagt & Jægere", på hjemmesiden og i relevante Facebookgrupper.
 3. Dagsordenen skal mindst indeholde følgende punkter: Hovedbestyrelsens beretning v. formanden, beretning fra evt. udvalg, regnskab, behandling af indkomne forslag, fastsættelse af kontingent, og eventuelt.
 4. Repræsentantskabsmødet afholdes, efter den til enhver tid gældende forretningsorden, bilag 1.
- §6 stk. 5. Repræsentantskabet består af hovedbestyrelsen samt repræsentanter fra de **4 zoner** udnævnt af lokalafdelingerne. Alle afdelinger er repræsenteret med maks. 2 repræsentanter. Herudover kan afdelinger med mere end 50 A-medlemmer sende yderligere 1 repræsentant pr. påbegyndt 50. Hovedbestyrelsesmedlemmer indgår ikke som afdelingsrepræsentanter. For at en afdelings repræsentant kan opnå tale- og stemmeret skal kontingentet være betalt.
6. Lokalafdelingernes valg af repræsentanter udføres efter de til enhver tid gældende regler, bilag 2.
 7. Hovedbestyrelsen og lokalafdelingerne kan fremsende ændringer vedr. vedtægterne til drøftelse og vedtagelse på repræsentantskabsmødet. Forslag vedr. nødvendige jagtlovsændringer og andet vedrørende jagt og fauna kan ligeledes af hovedbestyrelsen fremsendes til drøftelse og vedtagelse på repræsentantskabsmødet.
 8. Alle beslutninger træffes ved almindeligt flertal. Til ændring af foreningens vedtægter kræves 2/3 majoritet af de afgivne stemmer. Repræsentantskabsmødet er beslutningsdygtigt uanset de fremmødtes antal.
 9. Forslag, der ønskes behandlet på repræsentantskabsmødet, må forud være vedtaget på en lovlig generalforsamling i lokalafdelingen og indsendt til landsformanden senest 1 måned før. Hovedbestyrelsen kan fremsætte forslag direkte på repræsentantskabsmødet. Ethvert forslag skal før behandling på repræsentantskabsmødet tilsendes afdelingerne, senest 2 uger før mødets afholdelse. Forslag fra hvert enkelt medlem kan kun ydes fremme, med støtte af mindst 15 stillere.
 10. Ekstraordinært repræsentantskabsmøde kan indkaldes af hovedbestyrelsen og skal indkaldes til behandling af bestemt formulerede forslag, når begæring herom fremsættes af mindst halvdelen af lokalafdelingerne. Hvis der afholdes møder med et punkt på dagsordenen, skal landsformanden i god tid forud have meddelelse herom. Indkaldelsen til ekstraordinært repræsentantskabsmøde kan indkaldes med mindst 14 dages varsel til lokalafdelingerne.

§ 7

Hovedbestyrelsen

1. Hovedbestyrelsen består af 9 medlemmer. Det være sig, Landsformand og 2 medlemmer fra hver af regionerne **Nordjylland, Midtjylland, Sydjylland og Sjælland**. Hovedbestyrelsen udnævner kasserer.
2. Kandidater til formandspost og hovedbestyrelse skal være indstillet 1 måned før repræsentantskabsmødet. Mail med kandidater skal offentliggøres snarest efter indstillingen.
Ved direkte medlemsvalg vælges formand og 8 bestyrelsesmedlemmer. Genvalg er tilladt.
Det direkte valg skal være afholdt 1 uge før repræsentantskabsmødet, og stemmerne skal være optalt senest dagen før repræsentantskabsmødet.

Fremadrettet er formanden på valg hvert 2. år og 4 hovedbestyrelsesmedlemmer på valg hver år. Alle A medlemmer, der er indstillet fra lokalafdelingerne eller B medlemmer er valgbare. Der skal altid tilstræbes i så høj grad som muligt en geografisk repræsentation i hovedbestyrelsen. Er der ikke repræsentanter nok kan denne regel dispenseres, så hovedbestyrelsen bliver fuldtallig.
3. Der vælges 2 - 4 suppleanter til hovedbestyrelsen. Er der mere end 10, der stiller op til direkte valg af hovedbestyrelsen bruges de som suppleanter, og de sidste vælges på repræsentantskabsmødet. Ved sygdom eller andet indtræder suppleanten i hovedbestyrelsen for den gældende periode, frem til næste landsmøde. Suppleanter kan deltage i Hovedbestyrelsesmøderne med taleret men ikke stemmeret.
4. Formanden er Dansk Land- og Strandjagts officielle repræsentant. Hovedbestyrelsen fastsætter honorar m.m. til landsformand og kasserer. Landsformanden kan ikke samtidig være formand for en lokalafdeling. Fratræder formanden før valgperiodens udløb, ophører foreningens økonomiske forpligtelse samtidig med fratrædelse.
5. Tegningsberettigede. Foreningen tegnes af formanden, næstformanden og kassereren i forening. Køb, pantsætning eller salg af fast ejendom, samt optagelse af lån og kredit i pengeinstitutter kræver dog samtykke og underskrift af den samlede hovedbestyrelse.
6. Hovedbestyrelsen vælger på førstkommende hovedbestyrelsesmøde efter repræsentantskabsmødet, et sekretariat, som sammen med landsformanden varetager det daglige arbejde.
7. Formanden indkalder til alle hovedbestyrelsesmøder med meddelelse om dagsorden. Der afholdes mindst 4 bestyrelsesmøder om året, derudover efter behov.
8. Såfremt mindst 7 hovedbestyrelsesmedlemmer fremsætter motiveret begæring om afholdelse af ekstraordinært hovedbestyrelsesmøde, vil et sådant blive afholdt.
9. Hovedbestyrelsen er beslutningsdygtig, når mindst 7 medlemmer er mødt. Alle afstemninger i hovedbestyrelsen sker ved håndsoprækning eller navneopråb, og beslutningerne træffes ved almindeligt stemmeflertal. Ved stemmelighed er formandens stemme afgørende. Der føres protokol over hovedbestyrelsens møder og beslutninger.

10. Under formandens forfald, indtræder ved valg i hovedbestyrelsen en konstitueret formand. Der indkaldes herefter emner til ny formand, og der afholdes nyt direkte valg ved førstkommande lejlighed.

11. Redaktøren af medlemsbladet, der skal være medlem af Dansk Land- og Strandjagt, udpeges af hovedbestyrelsen. Redaktøren kan deltage i hovedbestyrelsens møder med samme pligter og rettigheder som de øvrige hovedbestyrelsesmedlemmer, dog uden stemmeret.

§ 8

Kasserer og revisorer

1. Kassereren indsætter hovedforeningens midler i et af hovedbestyrelsen godkendt pengeinstitut. Intet beløb udover kutyme-udbetalinger kan udtages uden begæring herom, og underskrevet af formand og kasserer. I tilfælde af den enes forfald (formand eller kasserer) træder et, af formanden og næstformanden i fællesskab eller af hovedbestyrelsen, udpeget bestyrelsesmedlem i stedet for. Midlerne til fremme af foreningens formål tilvejebringes ved passende kontingent. Regnskabsåret følger kalenderåret, og bilag skal opbevares i mindst 5 år.

Dispositionsbegrænsninger i foreningens vedtægter er ikke til hinder for, at der kan oprettes Online Banking eller lignende til foreningen.

Brug af Online Banking sker på foreningens eget ansvar, og banken kan i den forbindelse ikke påse og dermed heller ikke holdes ansvarlig for, om de ovenfor nævnte begrænsninger i dispositionsretten / beløbsgrænsen overholdes.

2. På repræsentantskabsmødet vælges 2 kritiske revisorer og en revisorsuppleant. Valgperioden er 2 år. Revisorerne skal gennemgå og revidere hovedkassen og i revisionsprotokollen give påtegninger herom. De er pligtige til ved beholdningseftersyn at konstatere tilstedeværelsen af foreningens midler. Revisionen kan ske uden forudgående varsel. Om fejl og mangler, for hvilke revisorerne ikke kan få fyldestgørende oplysninger, skal de gøre anmærkninger i revisionsprotokollen. Alle bilag samt regnskabsbøger, bankbøger, kontante penge og andre bevisligheder samt andet tilhørende foreningen skal til enhver tid være tilgængelig for revisionerne.

3. Det reviderede og af formand, kasserer og revisorer påtængete regnskab udleveres til repræsentanterne på repræsentantskabsmødet.

4. Diæter til foreningens tillidsmænd etc. fastsættes af hovedbestyrelsen. Ved tillidsmænd forstås i denne forbindelse hovedbestyrelses-, udvalgsmedlemmer samt andre der af hovedbestyrelsen er anmodet om at påtage sig særlige hverv i foreningens tjeneste.

§ 9

Æresmedlemmer

1. Æresmedlemmer kan udnævnes. Ved æresmedlem forstås at vedkommende tilkendes foreningens æresdiplom og bliver kontingentfri. For at blive æresmedlem skal man have udført et fortjenstfuldt arbejde for jagt-sagen eller foreningen. For at blive æresmedlem skal vedkommende indstilles enten af en lokalafdeling eller hovedbestyrelsen. Et forslag til æresmedlem skal med fyldestgørende oplysninger om vedkommendes indsats, tilsendes hovedbestyrelsen senest 1. marts samme år, som udnævnelsen ønskes.

Forslaget fremlægges så på repræsentantskabsmødet til endelig godkendelse. Udnævnelsen finder sted enten på samme repræsentantskabsmøde eller på et andet tidspunkt efter afdelingens ønske.

2. Æresmedlemmer kan udnævnes lokalt. Bestyrelsen for en lokalforening kan ved enstemmighed indstille et medlem til æresmedlem i lokalforeningen, til lokalforeningens generalforsamling. På generalforsamlingen skal mindst 2/3 af de fremmødte, stemme for udnævnelsen. Alle udgifter til de af lokalforeningernes udnævnte æresmedlemmer, afholdes af lokalforeningen.

3. Hvis et æresmedlem efter udnævnelsen modarbejder foreningens formål og interesser eller på anden måde gør sig uværdig til at være æresmedlem, kan hovedbestyrelsen inddrage æresdiplomet og forelægge sagen på førstkommende repræsentantskabsmøde til endelig afgørelse.

§ 10

Afdelingers udelukkelse/opløsning

1. En afdeling kan kun udmelde sig af hovedforeningen med ½ års varsel til pr. 1. februar eller 1. august, og når 2/3 af dens medlemmer stemmer for. Indkaldelse til generalforsamling med opløsning eller udmeldelse på dagsorden skal ske pr. e-mail eller via post til hvert enkelt medlem med mindst 10 dages varsel. Samtidig skal der tilgå Dansk Land- og Strandjagt alle meddelelser om forholdet, mødetid og mødested samt dagsorden.

2. Udmeldte afdelinger har intet krav på hovedforeningen.

3. En afdeling, der trods henvendelser fra hovedbestyrelsen, ikke opfylder sine pligter som afdeling i henhold til vedtægterne, udelukkes fra foreningens goder efter hovedbestyrelsens nærmere bestemmelser og taber da alle rettigheder.

4. Ved afdelingens udmeldelse/udelukkelse skal afdelingens kassebeholdning m.m. afleveres til hovedkassen. En sådan udmeldt/opløst afdeling kan indenfor et tidsrum på 6 måneder på ny indtræde i sine rettigheder, når den genetablerede afdeling til hovedforeningen berigtiger, hvad afdelingen før var og under udmeldelsen er blevet hovedforeningen skyldig.

5. Ved en lokalafdelingsophør - bortset fra sammenlægning med andre lokalafdelinger, forvaltes lokalafdelingens formue, efter alle forpligtelser er opfyldt, af Dansk Land- og Strandjagt, i indtil 5 år. Stiftes en ny afdeling i det pågældende område inden for femårs-perioden, overføres den forvaltede formue til den nye lokalafdeling. I modsat fald tilfalder formuen efter femårs-perioden Dansk Land- og Strandjagt, som skal anvende den til naturbevarende formål, i den opløste lokalafdelingsforening område.

§ 11

Medlemmers eksklusion/udelukkelse

1. Har et medlem gjort sig skyldig i forsætlig overtrædelse af den gældende jagtlov med tillægsbestemmelser, kan pågældende medlem ikke beklæde noget tillidshverv indenfor Dansk Land- og Strandjagt, i et tidsrum af 5 år, regnet fra datoen for dommens afsigelse eller bødens vedtagelse. Såfremt den pågældende varetager et tillidshverv indenfor en afdeling, påhviler det dennes bestyrelse - såfremt

den begåede overtrædelse kommer til afdelings kendskab - at sørge for tillidshvervets fratagelse og aflevering af de dertil hørende økonomiske eller andre midler samt genstande. Aflevering skal finde sted straks ved hvervets fratagelse.

2. Et medlem, der beviselig modarbejder foreningens formål og interesser samt foreningen i sin helhed, eller som på anden måde gør sig uværdigt til fortsat mellemskab, kan ekskluderes af foreningen. I udgangspunkt som grundlag for en eksklusion kan foreningsmyndigheden anvende interesse-afvejels-synspunktet.

Eksklusion kan besluttes af lokalafdelingerne, hvor vedkommende medlem hører til, eller af hovedbestyrelsen.

Eksklusion skal i en afdeling, vedtages ved simpelt flertal på en lovlig indvarslet generalforsamling med punkt på dagsordenen. Beslutningen skal straks indberettes til hovedforeningen og skal før endelig gyldighed, stadfæstes og godkendes af hovedbestyrelsen. Hovedbestyrelsen er berettiget til at udspørge det pågældende medlem og afdeling, om nærmere oplysninger, inden beslutningen træffes.

Såfremt det er hovedbestyrelsen, der træffer beslutning om eksklusion af et medlem uden forudgående beslutning af en afdeling, skal pågældende medlem have lejlighed til at udtale sig overfor den samlede hovedbestyrelse, dette skal dog ske senest 14 dage efter eksklusionen er meddelt medlemmet.

I begge tilfælde afgøres eksklusionen ved almindelig åben afstemning. Eksklusionen kan gøres tidsbestemt og en sådan skal meddeles den ekskluderede samtidig med meddelelsen om eksklusionen.

Eksklusionen skal forelægges på næstkommende repræsentantskabsmøde.

Eksklusionen kan ikke omstødes.

3. En udelukkelse, der har fundet sted i henhold til Dansk Land- og Strandjagts vedtægter, er endelig og kan ikke indbringes for domstolene.

§ 12

Hovedforeningens opløsning

1. Hovedforeningen kan kun opløses ved 2/3 stemmeflertal på et repræsentantskabsmøde og ved en derpå følgende urafstemning mellem foreningens medlemmer. Der kræves også her 2/3 majoritet for opløsning.

2. I tilfælde af hovedforeningens opløsning skal dens midler hensættes i et betryggende pengeinstitut i 5 år. Er der i denne periode ikke atter begyndt en forening i samme navn og med samme formål, vil dens midler og ejendele med opsparde renter og renters rente gå til et jagtlig vildtgavnligt formål.

§ 13

Tvist

Afgørelse af tvivl vedrørende fortolkning af nærværende lovs paragraffer træffes af hovedbestyrelsen, hvis afgørelse kan forelægges for repræsentantskabet.

Bilag

Bilag 1, Forretningsorden for repræsentantskabsmøder

Bilag 2, Delegerede til Repræsentantskabsmødet

Bilag 3, Mærkesager

Bilag 4, Kontingentsatser

Bilag 5, Sekretariatet

Bilag 1

Forretningsorden for repræsentantskabsmøder

Der vælges en dirigent, der sørger for, at repræsentantskabsmødet afholdes i god ro og orden og har bemyndigelse til at afgøre opståede tvivlsspørgsmål.

Efter valg af dirigent vælges to stemmetællere, der bistår dirigenten ved optællinger i forbindelse med indkomne forslag, når det er nødvendigt.

Dirigenten giver de delegerede ordet i den orden, de anmoder om det. Dirigenten skal uanset rækkefølgen, give plads for korte bemærkninger, der har til formål at rette fejl og misforståelser, og til talere, der ønsker ordet til forretningsordenen.

Formanden, bestyrelsen, eller mindst 20% af de delegerede kan forlange debatten afbrudt for en kortere periode, for at drøfte igangværende forhandlinger.

Ethvert forslag kan når som helst trækkes tilbage af forslagsstilleren. Hvis forslaget ikke genoptages af andre, bortfalder det.

Dirigenten kan under de enkelte punkter vedtage at afkorte taletiden. Der kan også vedtages et sluttidspunkt i forbindelse med indtegning af talere, og så kan der stilles forslag eller føres nye emner ind i debatten om punktet. Forslagsstillere eller en talsmand for disse samt en ordfører fra bestyrelsen, kan få ordet inden punktets endelige afslutning.

Kandidater til landsformandsposten indstilles af lokalafdelingerne. Valget af landsformanden sker ved et direkte landsdækkende valg.

Hovedbestyrelsesmedlemmer indstilles af lokalafdelingerne fra de respektive regioner og meldes ud til de enkelte medlemmer i regionen til afstemning. Der kan vælges to fra hver region ud af de indstillede kandidater.

Alle afstemninger af hovedbestyrelsesmedlemmer sker ved direkte valg af medlemmerne i de enkelte regioner.

Medlemmer, der kun er medlem af hovedforeningen kan opstille til valg, både til landsformandspost og hovedbestyrelsen.

Hvis en ude fra kommende kandidat stiller op til landsformandsposten, kræves der mindst 50 navngivne, identificerbare stillere fra hele landet.

Et medlem der stiller op til to poster, kan kun beklæde en post.

Valget sker elektronisk eller skriftligt og for at sikre en geografisk fordeling afgives stemmerne til en, til regionen oprettet mailadresse.

Der nedsættes et udvalg med en fra hver region som tæller stemmerne op. Optællingen foretages af udvalgsmedlem fra "fremmed" region som vedkommende ikke repræsenterer. Når medlemmernes stemmer er talt op, udarbejdes et beslutningsreferat, der skal godkendes og underskrives af alle medlemmer af udvalget, inden det offentliggøres.

.Bilag 2

Delegerede til Repræsentantskabsmødet

En lokalforening skal tilkendegive overfor landsformanden, om afdelingen deltager i repræsentantskabsmødet senest en uge før mødet finder sted.

En lokalforening skal ikke tilmelde hvem der er delegerede, men at afdelingen deltager med det antal deltagere, som er bestemt i § 6 stk. 5

Kontaktpersoner bliver indbudt til at deltage i repræsentantskabsmødet uden stemmeret, men med taleret.

Repræsentanter er personer der er stemmeberettiget, og deltagere er personer der har taleret.

Delegerede skal være A- eller B-medlem

Bilag 3

Mærkesager

1. Forhindre arealkrav.
2. At forhindre indskrænkninger i den frie jagtret både på land- og søterritoriet.
3. At modvirke fredning af vildtarter, såfremt der ikke er biologisk begrundelse herfor.
4. At varetage den almindelige jægers interesser, så vildtet ikke gøres til genstand for fredninger, der alene er følelsesbetonede eller "bytteobjekter" for at imødekomme ikke jægers ønske om jagtlige indskrænkninger, som ikke er sagligt eller videnskabeligt begrundede.
5. At samarbejde for at højne og bevare jagtmoralen, så moralsk betonede lovgivninger undgås.
6. At samarbejde med andre naturorganisationer, til fælles gavn for fælles interesser.
7. Til stadighed at arbejde for adgang til det kvalitetsmæssigt bedst mulige jagtammunition.
8. At arbejde for, at reservaterne som minimum skal revurderes hvert 3. år med henblik på forlængelse, nedlæggelse eller evt. frigivelse til afgrænsede jagtlige aktiviteter.

9. At andre naturbrugende foreninger økonomisk skal bidrage til naturprojekter af den ene eller den anden art.

10 At leje af jagt på arealer forvaltet af Skov- og Naturstyrelsen skal være økonomisk overkommelige for menigmand.

11. At bekæmpe invasive arter og synliggøre jægerens indsats mod disse arter.

Bilag 4

Kontingentsatser

A medlem

Ordinært medlemskab af hovedforeningen.....400,00 kr. + kontingent til lokalforeningen (som besluttet på lokalforeningens generalforsamling)

Får blad + forsikring + deltager i alle aktiviteter.

B medlem

Direkte medlemskab (hovedforening)..... 400,00 kr.

Får blad + forsikring.

C medlem

Lokalforenings medlemskab..... Der betales et beløb til landsforeningen, (kontingent til landsforening er PT 150 kr.), og hvis lokalforeningen ønsker det, et beløb til lokalforeningen. C- medlemmer får ingen blad, men er omfattet af en forsikring, og kan deltage i landsaktiviteterne. Lokalforeningen sender en liste over lokalforeningens C- medlemmer til landskassereren, som derefter opkræver det aktuelle beløb af C- medlemmet.

D medlem

Husstandsmedlemskab, A+C. Der kræves min. et medlem som betaler A medlemskab og øvrige C medlemskab

E medlem

Prøve/Juniormedlemskab, 200,00 kr. skal være under 18 år, er medlem af hovedforeningen.

Skal opgive fødselsdato ved indmeldelse.

Får blad + forsikring.

F medlem

Udpegede personer, æresmedlemmer, Jagtkurser, embedsmænd, politikere, kan få tidsskriftet "Jagt og Jægere", tilsendt gratis. Desuden kan elever på jagttegnkurser, få tidsskriftet "Jagt og Jægere". resten af året, hvis jagttegnslæreren har påført elevens navn, på en liste sendt til Dansk Land og Strandjagt.

Bilag 5.

Sekretariatet

Den daglige ledelse af Dansk Land- og Strandjagt udgøres af et Sekretariat bestående af formand og 2 til 3 medlemmer af HB. Sekretariat bliver nedsat og godkendt på førstkommende hovedbestyrelsesmøde efter et landsmøde, evt. i forlængelse af landsmødet, så det er arbejdsdueligt så hurtigt som muligt.

Alle medlemmer af sekretariatet modtager formandsmails.

Disse mails sorteres og videresendes til de personer eller udvalg, som er nedsat til arbejde med det emne mailen omhandler. Hele HB indsættes som cc modtagere, så alle har mulighed for at rådgive udvalget. Udvalget behandler / samler op og sender udkommet tilbage til sekretariatet som afstemmer at indholdet er forligeligt med DLS's politik inden det offentliggøres internt på hjemmesiden, eller sendes videre til pressen.

Godkendt på Repræsentantskabsmødet den 26. juni 2022

Rammer for generalforsamling – proces

Resume: I notatet redegøres der for en række frister i forbindelse med afholdelse af generalforsamlingen lørdag den 20. april 2024 kl. 10.00 – 16.00. Bestyrelsen drøfter lokalitet for afholdelse af generalforsamlingen og en overordnet plan for generalforsamlingens afvikling. Bestyrelsen træffer endvidere beslutning om indstilling til valg af revisor. Endelig lægges der op til at beslutte indstillingen til generalforsamlingen af kontingentsatser for 2025.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Winni Grosbøll, Torbjørn Eriksen og Anker Madsen, 17. november 2024.

Bilag:

- Notat med bestyrelsens evaluering fra Friluftsrådets generalforsamling 29. april 2023.

Indstilling

Bestyrelsen drøfter og tilkendegiver ønsker til lokalitet, rammer og indhold for afholdelse af generalforsamlingen 2024.

Bestyrelsens beslutter at indstille BUUS JENSEN, statsautoriserede revisorer til generalforsamlingens valg af revisor for Friluftsrådet frem til generalforsamlingen april 2025.

Bestyrelsen beslutter at indstille til generalforsamlingen, at kontingentsatserne for 2025 fastsættes som følger:

A-medlemmer:	Kontingent
Antal medlemmer:	
Over 100.000	Kr. 17.750
Indtil 100.000	Kr. 13.950
Indtil 25.000	Kr. 10.050
Indtil 10.000	Kr. 7.700
Indtil 5.000	Kr. 5.325
Indtil 1.000	Kr. 4.425
B-medlemmer:	Kr. 4.425

Bestyrelsen godkender at generalforsamlingen afholdes på Kursuscenter Knudshoved.

Sagsfremstilling

Bestyrelsen har i de to seneste år ønsket at afholde generalforsamlingen udenfor København og nogenlunde centralt i landet. Sekretariatet har indhentet følgende tilbud under hensyntagen til placering i landet, nærhed til offentlig transport og pris:

- Sørup Herregård ligger tæt på Ringsted, her er man omgivet af skov, sø og marker. Der er 6,4 km til Ringsted Station. Pris 90.600 kr.
- Trinity Hotel Fredericia er et Green Key hotel og ligger midt i naturen og tæt på Lillebælt. Der er 6,3 km til Fredericia Station. Pris 91.800 kr.
- Kursuscenter Knudshoved ligger i Nyborg i et naturskønt og fredet område. Der er fire km til Nyborg Station. Pris 90.600 kr.

I lighed med sidste år, arrangeres der bustransport fra stationen til kursusstedet, sådan at det bliver nemt og hurtigt at tage offentlig transport til generalforsamlingen.

Bæredygtighed var det centrale tema på sidste års generalforsamling. I 2024 vil strategien naturligt blive det store punkt på dagsordenen og kan eventuelt danne afsæt for samtale og dialog med og på tværs af medlemsorganisationerne.

Den formelle del af generalforsamlingen foreslås kombineret med ekstern oplæg / gæstetaler og mere uformel dialog på tværs af deltagerne, gerne afholdt som udendørsaktiviteter. Strategien kan være den gennemgående røde tråd i dagen.

Bestyrelsen drøfter og tilkendegiver ønsker til lokalitet, rammer og indhold for generalforsamlingen 2024.

Der afholdes et virtuelt bestyrelsesmøde (nuværende bestyrelse) til forberedelse før generalforsamlingen torsdag 18. april 2024, kl. 20.00 – 21.00.

Der afholdes et bestyrelsesmøde (ny bestyrelse) i umiddelbar forlængelse af generalforsamlingens afslutning.

Varsling og indkaldelse

Generalforsamlingen varsles via mail til medlemsorganisationerne ultimo februar 2024. Heri oplyses, hvor generalforsamlingen afholdes, og at der er åbent for tilmelding på Friluftsrådets hjemmeside.

Den officielle indkaldelse med foreløbig dagsorden og oplysninger om valg på generalforsamlingen samt frist for at opstille kandidater med videre vil blive udsendt senest fredag den 8. marts 2024 (seks uger før generalforsamlingen).

I år skal der vælges fem bestyrelsesmedlemmer og der er ikke formandsvalg. Medlemsorganisationerne har frist for at opstille kandidater via indstillingsbrev, som skal modtages i sekretariatet senest fredag den 22. marts 2024 / lørdag den 23. marts 2024 (fire uger før generalforsamlingen). Det gælder også de af bestyrelsens medlemmer, der genopstiller.

Følgende bestyrelsesmedlemmer er på valg:

- Thomas Bach
- Anders Grube
- Leif Nielsen
- Kirsten Skovsby
- Flemming Torp

I skrivende stund er der ikke i sekretariatet modtaget skriftlige opstillinger af kandidater til bestyrelsesvalget.

Endelig dagsorden med opstillede kandidater til formandsvalget og bestyrelsesvalget samt regnskaber for 2023 udsendes senest fredag den 5. april 2024 (to uger før generalforsamlingen).

Regnskaberne for 2023 fremlægges til gennemsyn i Friluftsrådets sekretariat, Scandiagade 13, 2450 København SV mandag den 15. april 2024 mellem kl. 13.00 og 15.00 og tirsdag den 16. april 2024 mellem kl. 9.00 og kl. 11.00.

Gæster fra samarbejdsorganisationer, myndigheder med flere inviteres til at deltage i generalforsamlingen senest onsdag den 5. april 2023.

Skriftlig årsberetning 2023

Den skriftlige beretning produceres i år i løbet af februar 2024 og sendes til formandens kommentering senest den ultimo februar 2024. Bestyrelsen får tilsendt årsberetningen i forbindelse med bestyrelsesmødet tirsdag den 19. marts 2024. Den skriftlige årsberetning 2023 kommer til at ligge på Friluftsrådets hjemmeside fra den 22. marts 2024. Direkte link sendes til medlemsorganisationerne.

Mundtlig årsberetning

Udkast til den mundtlige beretning bliver skrevet af sekretariatet i dialog med formanden og vil blive sendt til bestyrelsen med mulighed for kommentering umiddelbart forud for generalforsamlingen.

Dirigent

Bestyrelsen opfordres til at komme med forslag til dirigent på bestyrelsesmødet. Bestyrelsen indstilling af dirigent behandles på et senere bestyrelsesmøde.

Revisor

Jævnfør Friluftsrådets vedtægter skal generalforsamlingen vælge revisor for Friluftsrådet. På generalforsamlingen den 29. april 2023 valgtes BUUS JENSEN, statsautoriserede revisorer som revisor for Friluftsrådet frem til generalforsamlingen den 20. april 2024. BUUS JENSEN, statsautoriserede revisorer har fungeret som Friluftsrådets revisorer siden generalforsamlingen 28. april 2016.

Fastsættelse af kontingent

Jævnfør vedtægterne fastsætter generalforsamlingen kontingent for det kommende år.

Kontingentsatserne i 2024 er:

A-medlemmer:	Kontingent
Antal medlemmer:	
Over 100.000	Kr. 17.500
Indtil 100.000	Kr. 13.750
Indtil 25.000	Kr. 9.925
Indtil 10.000	Kr. 7.600
Indtil 5.000	Kr. 5.250
Indtil 1.000	Kr. 4.375
B-medlemmer:	Kr. 4.375

Kontingentsatserne reguleres årligt med udgangspunkt i den almindelige prisudvikling og skal godkendes hvert år på generalforsamlingen. Som følge af den almindelige prisudvikling i perioden november 2022 til oktober 2023, foreslås kontingentsatser for 2025 indstillet til generalforsamlingens godkendelse 20. april 2024 som følger, idet nettoprisindexet er reguleret med 1,37 procent fra november 2022 (116,7) til oktober 2023 (118,3).

Forslag til kontingentsatser for 2025:

A-medlemmer:	Kontingent
Antal medlemmer:	
Over 100.000	Kr. 17.750

Indtil 100.000	Kr. 13.950
Indtil 25.000	Kr. 10.050
Indtil 10.000	Kr. 7.700
Indtil 5.000	Kr. 5.325
Indtil 1.000	Kr. 4.425
<u>B-medlemmer:</u>	Kr. 4.425

Økonomi og resurser

Der er budgetteret med 150.000 til afvikling af generalforsamlingen.

I prisangivelsen er ikke medregnet godtgørelse af rejseomkostninger for bestyrelse og medarbejdere.

Tidsplan

Generalforsamling 20. april 2024

- 10.00-16.00 Generalforsamling inklusive frokost.
- 16.30-17.30 Bestyrelsesmøde for den nyvalgte bestyrelse.

Beslutning

Evaluering af Friluftsrådets generalforsamling 2023

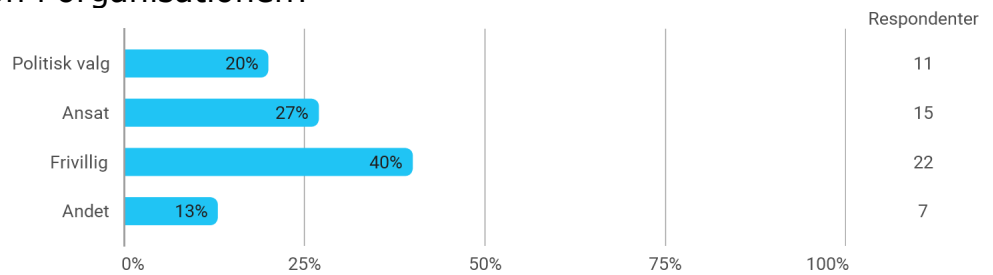
Spørgeskemaet blev sendt elektronisk til samtlige medlemsorganisationer umiddelbart efter Generalforsamlingens afholdelse. Efterfølgende har der været udsendt to rykkere til de organisationer, der ikke havde svaret. Der er i alt 53 besvarelser fra 41 forskellige organisationer.

Hvilken organisation er du tilknyttet?

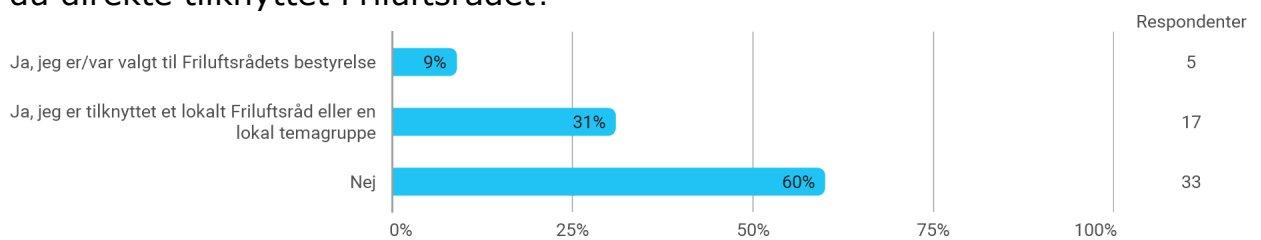
- Biologiforbundet
- Cyklistforbundet
- Danmarks civile Hundeførerforening
- DCU
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Sportsfikerforbund
- Dansk Faldskærms Union
- Dansk Falkejagt Klub
- Dansk Firmaidræt
- Dansk Forening for Rosport
- Dansk Forening for Rosport
- Dansk Islandshesteforening
- Dansk Ornitologisk Forening/ BirdLife Danmark
- Dansk Ride Forbund
- Dansk Sejlunion, DKF, DFFR
- Dansk Vandrelaug
- Dvl
- Danske Handicaporganisationer
- De grønne pigespejdere
- Det Danske Spejderkorps
- Det Danske Spejderkorps
- Det Danske Spejderkorps
- DGI
- Friluftskf
- Det Danske Spejderkorps
- D.C.H.
- Fri Natur/Dansk Cykle Union
- Dansk Islandskhesteforening
- Lokalformand
- Friluftsrådet
- Friluftsrådet Søhøjlandet og Sct. Georgsgilderne Østjysk distrikt
- Sct. George Gilderne
- Friluftsrådet
- Friluftsrådets bestyrelse / udlodningsudvalget
- FDF
- Havhøst
- KFUM-Spejderne i Danmark
- Landsforeningen af Ungdomsskoleledere
- Miljøorganisationen NOAH
- Naturvejledning Danmark
- Naturvejledning Danmark
- Sct. Georgs Gilderne i Danmark
- ungdomsringen
- WWF
- De Studerendes Vandrekлуб
- Dk-Camp
- Fiskeringen
- Praktisk Økologi
- Træskibs Sammenslutningen

- Dansk Orienterings Forbund
- Dyrenes Beskyttelse
- Kongelig Dansk Aeroklub
- Ungdomsskoleforeningen
- Ringkøbing Fjord Museer (tidl. Ringkøbing-Skjern Museum)

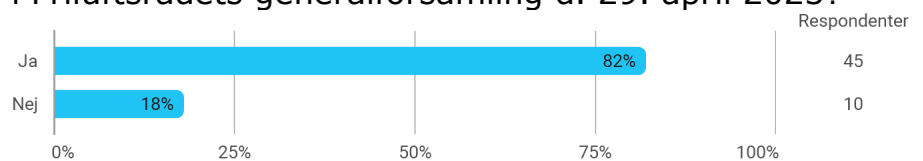
Hvad er din funktion i organisationen?

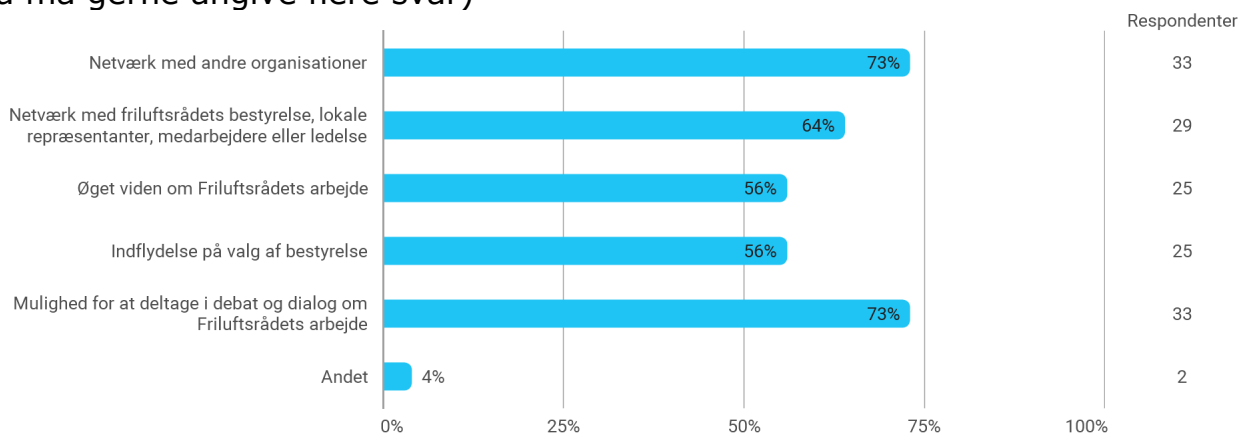
Er du direkte tilknyttet Friluftsrådet?

Deltog din organisation i Friluftsrådets generalforsamling d. 29. april 2023?

Hvad er de vigtigste grunde til at du deltager i Friluftsrådets generalforsamling? (Du må gerne angive flere svar)

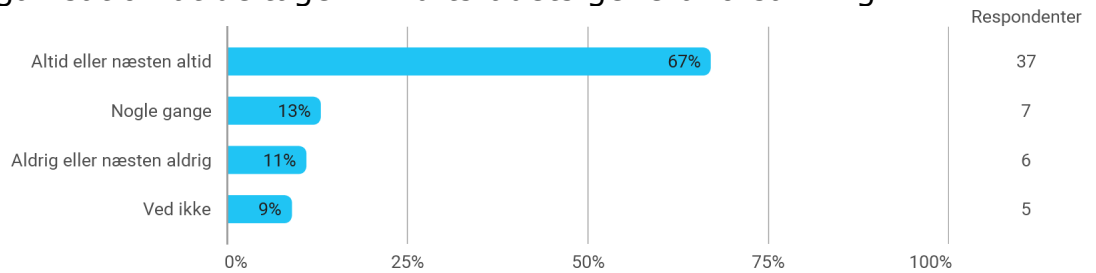
Hvad er de vigtigste grunde til at du deltager i Friluftsrådets generalforsamling?

(Du må gerne angive flere svar) - Andet

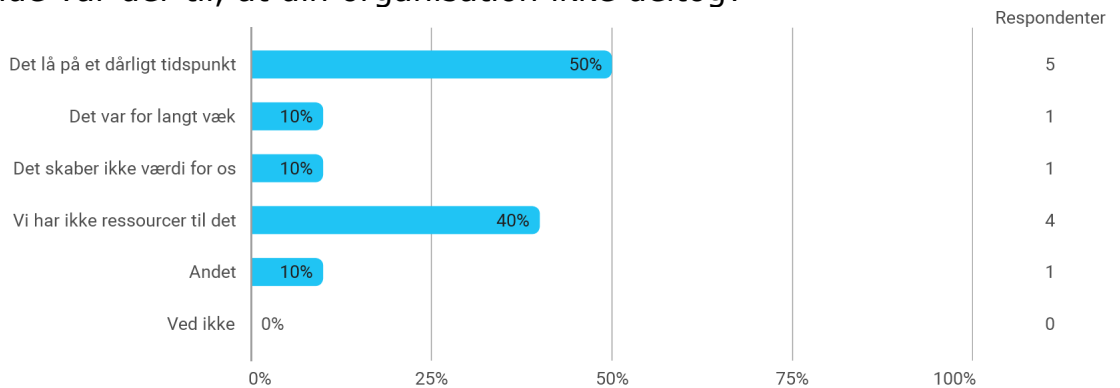
- Gøre opmærksom på at "Natur er for alle" og man skal arbejde på øget tilgængelighed og inklusion for mennesker med forskellige funktionsnedsettelse

- Optagelse af Fri Natur

Plejer din organisation at deltage i Friluftsrådets generalforsamling?

Hvilke grunde var der til, at din organisation ikke deltog?

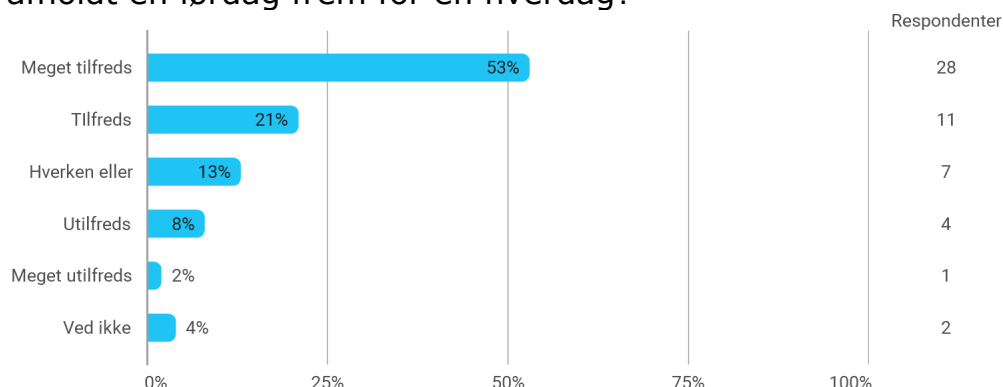
Hvilke grunde var der til, at din organisation ikke deltog? - Andet

- Der har været stor fokus på frivillig, og mindre relevans for etablerede institutioner

Hvad kunne få din organisation til at overveje at deltage næste år?

- ikke så længe I lægger det i weekenden og på landet.
- Ligger ude for vores interesse punkter
- Vi vil bestemt forsøge at deltage næste år.
- Hvis vi har specifikke spørgsmål vi vil have rejst, eller hvis vi vil bakke op om en bestemt bestyrelseskandidat
- Vi deltager, hvis vi har mulighed for det.
- bedre kalenderheld
- Prioriteret valg fra Forretningsudvalget i KDA's side
- Et ønske om at styrke friluftlivet gennem etablerede institutioner, gerne i partnerskaber med frivillige, men ledet, styret og gennemført i professionelt regi

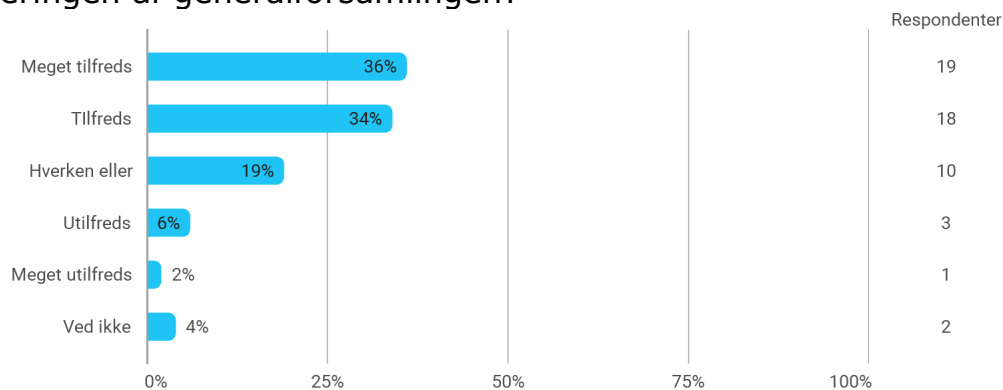
Generalforsamlingen blev i år afholdt en lørdag kl. 10-16.30. Hvad synes du om, at den bliver afholdt en lørdag frem for en hverdag?

Kommentar

- en week-enddag er nødvendig, så alle frivillige kan deltage.
- Man skal nok lige undersøge hvordan togtiderne passer fra de forskellige landsdele.
- Men kan godt forstå valget af en lørdag da mange jo ikke er ansatte men frivillige og skal passe jobs i hverdagen
- uden for almindelig arbejdstid er en ekstra belastning
- under 50 % af medlemsorg. deltog i generalforsamlingen
- Lørdage er en knap ressource. Samtidig gir det muligheder for frivillige for at deltage - så både og

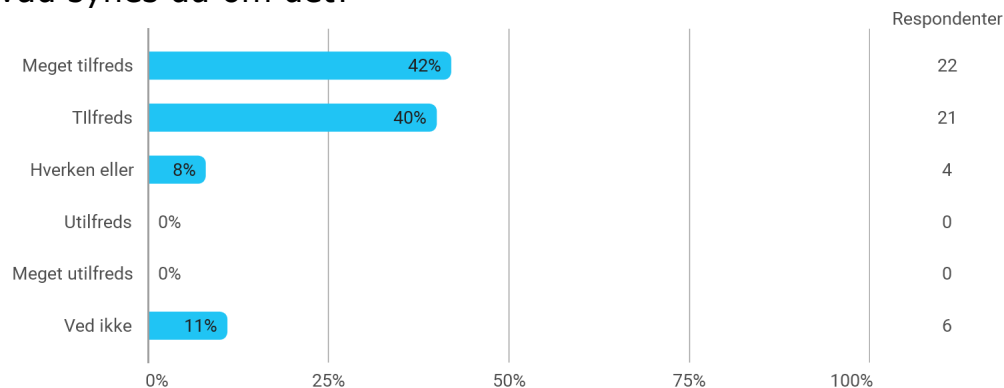
Generalforsamlingen fandt i år sted ved Kragerup Gods på Vestsjælland. Hvad synes du om placeringen af generalforsamlingen?

Kommentar

- Det er fint at man skifter øst/vest for storebælt som de foregående to år
- Vi havde 4timers kørsel fra Nordjylland, men acceptere dette er et vilkår hvert andet år.
- Generelt et dejligt sted. Eneste minus var handiptoilet, som ikke var reelt handiptoilet
- Centralt i landet
- Fint at man flytter rundt i DK, så det ikke altid er de samme som har langt.
- togafgange/ankomster et problem
- under 50% af medlemsorganisationerne deltog i generalforsamlingen
- Mener det bør holdes centralt i landet og tæt på en station

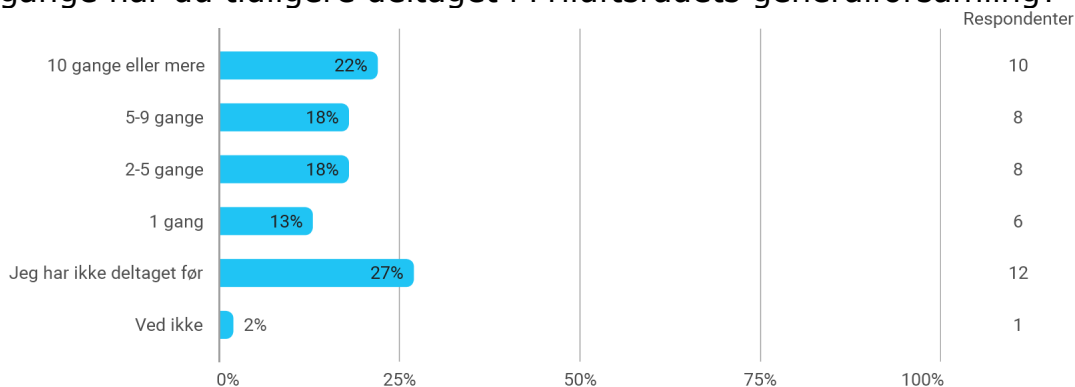
Friluftsrådet havde i år planlagt generalforsamlingen, så den bød på flere muligheder for dialog, inspiration og netværk mellem de deltagende organisationer. Hvad synes du om det?

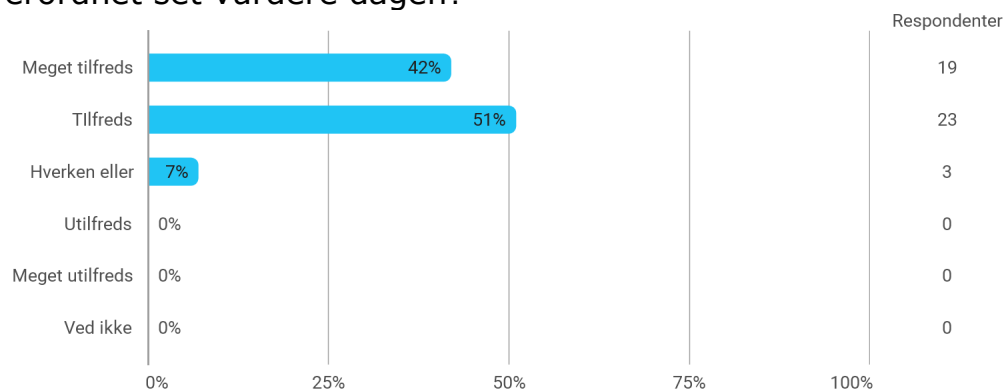
Kommentar

- Fungerede godt, ligesom det gjorde sidste år i Vejle
- Dejligt at man møder andre end bare dem man kender
- forlod generalforsamling før afslutningen, så nåede det ikke.
- Tiden var knap til arrangementet udendørs, når en gruppes deltagere havde meget forskellig viden og erfaring vedrørende de pågældende temaer.
- Ok at tænke i disse baner. Eksekveringen kan der arbejdes på
- God debat om både beretningen, planerne og bæredygtigt friluftsliv. Det gjorde dagen både levende og interessant
-

Hvor mange gange har du tidligere deltaget i Friluftsrådets generalforsamling?

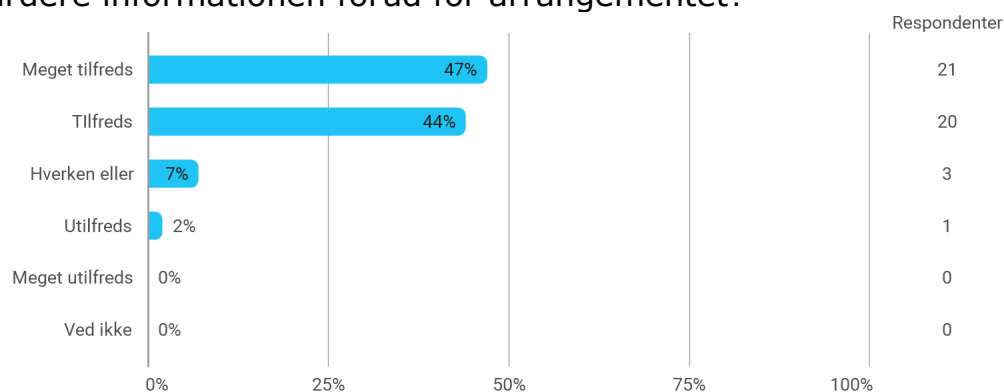
Hvordan vil du overordnet set vurdere dagen?

Kommentar

- Frokosten var ikke noget at skrive hjem om.
- Godt med ude aktiviteter
- Der bør være mere tid til udeaktivitet
- Oplægget fra Norge gav ikke så meget. Scenarievandringen virkede ineffektiv - ikke så målrettet fremtidige samarbejder/planlægning. Gerne mere målrettet netværk/konkrete samarbejder/fælles ideudvikling

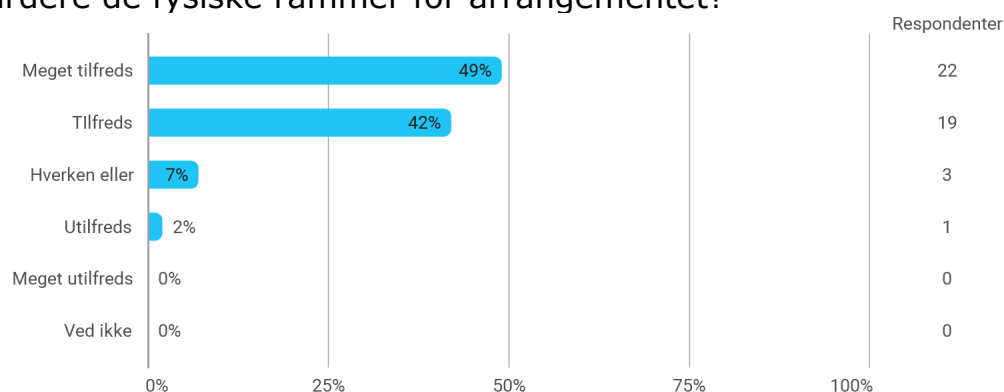
Hvordan vil du vurdere informationen forud for arrangementet?

Kommentar

- Hvis man ikke er bosiddende i Københavnsområdet, har man ikke mulighed for at se årsrapporterne inden mødet
- Godt med shuttlebus tilbuddet
- kendskab til kandidater til formand og bestyrelsen måtte gerne være tilgængelig på hjemmeside umiddelbart efter deadline for opstilling
- Hjemmesiden skal opdateres straks der er nyt
- Jeg havde fået et forkert mødetidspunkt fra en gammel invitation. Min egen fejl, men lidt ærgerligt

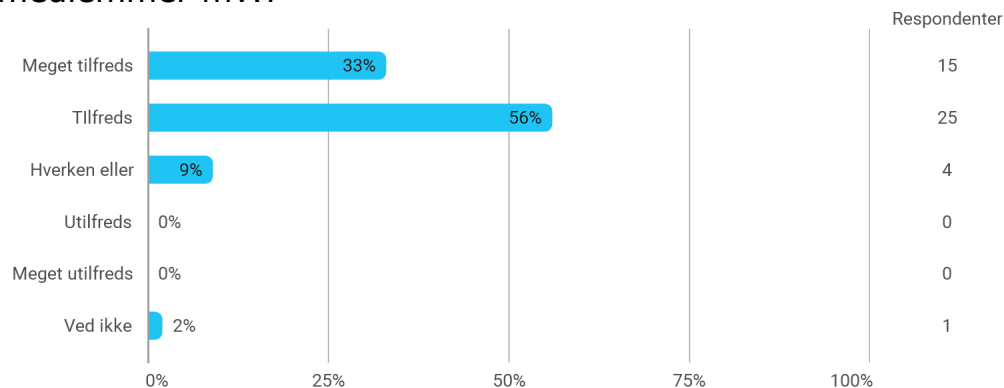
Hvordan vil du vurdere de fysiske rammer for arrangementet?

Kommentar

- Synes der var for lidt plads, for havde det været dårligt vejr så havde vi været klemt på plads når vi skulle spise frokost. Det var heldigvis dejligt vejr så folk kunne spise ude og inde.
- Salen var for lille

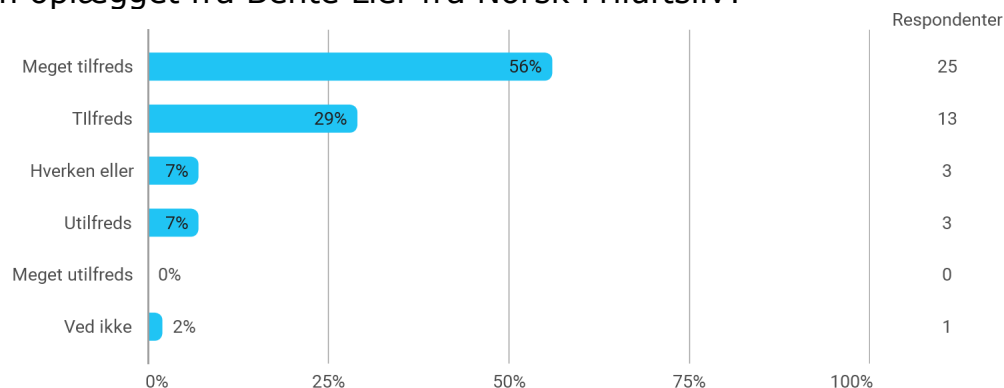
Hvad synes du om afviklingen af den formelle del af generalforsamlingen, blandt andet formandens beretning, regnskab og budget, valg til bestyrelsen, optagelse af nye medlemmer mv.?

Kommentar

- Helt mystisk debat om kontingent
- Der er for mange, der ønsker taleret, men det er vel vanskeligt at undgå for en organisation som Friluftsrådet med mange organisationer tilknyttet
- Det var langt. Og debatten om kontingent fik en for skinger tone.
- Det er vigtigt, at dirigenten har styr på formalia og afstemningsproces ved ændringsforslag

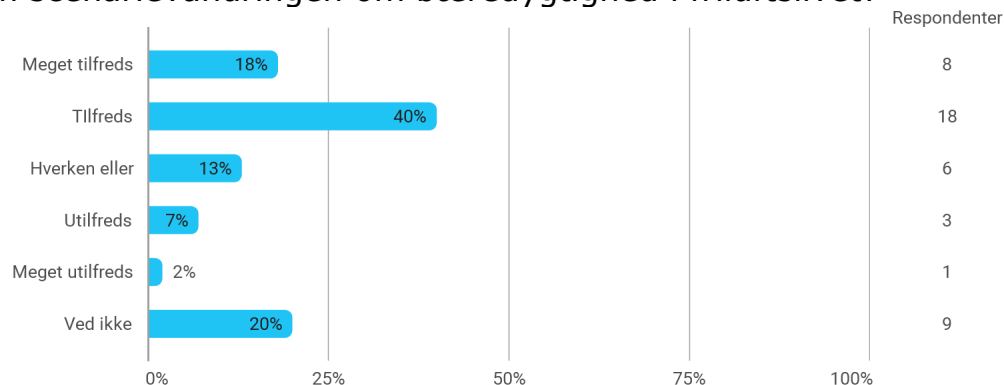
Hvad synes du om oplægget fra Bente Lier fra Norsk Friluftsliv?

Kommentar

- Hun skulle bare have haft lidt mere tid
- Jeg havde meget svært ved at forstå hende.
- Fint kort og præcis oplæg.
- Jeg forstår ikke norsk
- Vil gerne have kopi
- Det var super godt og gav en del at tænke over.
- Kunne godt have brugt mere tidspunkt Bentes oplæg
- Men det havde vundet ved, at hun ikke skulle haste sådan i gennem det.
- Det flyttede ikke så meget
- Meget inspirerende

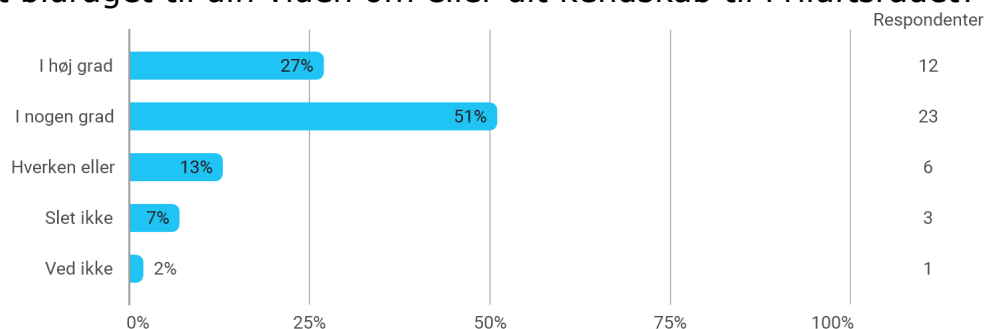
Hvad synes du om scenariemandringen om bæredygtighed i friluftslivet?

Kommentar

- Da vi havde havde 4timers kørsel, var vi nød til at køre før tid.
- Synes ikke det gav så meget. Men dejligt at komme lidt ud
- Mødte helt nye friluftsvener
- Temmelig sent på dagen, når man skal til den nordlige del af landet efter Gfen
- Som altid for lidt tid når det er sidst på mødet! Kan måske lægges i frokostpausen.
- Rigtig godt. Der kunne godt have været mere tid til dette.
- Afrundingen blev dog for tidspresset
- Der var for lidt tid
- Jeg deltog ikke
- Deltog ikke
- Virkede ikke som om det gav så meget indsigt. Tror det havde været bedre med mere konkrete, og færre problemstillinger og mere dybdegående arbejde, samt skarpere facilitering.
- Savnede en lidt mere grundig opsamling og fokus på de næste skridt

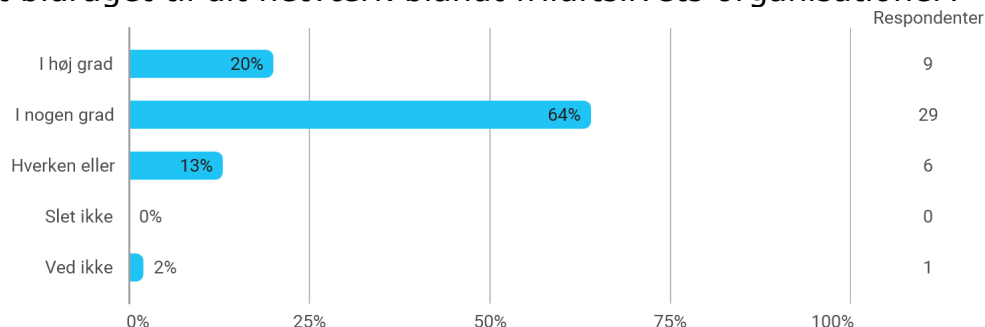
Har arrangementet bidraget til din viden om eller dit kendskab til Friluftsrådet?

Beskriv evt. hvordan eller hvorfor ikke?

- Jeg har repræsenteret NOAH i gennem så mange år, både til generalforsamlinger og forskellige medlemsmøder. Og i nogle år nu har jeg også siddet i bestyrelsen for Friluftsrådet København.

Har arrangementet bidraget til dit netværk blandt friluftslivets organisationer?

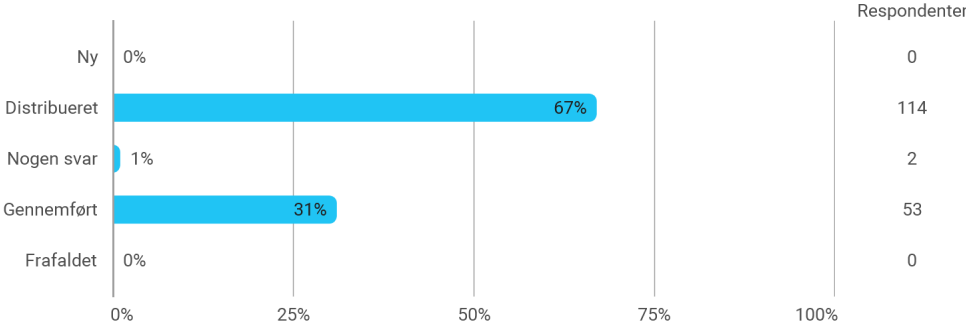
Beskriv evt. hvordan eller hvorfor ikke?

- dialog med andre deltagere

Har du ønsker eller forslag til, hvordan Friluftsrådets generalforsamling kan skabe større værdi for dig og din organisation at deltage i?

- Mere fokus på hvad friluftsrådet kan bidrage med i organisationernes hverdag. F.eks. medarbejder oplæg om muligheden for at søge sparring, fondsmidler m.m.
- Det var godt tænkt med en udevandring - men det var bedre i 2022 - havde vi mere tid? Var det fordi vi selv kunne vælge, hvor vi ville deltage? Var de tænkte problemformuleringer i 2023 for teoretiske?
- Vi er aktive i friluftslivet i egne organisationer, så vi har ikke behov for at Friluftsrådet arrangerer en generalforsamling i form af et friluftsansøgning.
- Mere fokus på de politiske sager
- Jeg synes, at både formanden og ledelse bidrog til en god oplevelse og en engageret debat.
- Fortsæt med at holde den lørdag ude i landet.
- Mere inddragelse i strategien og arbejdet i Friluftsrådet. En højere grad af tydeliggørelse af konkrete mål i bestyrelsen, hvordan man måler de er opnået, og hvilke man vil arbejde for i de kommende år.
- Nej
- Det kunne være en ide at give deltagerne en lille krydsopgave efter foredraget således, at man får en mulighed for at forholde sig til oplægget.
- Mere netværk og mere dialog mellem deltagerne. Vi er godt op vej.
- godt med drøftelser på tværs af organisationerne
- Fandt frokosten lidt "fedtet", når vi nu bruger en lørdag. Men ellers fint, at ting også kan foregå udenfor København og i så skønne omgivelser.
- At der undervejs er mere tid til uformel snak.
- jfr. kommentarer til scenarivandring
- Stedet var udmærket, men der kunne godt være lidt mere plads i mødesalen, det ville fx være rart, hvis man ikke sad halvvejs med ryggen til talerne.
- større demokratisk værdi såfremt flere medlemsorganisationer deltager i generalforsamlingen. det bør undersøges hvorfor ikke flere deltager. det var det samme sidste år.
- Hvis vi som etableret, professionel aktør i højere grad havde en relevans i projekter.

Samlet status

Mærkningsordningen Danske Naturparker – Genmærkning af Naturpark Randers Fjord

Resume: Naturpark Randers Fjord blev indviet i maj 2018 efter Friluftsrådets bestyrelse godkendte ansøgningen til optagelse i mærkningsordningen Danske Naturparker. En mærkning gælder for fem år, hvorefter der skal ansøges om genmærkning. Naturpark Randers Fjord ansøgte den 10. oktober 2023 om at blive genmærket, og ansøgningen blev behandlet af Nationalkomiteen for Danske Naturparker den 7. november 2023.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Annette Ritzau Eigaard, 15. november 2023.

Bilag:

- Naturparkplan for Naturpark Randers Fjord 2023-2028.

Indstilling

Bestyrelsen følger Nationalkomiteen for Danske Naturparker indstilling om, at Naturpark Randers Fjord godkendes og genmærkes for en femårig periode som del af mærkningsordningen Danske Naturparker.

Sagsfremstilling

Ansøgningen fra Naturpark Randers Fjord opfylder alle formelle krav til en ansøgning. Naturpark Randers Fjord drives i fællesskab af Randers Kommune og Norddjurs Kommune.

Naturpark Randers Fjord er en veldrevet park under Friluftsrådets mærkningsordning. Der er tilknyttet en projektleder forankret i Randers Kommune, og der er tilknyttet tre naturvejledere (ikke fuldtids) til parken. Der er yderligere ansat en dedikeret stikoordinator i naturparken.

Der er gennemført flere gode projekter i den første periode, herunder genslyngning af Øster Tørslev Å, etablering af 10 hotspots med shelters, en formidlingsplatform med videre. Der er lagt en ambitiøs plan for den kommende mærkningsperiode, som er vedhæftet som bilag.

Nationalkomiteen for mærkningsordningen Danske Naturparker var rosende i deres gennemgang af ansøgningen, herunder naturparkplanen og den lokale forankring. Komiteen havde ingen forbehold over for ansøgningen.

Økonomi og resurser

Tidsplan

Beslutning

Naturparkplan for **Naturpark** Randers Fjord 2023-2028

Forord

Naturpark Randers Fjord ligger skønt i de to kommuner Randers og Norddjurs. Det skal via Naturpark Randers Fjord gøres tydeligt, at Randers Fjord er et skønt sted til lystsejls og at sejle kajak, se på fugle og sæler, fiske, cykle, vandre eller blot nyde landskabet ved fjorddeltaet og Danmarks eneste østvendte vadehav.

I Naturpark Randers Fjord arbejder vi med at skabe et stærkt samarbejde mellem kommuner og foreninger i Randers og Norddjurs kommuner om store naturoplevelser til gavn for turisme, erhverv og bosætning. Samarbejdet giver mulighed for at lægge en fælles overordnet strategi, tænke nyt, dele viden og udvikle spændende faciliteter og aktiviteter, som både tager hensyn til naturværdierne og vækker øget nysgerrighed til at besøge fjorden.

Vi har allerede længe været i gang for at skabe fundamentet, og i dette arbejde er vores dialog og samarbejde med engagerede frivillige, interesseorganisationer og lodsejere en meget vigtig faktor. Med en recertificering af Naturpark Randers Fjord går vi nu ind i en ny fase, hvor fokus på samarbejde mellem Naturparkens aktører skal stå endnu stærkere

Borgmester Kasper Bjerregaard, Norddjurs Kommune og borgmester Torben Jensen, Randers Kommune april 2023

Kasper Bjerregaard,
Borgmester
Norddjurs Kommune

Torben Hansen, Borgmester
Randers Kommune

Indhold

Indledning og Vision	6
Naturpark Randers Fjord – organisering.....	8
Afgrænsning af Naturpark Randers Fjord og lodsejernes retslige stilling	10
Frivillighed, borgerinddragelse og lokal forankring	12
Natur.....	14
Natur – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028.....	20
Friluftsliv	22
Friluftsliv – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028	28
Kulturhistorie	30
kulturhistorie – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028	38
Formidling.....	40
Formidling – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028	44
Turisme og Erhverv	46
Turisme og Erhverv – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028	50

Bilagsaneks:

Kommuneplantillæg Randers Kommune

Link til digital kommuneplan Norddjurs

Kommune:

<https://kommuneplan.norddjurs.dk/temaer/natur-og-landskab/naturpark-i-norddjurs-kommune/>

Indledning

I Naturpark Randers Fjord vil vi arbejde for at skabe større opmærksomhed omkring de muligheder området tilbyder af oplevelser, samtidig med at området beskyttes. I et samarbejde mellem foreninger, lodsejere, erhvervsliv, organisationer og øvrige aktører kan Naturpark Randers Fjord blive omdrejningspunkt for oplevelser inden for natur, kultur, historie og friluftsliv til gavn for både lokale borgere, men også besøgende i området.

I Naturpark Randers Fjord går naturbenyttelse- og beskyttelse hånd i hånd. I Naturparken udvikles hele tiden nye standarder for, hvorledes dialog og samarbejde mellem lodsejere, interesseorganisationer, borgere og kommuner kan foregå, således at udvikling i og omkring fjorden foregår på en bæredygtig måde.

Fortællingen om Naturpark Randers Fjord skal styrkes og fortælles bredere, således at kendskabet til naturparken styrkes blandt kommunernes egne borgere, samt for gæster. Dette skal ske i en kombination med løbende opdatering af adgangsforhold til naturparken.

I vores naturpark vil vi arbejde for at skabe større opmærksomhed omkring de muligheder området tilbyder af oplevelser, samtidig med at området beskyttes. I et samarbejde mellem foreninger, lodsejere, erhvervsliv, organisationer og øvrige aktører kan Naturpark Randers Fjord blive omdrejningspunkt for oplevelser inden for natur, kultur, historie og friluftsliv til gavn for både lokale borgere, men også besøgende i området.

I Naturpark Randers Fjord er Klima et centralt element, både i forhold til den indvirkning klimaændringer har på de muligheder naturparken giver, men også i forhold til at skabe nye klimatiltag inden for Naturparken, på tværs af aktører.

Vision

Naturpark Randers Fjord skal være både nationalt og internationalt

kendt for at give unikke naturoplevelser, muligheder for fysisk udfoldelse, sport og rekreativt udendørs ophold til fremme af sundhed.

Naturpark Randers Fjord er kendt for store naturværdier og kulturhistoriske spor og fortællinger.

Udviklingsmål

- Naturpark Randers Fjord skal tilbyde store naturoplevelser for alle til fysisk udfoldelse, fordybelse og læring om natur- og kulturhistorie
- Naturparkens dyre- og planteliv skal sikres gode levevilkår
- Naturparken skal udvikles på et bæredygtigt grundlag, og tiltag og udvikling skal fortløbende evalueres
- Tiltag og udvikling skal foregå i tæt dialog og samarbejde med frivillige, lodsejere og interesseorganisationer
- Naturparken skal tilbyde og udvikle inspirerende information og naturformidling
- Kendskabet til Naturparken skal øges, og flere skal besøge området
- Naturparken skal udvikles i sammenhæng og i samarbejde med de omkringliggende byområder og turistattraktioner
- Naturparken skal understøtte den lokale og regionale planlægning og udvikling

Pejlemærker (P)

I naturparkplanen er der under hvert tema identificeret en række pejlemærker. Pejlemærkerne blev udarbejdet på baggrund af en række borgerinddragelsesinitiativer i forbindelse med

udarbejdelsen af den første naturparkplan, og er efterfølgende blevet opdateret. Pejlemærkerne er den retning interessenter og brugere ønsker, at naturparken skal arbejde hen imod med henblik på at indfri udviklingsmålene og visionen for naturparken.

Naturpark Randers Fjord – organisering

Naturpark Randers Fjord er et samarbejde mellem Randers og Norddjurs Kommuner, og henholdsvis kommunalbestyrelsen i Norddjurs og Byrådet i Randers har vedtaget naturparkplanen, som naturparken arbejder efter.

Beslutningskompetencen vedrørende Naturpark Randers Fjord ligger hos Randers Kommunes Byråd og Norddjurs Kommunes Kommunalbestyrelse. Naturpark Randers Fjord er i begge kommuner forankret under et ansvarligt ressortudvalg. For nuværende sorterer Naturpark Randers Fjord under Landdistriktsudvalget i Randers Kommune og Kultur- og Fritidsudvalget i Norddjurs Kommune.

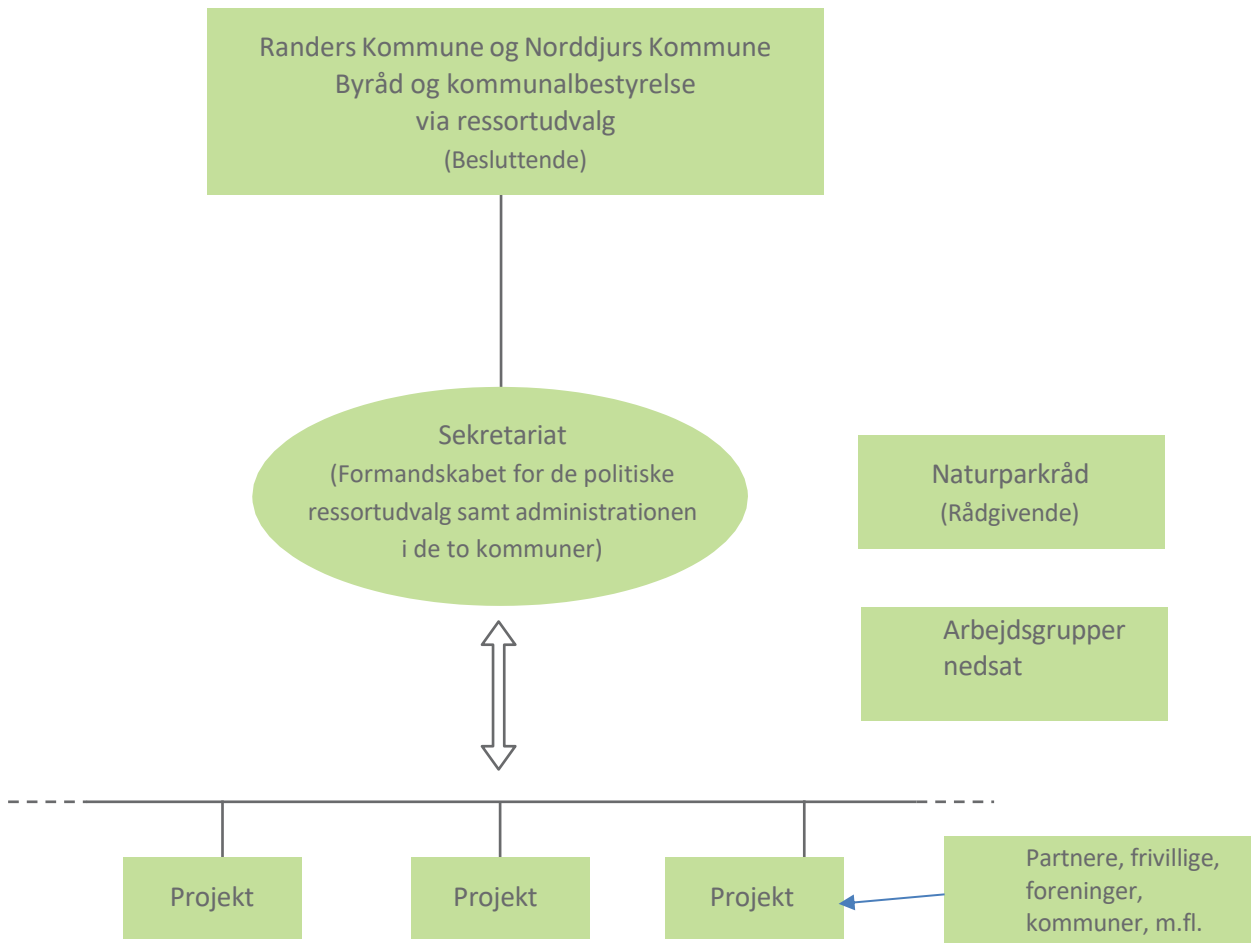
I Naturpark Randers Fjord arbejder vi med et stort og dynamisk Naturparkråd, for at sikre bred repræsentation fra foreninger, organisationer og erhvervsliv. Udvalgsformændene fra kommunernes ressortudvalg varetager formelt formandsposten i naturparkrådet på skift 1 år af gangen.

Naturparkrådet er et rådgivende organ, der skal kvalificere kommunernes beslutninger vedrørende Naturpark Randers Fjord. Det har været op til den enkelte organisation at beslutte, om man repræsenteres administrativt eller politisk i naturparkrådet. Naturparkrådet er organiseret således:

- 1 repræsentant fra Friluftsrådet
 - 1 repræsentant fra Region Midtjylland frem til regionsrådsvalg, hvorefter pladsen i Naturparkrådet frafalder
 - 2 repræsentant fra erhvervslivet – en fra hver af de 2 kommuner udpeget af kommunernes erhvervsråd
 - 1 repræsentant fra Randers Havn
 - 1 repræsentant fra Randers Naturcenter
 - 1 repræsentant fra Kyst- og Fjordcentret
- Naturparkrådet betjenes af et fællessekretariat fra de to kommuner, der også varetager administration, drift, certificering og udvikling af Naturpark Randers Fjord via netværksarbejde med øvrige naturparker og Friluftsrådet.
- I Naturpark Randers Fjord åbner vi op for en forsøgsordning, hvor arbejdsgrupper kan kobles på Naturparkrådet. Arbejdsgrupper kan være aktører i Naturparken, som ønsker at arbejde med specifikke emner som eksempelvis markedsføring og branding. I arbejdsgruppen kan der arbejdes med og igangsættes ideer, projekter og aktiviteter, som præsenteres til drøftelse i Naturparkrådet.
- Med mulighed for at starte eller deltage i arbejdsgrupper, får aktører der til dagligt er aktive i Naturpark Randers Fjord mulighed for at arbejde med egne interesseområder, mens Naturparkråd fastholdes som det overordnede organ for drøftelser i Naturparken.
- 2 politikere – udvalgsformænd fra begge kommuners ressortudvalg.
 - 1 repræsentant fra hver af de to landboforeninger: Landboforeningen Kronjylland og Djursland Landboforening
 - 1 repræsentant fra VisitAarhus
 - 1 repræsentant fra hver af de to kommuners grønne råd. De Grønne Råd udpeger selv
 - 1 repræsentant fra hver af de to kommuners LAG'er: LAG Randers-Favrskov og LAG Djursland
 - 2 repræsentanter fra Naturpark Randers Fjords Ildsjæle
 - 1 repræsentant fra Museum Østjylland

Organisationsplan for Naturpark Randers Fjord

Rammevilkår for Naturpark Randers Fjord

Hvor ligger Naturpark Randers Fjord

Den fysiske ramme for Naturpark Randers Fjord er fra Randers Bro i Randers centrum til fjordens udmunding ved Udbyhøj, en strækning på ca. 30 km. Der er unik natur, store kulturværdier og spændende landsbyer ved Randers Fjord. Randers Fjord området rummer nogle af de største naturværdier i Randers og Norddjurs kommuner. Ved Randers by skifter Gudenåen karakter og løber som Randers Fjord videre mod udmundingen i Kattegat, hvor man i Udbyhøj finder et af landets største og eneste østvendte vadehav.

Afgrænsningen af Naturpark Randers Fjord tager afsæt i de retningslinjer, som Friluftsrådet har for mærkningsordningen Danske Naturparker.

Friluftsrådets mærkningsordning for Danske Naturparker har ikke nogen retsvirkning. Det betyder, at lovgivningen administreres på lige vilkår indenfor og udenfor afgrænsningen af Naturpark Randers Fjord.

Naturpark Randers Fjords areal er for en stor dels vedkommende ejet af private lodsejere, og kommunerne er meget opmærksomme på, at der kun anlægges stier og faciliteter i samtykke med de involverede lodsejere.

Udpegningen i kommuneplanen af arealer til Naturpark Randers Fjord har ingen indflydelse på de øvrige retningslinjer i kommuneplanerne for Randers Kommune og Norddjurs Kommune eller anden anvendelse af området i øvrigt.

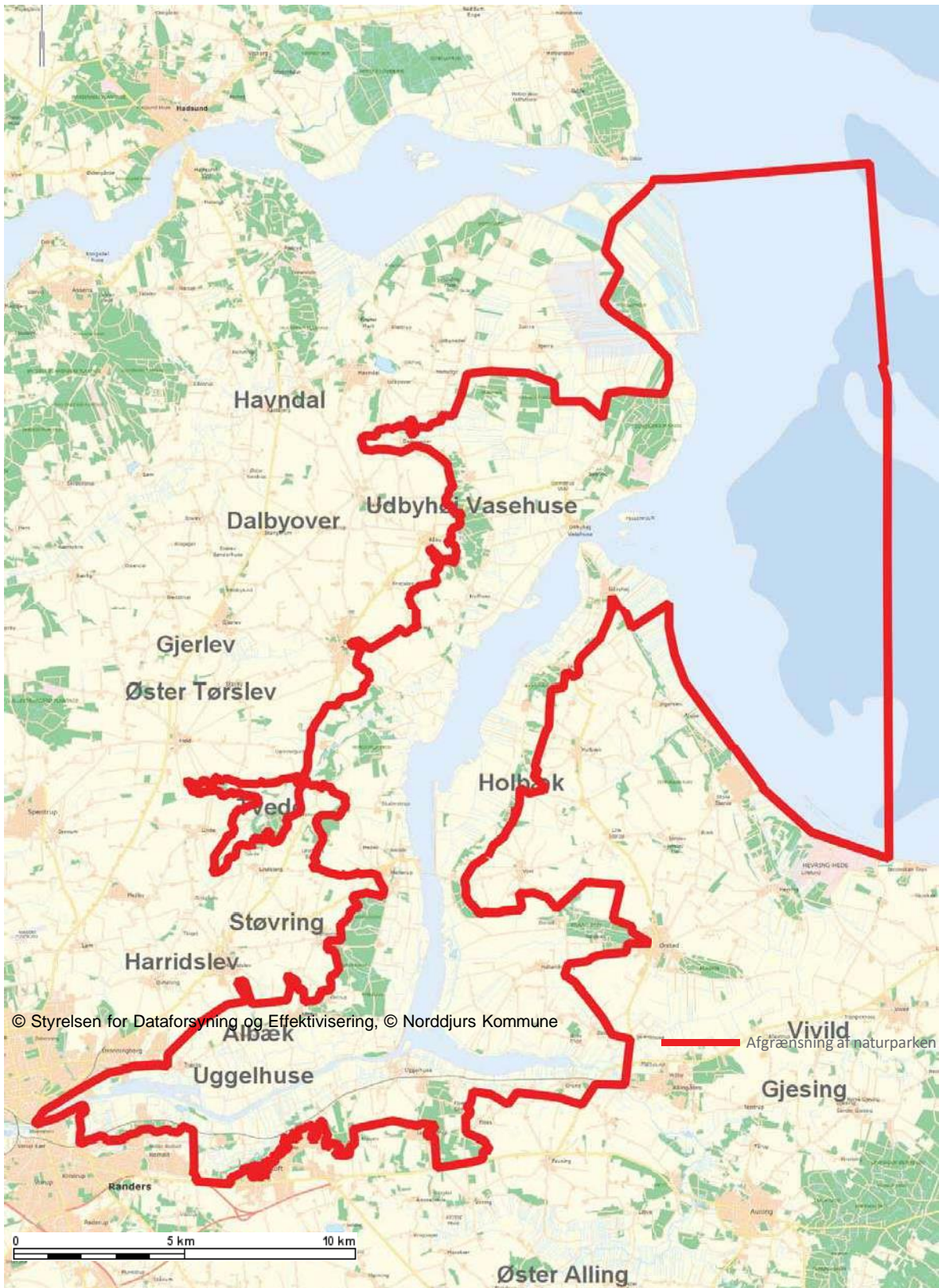
Inden for naturparkafgrænsningen ligger arealer udpeget i kommuneplanerne til fx vindmølleområder, særlige værdifulde landbrugsområder med plads til både vegetabilsk og animalsk produktion, havneområder, landsbyer osv. Disse udpegninger eller reservationer vil ikke være i modstrid med udpegningen af naturpark, da arealer udpeget til naturpark ikke vil ændre på mulighederne for nuværende og fremtidige arealanvendelser.

Klima

Klimaforandringerne spiller en vigtig rolle nu og her og i fremtiden. Også i Naturpark Randers Fjord, hvor stigende vandstande i fremtiden forventes at påvirke lokalområder. I vores projekter skal der derfor være fokus på både at beskytte og benytte naturen med omtanke, så der værnes om vores naturværdier.

I kommunerne arbejdes der med klimahandleplaner, ligesom der samarbejdes med lodsejere og andre partnere om konkrete projekter i forhold til håndtering af klimaproblematikken både lokalt og i et større perspektiv. Med landbrugsjord og diger, udpegede naturområder samt et større fokus på naturoplevelser, er det vigtigt at klima indgår i fremadrettede aktiviteter og projekter i naturparken, og at de forskellige interesser indtænkes i forhold til klimaudfordringer. Dette skal sikres gennem en stærk og lokal forankret dialog i de konkrete projekter.

Indsatser i Naturparken kan have betydning både lokalt og i det helt store CO₂-regnestykke. Et eksempel på dette er etablering af stenrev i Randers Fjord, der lokalt kan være med til at skabe en mere levende fjord, hvor økosystemet og livet i fjorden forbedres. Stenrevene er samtidig med til at beskytte anlagte ålegræsbede, og de har betydning i det store perspektiv, da de meget effektivt binder CO₂ fra luften, og dermed modvirker klimaforandringer.

Frivillighed, borgerinddragelse og lokal forankring

Med en ny mærkningsperiode er arbejdet med Naturpark Randers Fjord overgået fra en opstartsfasen til en driftsfase. Borgerinddragelse er vigtig i begge faser, og foreningen *Fjordfolket* er repræsenteret i Naturparkrådet. Fjordfolket er en forening, som har til formål at øve indflydelse på Naturpark Randers Fjords udformning, drift og udvikling samt understøtte en bæredygtig udvikling til gavn for naturen og området

Fjordfolket har deres egen hjemmeside, som kan ses på www.fjordfolket.dk

Ligeledes er Naturparkrådet repræsenteret af flere aktører med basis i frivillighed, og dermed styrket den lokale forankring og dialog, i en tid hvor foreninger og organisationer oplever udfordringer i forhold til at tiltrække frivillige. På denne måde sikres det at naturparken kontinuerligt har fingeren på pulsen når det kommer til lokale initiativer, samt at disse initiativer har oplysninger om og adgang til naturparkens muligheder.

Naturparkrådet har ligeledes deltaget i 2 workshops i 2022 i arbejdet med naturparkplanen, ligesom kolleger i de respektive kommuner har budt ind i arbejdet.

Naturparken vil også i den kommende fase fokusere på samarbejde og frivillighed med lokale kræfter, og derigennem bedre kunne markedsføre eksisterende og skabe nye aktiviteter og liv i Naturpark Randers Fjord.

I Naturpark Randers Fjord står vi overfor større indsatser, der skal skabe bedre forbindelser til lands og til vands. Der skal etableres rekreativ sti fra fjordudmundingen ved Udbyhøj til Randers by og videre ud til Uggelhuse, og der skal igangsættes en indsats med lystbådehavnene for at gøre det mere attraktivt for gæstesejlere at besøge naturparken. Her vil frivillighed, borgerinddragelse og lokal forankring være afgørende for projekternes succes.

Naturparkrådet som omdrejningspunkt

Med mulighed for at igangsætte arbejdsgrupper, er det vores ambition, at Naturparkrådet gøres til omdrejningspunkt for de overordnede drøftelser for frivillighed, borgerinddragelse og lokal forankring i Naturpark Randers Fjord, med respekt for de vedtagne planer og strategier der findes.

Natur

Randers Fjord står i skærende kontrast til Naturparkens salte kyststrækninger. Her afløses Kattegats brusende bølger af tidevand, strømrønder og små krusninger. Små både og store tankskibe glider langsomt gennem landskabet. Med sine 30 km er Randers Fjord udmundning for Danmarks længste vandløb, Gudenåen. 160 km bliver det til - fra udspringet ved Tinnet Krat i Midtjylland til åen bliver ét med Randers Fjord. Mindre tilløb, ofte via pumpelag, bidrager til fjordlandskabet, som strækker sig fra Randers by til Kattegat og fra Allingåbro som Grundfjord til Uggelhuse.

Fjorden

Det er karakteristisk for fjorde, og dermed også for Randers Fjord, at saltholdigheden varierer med mængden af indkommende havvand og udstrømmende ferskvand fra Gudenåsystemet. I denne konstante foranderlige verden findes et væld af såvel ferskvandsfisk som marine fisk – f.eks. laks, helt, havørred, sandarter, gedder, aborrer, fredfisk, multer, brasen, sild, fladfisk og ål. Den sydligste del er fjorden er overvejende fersk, den nordlige overvejende salt, mens området omkring kanaløen har en saltholdighed, der kan svinge meget.

Landskabet

Karaktergivende for området er fjordene på det flade, marine forland i samspil med den markante morænetunge, der skyder sig op gennem landskabet. Grænsen mellem morænelandskabet og det marine forland understreges af de flere steder meget markante litorinakystskrænter, der markerer grænsen for den hævede havbund. De stejle kystskrånninger er særlig tydelige mod Kattegat, mens de mod Randers Fjord er brudt af mindre slugter i morænebakkerne. Der er mange markante langtrækkende udsigter fra litorinaskrænterne over fjorden til den modstående fjordkyst.

Havørred

Dyre og planteliv

Fjorddeltaer er generelt nogle af verdens mest produktive økosystemer, og Randers Fjord rummer da også et rigt dyre- og planteliv domineret af rørskove, inddiget land og våde strandenge.

Naturtyperne langs kysten afspejler graden af vind- og bølgepåvirkning, saltholdigheden og det geologiske udgangsmateriale. Langs det meste af Randers Fjord og ved kysten ses strandenge, der ligesom vadehavet nordvest for fjordens udmunding er opstået ved saltvandspåvirkning af de beskyttede kyster. Strandengene har været brugt til græsning, høslæt og rørskeer igennem århundreder. Det har holdt plantevæksten lav og lysåben. Uden græsning eller høslæt gror de åbne dele af strandengene til i strandrørsumpe domineret af tagrør og strandkogleaks.

Strandengene ved Randers Fjord har tidligere haft en meget større udbredelse, inden der blev bygget diger med henblik på at kunne opdyrke arealerne inden for diget.

Strandengenes vegetation består af salttålede plantearter, der kan regulere saltkoncentrationen. De salttålede arter ses ofte fordelt i "bælter" parallelt med kysten, afhængig af hvor saltholdigt levestedet er og af planternes evne til at håndtere

saltet. De mest salttolerante planter finder man tættest ved kysten og omkring loer (render) og saltpander (lavninger). Her vokser strand-annelgræs, strand-asters, strand-vejbred, strand-trehage. Længere inde tager rød svingel over sammen med krybhvene og harril, og på de mindst saltpåvirkede steder vokser jordbærkløver, smalbladet kællingetand, strand-tusindgylden, høst-borst og fjernakset star. Hvor ferskvand siver ud og blandes med saltvand, opstår strandrørsumpe med tagrør, strand-kogleaks og blågrøn kogleaks.

Gul engmyres tuer er et særkende for gamle strandenge. Strandtudse, hugorm, almindelig firben, markfirben, hare, rådyr og rovdyr som brud, lækat og ræv, nyder også godt af strandengenes store udbud af føde. Odderen findes langs det meste af Randers Fjord. Odderen lever delvist i vandet, og er afhængig af kunne fiske i vandet og efterfølgende opholde sig på land.

Naturpark Randers Fjords landområder rummer ikke meget skov, men skovene ved Sødring, Støvringgaard og Stenalt rummer stor biodiversitet.

Fuglene

De marine naturtyper og strandenge omkring Randers Fjord og fjordens udmunding er et meget vigtigt område for en række forskellige fuglearter. Her ses store forekomster af trækfugle som knopsvane, sangsvane, lysbuget knortegås, gravand, bjergand, sortand, fløjlsand, stor skallesluger og spidsand. Vadefugle som hjejle, strandhjejle, vibe, almindelige ryle og storspove raster ligeledes i stort antal på vadefladerne. Andre typiske vadefugle er strandskade, islandsk ryle, lille kobbersneppe og hvidklire.

Strandengene er ynglested for små bestande af kystfugle, bl.a. en bestand af klyde og terner. Især Mellempoldene og de andre, mindre øer er gode ynglelokaliteter for især vadefugle og terner, f.eks. strandskade, stor præstekrave, vibe, rødben, havterne og dværgerterne.

Fjordområdet er et af landets vigtigste rasteområder for lysbuget knortegås, og den lavvandede del af fjorden samt tilstødende strandenge/marker er vigtige for øvrige arter af gæs og vadefugle i forårs- og især efterårsmånederne. Også overvintrende svaner holder til i stort tal i området. Herudover yngler fuglearter som natravn, hedelærke og rødrygget tornskade i området. Isfugl optræder ret almindeligt i Randers Fjord og tilstødende kanaler og åer, og yngler her også regelmæssigt. Kendetegnende for området er også de mange fugle, der er

tilknyttet de udstrakte rørskove, såsom vandrikse og skægmejse. Rørhøg yngler adskillige steder og også rørdrummen forekommer.

De store mængder af rastende fugle giver gode fødemuligheder for adskillige havørne og vandrefalke, og fjordens fiskerigdom giver gode betingelser for rastende fiskeørne, som i august-september ses på gennemtræk fra ynglestederne i Sverige og Norge.

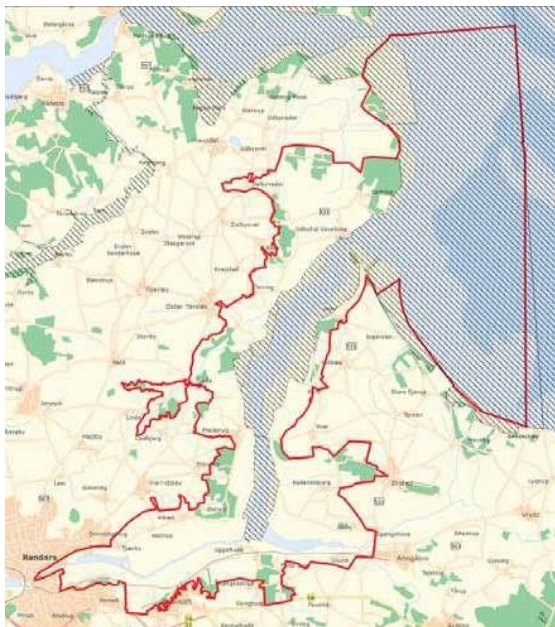
38 ha fredet engareal ved Sødringsholm udgør sammen med de 2.255 ha i Sødring Vildtreservat en vigtig beskyttelse for fuglene. Både fredning og reservat er udlagt med henblik på at sikre fugleinteresser i området. Reservatordningen indebærer, at jagt og brætsejlad er forbudt i den sydlige del af reservatet ud for Sødring, mens der er forbud mod motorbådsjagt og opsøgende jagt i den øvrige del af reservatet. I yngletiden er der desuden færdselsforbud på holme og revler.

Af trusler mod fuglelivet skal nævnes, at ålegræsset er forsvundet i store dele af fjorden, og det har betydet et fald i antallet af rastende lysbugede knortegæs. Ynglekolonierne i fjordudløbet er udsat for forstyrrelser fra mennesker, løsgående hunde og prædation fra ræve, krager og evt. mink. Der er mange år dårlig ynglesucces blandt de mange ynglende terner.

Beskyttet natur

Naturpark Randers Fjord indgår i Natura 2000-område N14 Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord. Et godt 72.000 ha stort område, der ligger langs Jyllands nordlige østkyst, og som strækker sig fra Randers Fjord til Lyngså i Nordjylland. I Natura 2000-området arbejdes der for at sikre, at de naturtyper og arter, som er udpeget til beskyttelse (udpegningsgrundlaget), opnår gunstig bevarings-

— Afgrænsning af naturparken
Natur 2000 område

status. I naturparken består udpegningsgrundlaget foruden fugle især af strandenge og klit-naturtyper. Truslerne mod området er ophør af græsning/høslet samt ændret hydrologi. En stor del af strandengene bliver dog afgræsset for tiden.

Strandtudsebestanden er nationalt set truet, og i Østjylland er antallet af strandtudse-lokaliteter faldet. I Naturpark Randers Fjord er der de seneste år gjort en stor indsats for at skabe nye levesteder og forbedrede spredningskorridorer for bevarelse af bestanden. Der er etableret nye vandhuller, og udsætning af strandtudse-æg i samarbejde med Randers Regnskov.

I Naturpark Randers Fjord er der gennemført følgende Natura 2000 tiltag:

- Fortsættelse af græsningslaug på 22 ha syd for Voer
- Facilitering af græsning på 194 ha langs fjord og kyst
- Fortsættelse af græsning på 400 ha
- Kortlægning af kyststrækningens naturindhold, øst for fjorden
- Etablering af vandhuller som indsats for strandtudse, i alt 14 stk.
-

Klimatilpasning

Randers Fjord er udpeget som risikostyringsområde. Det er et af i alt ti områder i Danmark, der er udpeget med særlig oversvømmelsesrisiko ved stigende havvandsstande og stormfloder.

Randers Fjord er præget af diger og pumpelag, som beskytter landbrugsjord og bebyggelser mod oversvømmelser fra fjorden. Pumpelagene har i dag fået en ny funktion, da de beskytter mod stormfloder, som sker i stigende grad med de nuværende og kommende klimaforandringer. Der er udfordringer i, at havvandet stiger. Det betyder, at digerne på sigt kommer til at danne kant til fjorden, og forlandet foran digerne forsvinder. Her ligger derfor en del overvejelser forude for, hvordan fjordlandskabet kan beskyttes og udvikles til fremtidens klimaudfordring.

Islandske ryler over fjorden

Pejlemærker - Natur

Naturparksamarbejdet målrettes mod udvikling af nye initiativer, der forener benyttelse og beskyttelse af naturen på en bæredygtig måde.

- Pn1 - Store arealer i Naturpark Randers Fjord er privatejede. I frivilligt samarbejde med lodsejere ønskes fremadrettet fokus på at understøtte plante- og dyrelivet i Naturpark Randers Fjord
- Pn2 - Siden istiden har fjordlandskabet ændret sig i kraft af klima og kulturpåvirkninger. Denne udvikling vil fortsætte og skal håndteres.
- Pn3 - Naturværdierne i Naturpark Randers Fjord er unikke. Disse beskyttes samtidig med, at der skabes gode muligheder for benyttelse af naturen.

Langsigtede mål - Natur

- Ln1 - At fastholde og udvide arealer med græsning/høslet på strandenge
- Ln2 - At bevare nogle arealer med rørskov af hensyn til rørboende fugle
- Ln3 - At sikre sammenhæng mellem naturområderne
- Ln4 - At bekæmpe invasive arter
- Ln5 - Formidling om lovgivning samt ro til naturen kan udfolde sig

Natur – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028

I Naturpark Randers Fjord går naturbenyttelse og naturbeskyttelse hånd i hånd. Det er målet at udvikle de unikke naturværdier ved at sikre gode levevilkår for naturparkens dyre- og planteliv. Indsatser og aktiviteter skal understøtte den lokale og regionale planlægning og udvikling.

Arbejdet er påbegyndt og har allerede afledt drift og pleje af de første arealer, som f.eks. genslyngningen af Øster Tørslev Å og udlægning af gydegrus og sten i Rismølle Bæk. I de kommende år intensiveres arbejdet og der sættes fokus på de udfordringer, der kan true naturværdierne og biodiversiteten i Naturpark Randers Fjord.

Fra projektkataloget er følgende projekter klar til gennemførelse i perioden 2023-28. Projekterne bidrager til at indfri vision, udviklingsmål og pejlemærker for Naturpark Randers Fjord og understøtter de langsigtede mål indenfor temaet natur.

Hjælp strandtudsen

MÅL: Øge bestanden af strandtudser i Naturpark Randers Fjord.

Indsamling og klækning af Strandtudseæg til gensættning. I projektet samarbejdes med Randers Regnskab og Norddjurs Kommune med udklækningsarbejdet.

PERIODE: 2022-2026

ØKONOMI: 225.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune, Miljø og Teknik

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn3, Ln3

Vandløbsrestaurering

MÅL: Restaurering af vandløb til Randers Fjord og åbning af Tjærby Bæk.

PERIODE: 2017-2023

ØKONOMI: 600.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn1

Indsatser og aktiviteter sker i tæt dialog og samarbejde med frivillige, lodsejere og interesseorganisationer.

Udsætning af laksesmolt

MÅL: Oparbejde bestanden af laks.

I samarbejde med Gudenå-kommuner udsættes der hvert år laksesmolt i Randers Fjord/Gudenåsystemet.

PERIODE: løbende

ØKONOMI: 1.300.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune, Miljø og Teknik

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn1

Stenrev og ålegræs

MÅL: Der etableres 5 stenrev og 2 ålegræsbede ved Udbyhøj. Ét af stenrevene bliver et skolerev med henblik på formidling. Projektets formål er naturgenopretning – øget biodiversitet, CO2-lagring, kvælstoffjernelse og kystsikring

PERIODE: 2023

ØKONOMI: 1.200.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn3 og Ln5

Invasive signalkrebs i Alling Å

MÅL: Bekæmpelse af signalkrebs

Projektet har til formål at opfiske den invasive signalkrebs i Alling Å. Projektet er opstået i samarbejde mellem kommunerne, men gennemføres i dag af frivillige og har pågået siden 2009.

PERIODE: fortløbende

ØKONOMI: 15.000 kr.

TOVHOLDER: Norddjurs Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn1, Pn3, Ln4

Sønderenge Græsningslaug

MÅL: Forhindre tilgroning af strandensarealer. Samarbejde mellem 20 lodsejere og dyreholdere er faciliteret og resulterer i hegning og græsning af 22,5 ha strandeng. Sønderenge Græsningslaug er etableret og drift igangsat 2013 og lauget er fortsat i funktion

PERIODE: 2013 og fremadrettet

ØKONOMI: 5-10.000 kr. til vedligeholdelse af græsningsfaciliteter

TOVHOLDER: Sønderenge Græsningslaug i samarbejde med Norddjurs Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn1, Pn3, Ln1

:

Naturgenopretning af strandenge

MÅL: Forhindre tilgroning af strandensarealer. Naturplejen har særlig fokus på bekæmpelse af den invasive vadegræs og dermed skabe bedre betingelser for strandengenes naturlige vegetation og det rige fugle- og insektliv, som knytter sig hertil. Projektet er et partnerskab mellem Overgaard Gods, Randers Kommune og en lokal dyreholder.

PERIODE: fortløbende

ØKONOMI: egentimer til facilitering

TOVHOLDER: Randers Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pn1, Pn3, Ln1, Ln4

Udfordringer og trusler

- Tilgroning reducerer yngleområderne for jordrugende fuglearter og mindsker den botaniske artsrigdom.
- Invasive plante- og dyrearter hører ikke naturligt til i Danmarks natur. De er kendetegnet ved at fortrænge hjemmehørende arter og dermed skades biodiversiteten.
- Tørre levesteder for planter og dyr udfordres i takt med klimaforandringer og påvirkes i stigende grad af flere og længere våde perioder.

I planperioden arbejdes løbende for udvikling og konkretisering af nye projekter, der kan støtte og udvikle naturværdierne i Naturpark Randers Fjord. Projekter på vej optages i projektkataloget og kvalificeres af naturparkrådet. Sekretariatet er tovholder på opgaven.

Friluftsliv

I løbet af de seneste 15 år er interessen for aktiviteter til vands vokset stødt over hele landet, og det samme gør sig gældende på Randers Fjord, hvor især de seneste år med COVID-19 har haft indvirkning på vores lyst til at opholde os i naturen. Flere aktiviteter og muligheder på og langs kysten er kommet til, i forlængelse af de etablerede 10 hotspots. Alle faciliteter kan tilgås fra både vand- og landsiden.

Forbindelser

Hele vejen langs Randers Fjord finder man små jolle- og lystbådehavne som alle emmer af særlige atmosfærer - hver især med stor forskellighed i deres udtryk. To færgeruter krydser fjorden; en midtvejs ved Voer-Møllerup og en yderst ved Udbyhøj og giver cyklister og vandrere mulighed for at krydse mellem begge fjordkyster.

I Udbyhøj trives færgefarten side om side med fiskere, lystsejlere, kajakroere og ispisere, der håber på at få et kig på sælerne og de store fragtskibe, der lister sig ind gennem fjorden til Randers Havn. Her danner to kendte vandrestiforløb, i skikkelse af Lodsstien og Djurslandsstien, forbindelse med hinanden – og dermed kobler Naturpark Randers Fjord på ruter udenfor området.

Lodsstien – en afmærket vandrerute i Naturpark Randers Fjord

Når lodserne i gamle dage skulle tilbage til deres station efter at have lodset et skib gennem fjorden, var de nødt til at gå. Med sine ca. 31 km strækker Lodsstien sig fra indsejlingen til Randers Fjord ved Udbyhøj Syd til Randers Havn. Her er det muligt at gå i lodsernes fodspor. I Randers Kommune er der i 2023 igangsat et større projekt, der skal øge oplevelsesværdien og forbedre forbindelserne på ruten.

Lodsstien

Som perler på snor knytter lokale afmærkede ruter i landskabet sig til det overordnede stinet og tilbyder rig mulighed for at komme helt tæt på naturparkens værdifulde dyre- og planteliv. Adskillige shelters, fiskerensepladser, kajakbroer og fugletårne gør turen ekstra spændende.

Muligheder for oplevelser er mange; fx er de høje og tætte tagrørsbevoksninger ved fjorden levested for mange fugle og på de flade strandenge findes særlige plantearter, der trives i det specielle miljø; blandt andet salturten er populær som gourmettilbehør, strandmalurt god i snaps, og hindebæger kan tørres og holder sig med farve meget længe.

Djurslandsstien – også en del af Naturpark Randers Fjord

Djurslandsstien er ruten rundt om Djursland, og er en afmærket vandrerute med formidling af den kulturhistorie, der knytter sig til vandkanten.

Etablerede ruter i Naturpark Randers Fjord

- Sporet ved Albæk Møllebæk
- Sporet ved Hulen
- Sporet ved Øster Tørslev Kær
- Sporet ved Møllerup Færgeshus
- Sporet ved Støvringgaard
- Stisystem i Stenalt Skov med forbindelse til Tangkæret i Ørsted.
- Cykelrute, Østkystruten - Nationalcykelrute 5
- Margueritruuten

Badning i fjorden

I Naturparken vajer to Blå Flag; ét på kysten ved Store Sjørup og ét i fjordudmundingen ved siden af lystbådehavnen Udbyhøj Nord - ganske tæt på den lokale campingplads. Begge badestrande rummer gode faciliteter som parkering, toilet og sikkerhedsudstyr, der sammen med det børnevenlige badevand gør begge lokaliteter til eftertragtede udflugtsmål for en aktiv familiedag ved vandet.

Som en pendant til roligt badevand er badebroen på havnen i Udbyhøj Syd – en 48 meter træbro, der rækker helt ud til kanten af sejlrenden. Tidligere var det særligt fiskernes bro, hvor de lagde til og solgte fisk på kajen. Det er en svunden tid nu, og i dag består aktiviteten omkring den retablerede bro overvejende af fiskeri, badning, krabbefangst samt anløbsbro for kajakker. Har man modet, kan man, som datidens unge mænd, springe i den kraftige strøm og svømme ud for at runde bøjen i sejlrenden.

Kajak og kano sejlads

En tur med kajak på Randers Fjord kan byde på mange spændende oplevelser. Fx kan man sejle ind i rørskoven og få fornemmelsen af at blive fuldstændigt opslugt af tagrørene. På de smalleste steder af fjorden skal man dog være opmærksom på at fragtskibe, på deres vej gennem fjorden, danner refleksbølger på brinken, og det kan i nogle tilfælde tippe kajakken rundt.

På Kanaløen kan man lægge til ved landgangsbroen. Øen opstod, da der blev udgravet sejlrende for den tunge skibstrafik på fjorden, og den rummer også kajak- fortøjningspæle, shelters og multitoilet

Randers Fjord egner sig flere steder også til sejlads med kano; specielt Grund Fjord har potentiale til en unik oplevelse i kano. I bunden af Grund Fjord møder man Alling Å. Her kan man sejle hele vejen øst på mod Allingåbro by, hvor den nye opholdsbro indbyder til velfortjent pause og picnic, inden der

Strandliv ved Udbyhøj Nord

på ny stævnes ud. Måske videre med kurs mod Gl. Estrup eller retur med kurs mod landingspladsen på Hollandsbjerg Holme, hvor man kan afslutte en aktiv dag med mad på bål for endelig at falde i søvn i shelters eller i sit medbragte telt til lyden af den ro, der sænker sig i naturen når, mørket falder på.

Den gamle stationsbygning i Allingåbro er udgangspunkt for leje af skinnecykler, som med lidt benarbejde kan bringe folk til Romalt i Randers. En spændende og afvekslende tur gennem skov, marker og fjordlandskab med gode rastemuligheder undervejs.

Lystfiskeri

Helt særlige forhold gør Randers Fjord til et mekka for lystfiskere. Omkring 30.000 liter vand strømmer ud i fjorden hvert sekund og skaber et dynamisk vandmiljø, der giver optimale betingelser for en lang række fiskearter.

Randers Fjord forbinder Gudenåen med Kattegat. I fjorden mødes det ferske å-vand med brak- og saltvand fra fjord og hav, og alt efter vind- og tidevandsforhold skifter "magtbalancen" mellem de forskellige vandtyper rundt omkring i fjorden. Den skiftende saltholdighed giver en stor diversitet af fiskearter.

Samtidig vandrer mange fisk mellem å og hav. Det gør Randers Fjord til en trafikeret sluse med masser

af fisk, hvor særligt havørred, aborre, sild og skrubbe hopper på krogen.

Jagt

Jagt på fjordens fugle har været dyrket siden tidernes morgen og den frie jagt på fiskerterritoriet benyttes i dag fortsat af mange jægere. De 8 jagtforeninger i området besidder mange års erfaring og har deraf et stort lokalkendskab.

Grundet forbud mod jagt fra motorbåd i fjordsystemet drejer det sig først og fremmest om pramjagt langs kanten af de udstrakte rørskove, en jagt der oftest udøves med lokkefugle. Både på Randers Fjord i sin fulde længde og i Grund Fjord er der mange jagtmuligheder for den aktive trækjæger, der vil lægge sine lokkeænder ud et attraktivt sted.

I begyndelsen af jagtsæsonen gælder jagten særligt gråand, krikand og pibeand, mens der senere på sæsonen især er mange ferskvandsdykænder på fjordene, specielt hvinand og troidand.

Den frie jagtret på fiskeriterritoriet gælder også det åbne hav, når der ses bort fra de jagtfrie områder. På havet udøves særligt jagt på dykænder, dels fra opankret trækjagtpram med lokkeænder og dels opsøgende jagt fra mindre motorbåde. Jagten gælder især edderfugl og sortand.

10 hotspots i Naturpark Randers Fjord

11 shelters fordelt på 6 pladser

- 1 madpakkehus
- 1 bålhus
- 1 toiletbygning med handicapadgang og bademuligheder
- 1 toiletbygning med handicapadgang samt fiskerenseplads
- 1 landingssted for kano-kajak
- 2 kajakbroer
- 1 træbro som opholdsplads med fiskemulighed og anløbsbro for kano og kajakker
- 3 multitoiletter på 3 pladser
- 1 p-plads
- Kanonbåden – En marin formidlingsplatform i Naturpark Randers Fjord

Pejlemærker - Friluftsliv

I naturparksamarbejdet forsættes i de kommende år udvikling af friluftssaktiviteter og - faciliteter.

- Pfr1 - Fjordlandskabet indbyder med sit vand og rige dyreliv i høj grad til aktivitet. Naturpark Randers Fjord skal satse på, at understøtte de former for friluftsliv hvor der i naturparken er et uindfriet potentiale. Potentialerne skal udvides, synliggøres og understøtte særligt lystfiskeri, lystsejls, kajak og cykelturisme.
- Pfr2 - Naturpark Randers Fjord rummer mulighed for unikt friluftsliv. Naturpark Randers Fjord skal identificere sit eget særkende og udvikle på dette, så både danske og udenlandske besøgende tiltrækkes.
- Pfr3 - Størstedelen af arealerne i Naturpark Randers Fjord er svært tilgængelige. Der skal skabes bedre adgang i frivilligt samarbejde med lodsejerne, så dyrkelse af friluftsliv i naturparken sker under kontrollerede forhold. Anvendelse må ikke ske på bekostning af natur- og kulturværdier.

Langsigtede mål - Friluftsliv

- Lfr1 - At etablere flere friluftsfaciliteter som kan understøtte friluftsliv med oplevelser og aktivitet, samt øge kendskabet til disse
- Lfr2 - At udvikle flere trampestier ved frivillige aftaler med lodsejerne.
- Lfr3 - Naturparken aktivt bakker op om initiativ blandt borgere, aktører og andre i naturparken, herunder private initiativer.

Sæler på opdagelse

Friluftsliv – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028

Naturpark Randers Fjord er base for unikke naturoplevelser og et rigt friluftsliv. Målet er, at mulighederne udvikles med henblik på fysisk udfoldelse, sport og rekreativt udendørs ophold til fremme af sundhed. Indsatser og aktiviteter skal ske på et bæredygtigt grundlag og evalueres fortløbende.

Med certificeringen af Naturpark Randers Fjord i 2018 blev kimen lagt til at fortsætte den målrettede indsats for at skabe øget opmærksomhed på de muligheder og herlighedsværdier, der findes i området omkring Randers Fjord. Flere projekter er sat i søen, nogle allerede afsluttet, og der er etableret hotspots, der er med til at gøre det mere attraktivt og inspirerende at bruge og opholde sig i naturparken. De mange erfaringer skal der bygges videre på.

Der vil de kommende år være øget fokus på etablering af bedre adgang og forbindelser i

60 km vandresti langs Randers Fjord

MÅL: 3-årig indsats, hvor der arbejdes på at skabe forbindelser og etablering af vandresti i Naturpark Randers Fjord fra Udbyhøj Nord til Randers by og videre ud til Uggelhuse.

PERIODE: 2023-2025

ØKONOMI: 2.000.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfr2, Pfr3, Lfr1, Lfr2, Lfr3

Naturpark Randers Fjord, der skal gøre mere tilgængelig, samtidig med at områdets karakter bevares.

Fra projektkataloget er følgende projekter klar til gennemførelse i perioden 2023-2028. Projekterne bidrager til at indfri vision, udviklingsmål og pejlemærker for Naturpark Randers Fjord, og understøtter de langsigtede mål indenfor temaet Friluftsliv.

Indsatser og aktiviteter vil fortsat ske i tæt dialog og samarbejde med frivillige, lodsejere og interesseorganisationer.

Fjordlivet – basal infrastruktur og digital formidling

MÅL: Skabe fysiske faciliteter og trampestier til understøttelse af rekreativ ophold i Naturpark Randers Fjord.

Som en del af projektet Fjordlivet understøttes friluftslivet i Naturpark Randers Fjord med fysiske faciliteter og rekreative stier. Der etableres ca. 20 shelters, madpakkehuse, fiskerensepladser, landingspladser, kano-kajakbroer og ca. 40 km trampesti.

PERIODE: 2013- 2018

ØKONOMI: 8.405.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune i partnerskab med; LAG Djursland, LAG Randers-Favrskov og Norddjurs Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfr1, Pfr3, Lfr1, Lfr2

Udviklingsplan for Lunden, Allingåbro

MÅL: Kortlægge byudvikling, rekreative muligheder og klimatilpasning på kommunens nyerhvervede grund Rougsøvej 33, Allingåbro. Kommunen erhvervede grundet i år 2020, da ejendommen ligger strategisk ideelt ift. klimatilpasning og byudvikling af Allingåbro.

Udviklingsplanens formål er at afklare mulighederne for anvendelse af ejendommen til rekreative og byudviklingsformål.

PERIODE: 2022

ØKONOMI: 3.000.000 kr.

TOVHOLDER: Norddjurs Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfr1, Lfr1

Klyngehuset I Albæk

Mål: Projektet handler om at skabe et naturligt samlingspunkt med gode rammer for samvær, fællesskab og fritidsliv. Både for lokale, motionister og turister. Klyngehuset forventes anvendt som formidlingscenter og udgangspunkt for oplevelser i Naturpark Randers Fjord. Faciliteterne vil være offentligt tilgængelige.

PERIODE: 2023-2024

ØKONOMI: ca. 9.000.000 kr.

TOVHOLDER: Randers Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfr2, Lfr1, Lfr3

Helhedsplan for Voer Færgested

Mål: Skabe en helhedsplan for udvikling af Voer Færgested til gavn for turister og lokale, hvor de overordnede rammer for området skal kortlægges og prioriteres, og danne grundlag for fremtidige udviklingsprojekter.

PERIODE: 2023-2024

ØKONOMI: 50.000 kr.

TOVHOLDER: Frivillige foreninger

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfr3, Lfr1, Lfr3

Udfordringer og trusler

- Store arealer i Naturpark Randers Fjord er privatejet og svær tilgængelig.
- Adgang og ophold må ikke ske på bekostning af natur- og kulturværdier.
- Områdets særkende er ikke tydeligt identificeret.

I planperioden arbejdes løbende for udvikling og konkretisering af nye projekter, der kan støtte og udvikle naturværdierne i Naturpark Randers Fjord. Projekter på vej optages i projektkataloget og kvalificeres af naturparkrådet og koordinationsgruppen. Sekretariatet er tovholder på opgaven.

Helhedsplan for Udbyhøj Havn

Mål: Randers byråd har på [møde den 31.01.22](#) vedtaget en helhedsplan for Udbyhøj Havn. Helhedsplanen er forvaltningens og havnens styringsredskab og sætter en retning for havnens udvikling. Der er ingen plan for rækkefølgen af implementeringen af planen, da initiativet ligger hos flere forskellige aktører, herunder Randers Kommune, foreninger, borgere og erhvervsdrivende. Helhedsplanen revideres, når der skønnes behov herfor.

Periode: Fortløbende

Økonomi: Ingen midler afsat

Tovholder: Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfr1, Pfr2, Pfr3, Lfr1, Lfr3

Maritimt Aktivitetshus

Mål: Nyt foreningshus til Foreningen Udbyhøj Havn til erstatning for et ældre foreningshus. Projektet omhandler en etablering af et aktivitetshus med en terrasse ved havnen i Udbyhøj. Huset vil indeholde et moderne køkken, et maritimt læringsrum, et mødelokale og et offentligt toilet

Periode: 2022-2023

Økonomi: 2.500.000 kr.

Tovholder: Foreningen Udbyhøj Havn

Projektet understøtter: Pfr1, Pfr2, Lfr1, Lfr3

Titel: Ny lystbådehavn øst for Klimabroen

Mål: Sejl- og motorbådsklubbers nuværende placering i Randers Havn kommer i vejen for en kommende klimabro. Derfor er projektet sat i gang med henblik på at etablere nye faciliteter øst for broen.

Periode:

Økonomi: Ingen midler afsat

Tovholder: Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfr1, Pfr2, Lfr1, Lfr3

13 km vandresti Allingåbro – Voer Færgested

MÅL: At få koblet Allingåbro og Voer Færgested sammen via en vandrerute på digerne langs Grund- og Randers Fjorde, og dermed koble sig på Lodsstien og Kyst- og Fjordcentret.

PERIODE: 2023-2025

ØKONOMI: Ikke afklaret

TOVHOLDER: Norddjurs Kommune

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfr2, Pfr3, Lfr1, Lfr2, Lfr3

Kulturhistorie

Fjorden har altid været områdets livsnerve, som transportvej og som spisekammer. Randers Fjord har lige siden de ældste tider været adgangsvejen til den store verden, og både dyrelivet og dyrkningsmulighederne i og omkring fjorden har været en væsentlig del af livsgrundlaget for de mennesker, der gennem tiderne har valgt at bosætte sig i fjordlandskabet.

Et af kendetegnene ved Randers Fjord er de meget brede engarealer, som gennem tiden har udgjort en særlig ressource i form af tagrørs-høst. Især arealerne ved Grund Fjord leverer glimrende tagrør, der høstes om vinteren. Der høstes også blågrøn kogleaks og søkogleaks ved fjorden. Aksene tørres og bruges til at lave sivsko.

Efter 2. verdenskrig var der stor mangel på fødevarer i Europa. Lodsejerne/landmændene (også i Danmark) indvandt land med henblik på at imødekomme efterspørgslen på fødevarer. Der er mange diger langs Fjorden, som forhindrer, at dyrkede marker bliver oversvømmet ved højvande. Midt i digerne ligger der pumpehuse. Et sindrigt pumpesystem sikrer, at vand kan pumpes væk fra markerne.

Storvildtsjægere og kannibaler

Adgang til verden og adgang til mad har betydet, at området omkring Randers Fjord tidligt blev befolket af mennesker, da isen trak sig tilbage efter sidste istid. Flere steder i området er der fundet spor efter istidsjægerne, der indvandrede for mere end 14.000 år siden. I første omgang levede man primært af rensdyrjagt.

Efterhånden som tundraen blev forvandlet til skov, blev også storvildt som elg, vildsvin og urokser stenalderjægerens bytte. I fjorden og på havet kunne de ud over fisk også jage sæler og små hvaler. Derfor ligger stenalderens bopladser også typisk mellem de to "spisekamre", skoven og fjorden.

Men vores forfædre ved Randers Fjord var også kannibaler. På bopladserne og køkkenmøddingen

Dyrholmen på sydsiden af Fjorden, som har givet os væsentlig viden om Ertebøllekulturen, har man for 6000 år siden spaltet menneskeknogler for at kunne komme til at spise marven. De fjender, som vi må antage har udgjort måltidet, er også blevet skalperet.

Modsat har man haft omsorg for sine egne døde. Fra Tørring Kær nord for fjorden er bevaret en 4000 år gammel barnegrav, hvor en pige på omkring syv år og en dreng på fire er anbragt meget omsorgsfuldt i en kiste af sten og med udsigt over den fjord, der havde været af så stor betydning for deres liv.

Ofringer og centralplads

Også i bronze- og jernalderen har Randers Fjord været attraktiv som bosætningsområde. Flere steder ved bredden af Randers Fjord er der fundet spor af aktiviteter i bronzealderen og jernalderen. Et markant fund fra bronzealderen er blandt andet et smyksesæt, der for 2600 år siden blev gravet ned ved det nuværende Dronningborg ved bredden af Randers Fjord som et offer til guderne. På den anden side af fjorden, ved Slyngborg, blev en kvinde på samme tid begravet med sine smykker, der er kommet hertil helt fra det mellemste Tyskland. Smykkerne er formentlig handelsvarer, der er bragt hertil via fjorden.

Fjorden har også været afgørende for, at man i jernalderen fra 400 e.v.t. og nogle århundreder frem har haft en vigtig lokal/regional handelsplads liggende ved Stavnsager ved Virring. I jernalderen har man via Randers og Grund fjorde og Alling Å kunnet fragte varer og mennesker til og fra Stavnsager-

pladsen. På pladsen, der havde sin storhedstid fra begyndelsen af 500-tallet og ca. 200 år frem, blev der handlet, og der blev fremstillet varer af tekstil og metal. Hundredvis af især metalfund vidner om meget stor aktivitet, ligesom de arkæologiske fund også giver et fingerpeg om, at der have været et lokalt krigeraristokrati, som har siddet på magten.

På langs af fjorden

Randers Fjord har siden vikingetiden været en meget væsentlig adgangsvej til købstaden Randers og helt afgørende for, at man for mere end 1000 år siden placerede en by på stedet. Fra den store verden blev varer transporteret på fjorden ind til byen og fordelt til hele Midtjylland via Gudenåen og Nørreå. Den modsatte vej var fjorden de store Randerskøbmænds port til resten af verden, så deres skibe kunne bringe midt- og østjyske varer til Danmark, Europa og oversøiske lande. Fjorden og havnen er stadig af stor betydning for Randers.

Kabelfærge ved Udbyhøj. Færgens historie kan føres tilbage til 1610

Besejlingen af Randers Fjord er ikke altid nem. Is og isskrudninger om vinteren var tidligere en alvorlig hindring for sejladsen. Derfor anlagde man i slutningen af 1700-tallet en vinterhavn ved Udbyhøj, og også Albæk fik en vinterhavn. Hvis fjorden skal kunne besejles af større skibe, kræver det en kontinuerlig fjernelse af det mudder, der til stadighed aflejres i fjorden. Allerede i slutningen af 1600-tallet blev problemet beskrevet første gang, men det var først i slutningen af 1700-tallet, det lykkedes at starte de første opmudringsprojekter. Trods opmudring har den smalle Randers Fjord altid været svær at besejle, og frem til 1800, hvor der blev oprettet et formaliseret lodsselskab, har lokale fiskere og andre stedkendte fungeret som "lodsere". Lodsselskabet havde sin hovedstation med oldermandens bolig i Udbyhøj, og frem til 1892 var der også lodsstationer i Mellerup, Uggelhuse og Randers. Det tilrådes stadig større skibe at anvende lods i Randers Fjord.

I krigstider har det været nødvendigt at beskytte og kontrollere adgangen til fjorden. De forholdsvis velbevarede og meget omfattende skanse- og batterianlæg ved Udbyhøj vidner om, hvordan man greb dette an under Englandskrigene i begyndelsen af 1800-tallet. Også under 2. verdenskrig var der militære anlæg ved fjordmundingen, idet den tyske værnemagt anlagde et forsvarsværk ved Udbyhøj.

På tværs af fjorden

Randers Fjord har altid været brugt til transport på langs, men man har også haft behov for at krydse fjorden på tværs. Organiseret færgefart kendes tilbage fra 1600-tallet, og i dag er der to færger, som krydser fjorden: Udbyhøjfærgeren ved fjordens udmundning i Kattegat og Mellerup-Voerfærgeren midt i fjorden. Den sidste er en af Danmarks ældste eksisterende færgefarter. Færgens historie kan føres tilbage til 1610. Den nuværende færge, Ragna, som er fra 1963, er Danmarks mindste

færge. Færefarten over Randers Fjord drives siden kommunalreformen i 2007 af Randers og Norddjurs kommuner gennem færgeelskabet Randers Fjords Færefart.

De nedre byer Tjærby, Vestrup, Albæk og Østrup

Helt specielt er kulturmiljøet omkring De nedre Byer, Tjærby, Vestrup, Albæk og Østrup. Her møder man firelængede bondegårde i et antal og i en størrelse, man sjældent oplever i Danmark. De mange firelængede gårde ligger med laden ud mod vejen, og gennem ladens store port kigger man fra vejen ind over den store gårdsplads til det store symmetriske stuehus med fire skorstene og to indgange.

De meget store og rigt udsmykkede gårde i De nedre Byer afspejler den velstand, som den gode jord og de brede enge, tidligere kastede af sig. Frem til midten af 1800-tallet var kornavl den store ind-

tægtskilde, men fra omkring 1870 blev bedrifterne lagt om til kvæg- og hesteavl blandt andet baseret på det foder, engene kunne generere, og området blev blandt andet centrum for avlen af den jyske hest.

Fjordbyerne Udby, Udbyhøj, Kare og Hollandsbjerg

Yderst i landsbyen Udby findes en lille "fiskerhusmandskoloni" med oprindeligt meget små huse, der på trods af ud- og ombygninger gennemgående har bevaret en del af deres gamle præg.

Udbyhøj er en forholdsvis ny by som primært skyldes fiskerierhvervets opkomst i slutningen af 1800-tallet. Indtil da blev fiskeriet drevet som en bibeskæftigelse til landbruget. Før fiskeriet flyttede til Udbyhøj, var der kun et skanseanlæg (englandskrigene 1801-14) samt lodsstation. Udbyhøj Nord fungerede i 1800-tallet som vinterhavn for

Randers. Når skibene ikke kunne komme længere ind gennem Randers Fjord, blev deres fragt lastet om på lavbundede pramme, som sejlede forsyningerne de sidste godt 25 kilometer ind til den store by ved Gudenåen. Med færgefarten over Randers Fjord og indsejlingen til samme er Udbyhøj også et vigtigt trafikalt knudepunkt i dag. Udbyhøj er i dag præget af at være et ferieområde, hvor en del af byens huse tjener som ferieboliger.

Kare ligger i en indskæring i litorinaskrænten på overgangen mellem agerlandet og de lave enge ned mod Randers Fjord. Byen, der kan dateres tilbage til 1423, er en forteklyngeby og beliggenheden i en smal dalbund har dels betydet, at huse og gårde ligger tæt, og dels, at udskiftningen ikke har kunnet tage form af en stjerneudskiftning, samt at nye gårde måtte lægges udenfor landsbyen. De gamle gårde er med den karakteristiske portgennemkørsel i ladelængen. De gamle gårde er med den karakteristiske portgennemkørsel i ladelængen. I Kare ses – trods ombygning af flere huse gennem tiderne – stadig tætliggende firlængede gårde, hvis placering i landsbyen rækker længere tilbage end udskiftningen. Kare by er med sin oprindelige gårdstruktur, udskiftningsspor og fjordenge en historisk 'tidslomme', og dermed en kulturhistorisk helhed.

Hollandsbjerg ligger på den langstrakte morænetange i det marine forland, nord for Grund Fjord, og kan dateres tilbage til 1423. I 1688 var antallet af gårde oppe på 17 foruden 7 huse. Landsbyen, som karakteriseres som en slynget vejby, har alle huse liggende omkring en langstrakt forte, der fortsætter mod sydvest, ned over moræne-skrænten, som en fædrift (kvæg-sti) til engene ved fjorden. Ved inddæmningen af Hollandsbjerg Holm i midten af forrige århundrede fik gårdene lagt betydelige dyrkbare arealer til driften. Landsbyens gårde er velbevarede, og gennemgående holdt i rødsten/ rødkalket puds.

Herregårdslandskabet i Naturpark Randers Fjord

Landskabet omkring Randers Fjord er i udpræget grad et herregårdslandskab, hvis udformning og kulturhistorie er betinget af herregårdenes anvendelse af ressourcerne i det kystnære område. Særligt området syd for Randers Fjord og ud mod Kattegat syd for fjordens munding rummer de to herregårde Holbækgård og Estruplund, som i kraft af den kystnære beliggenhed, det bakkede, skovklædte landskab og de velbevarede bygninger udgør et karakteristisk og smukt herregårdslandskab. Det vidtstrakte produktionslandskab med fritstående træer, vandhuller og de karakteristiske lindealleer kendetegner således en række historierige områder i Naturpark Randers Fjord. De gamle hovedgårdes visuelle betydning i området udtrykkes blandt andet af de store, velafgrænsede marker, herregårdskovene samt de mægtige hovedbygningers solitære placering nær Randers Fjord. Der ligger i alt 7 herregårde langs fjorden. To af dem er Støvringgaard og Stenalt.

Støvringgaard

Støvringgård nær landsbyen Mellerup er en af landets ældste herregårde, og derfor går gårdens ejerhistorie også helt tilbage til højmiddelalderen.

Støvringgaard

På det tidspunkt lå gården helt for sig selv højt oppe på en skrænt ud mod engene ved Randers Fjord. For at hindre vandet i at oversvømme terrænet omkring gården, var der allerede på dette tidspunkt grave mod øst og syd samt dæmninger mod nord. Støvringgaard's hovedbygning skyldes primært slægten Kaas, der fra omkring 1600 og 30 år frem byggede de bygninger, som stadig står i 2017. Efter omdannelsen til jomfrukloster i 1735 blev der udført et stort restaureringsarbejde på både hovedbygningen og avlsbygningerne. Støvringgård er omringet af vandfyldte grave på alle fire

sider. En bro fører over graven fra hovedbygningens vestside. Man mener, at voldstedet allerede blev til i starten af middelalderen. I kulturmiljøet omkring Støvringgård findes i Nørreskoven rester fra en dæmning tilknyttet et mølleanlæg, samt rester af en iskælder, sandsynligvis fra 1600 tallet, til opbevaring af letfordærlige fødevarer fra det herskabelige køkken. Endelig findes et gravsted fra 1700-tallet ved indgangen til Sønderskov en nær herregården. Lodsstien lang Randers Fjord går forbi Støvringgård.

Stenalt

Stenalt hovedgård er beliggende ved Ørsted på Norddjursland med et betydeligt tilliggende af agerjord, skov og rørskov. Stenalt blev første gang omtalt i middelalderen, hvor den i en lang periode blev ejet af adelsslægten Bjørn. Anne Krabbe, der var en af 1500-tallets "lærde kvinder" boede på Stenalt. Hun blev i sin samtid betragtet som "en af de lærdeste damer, som nogen tid har været til i Danmark". Det middelalderlige Stenalt lå ca. 1,5 km fra den nuværende hovedbygning i et sumpet terræn, der gav gode forsvarsmuligheder. nuværende hovedbygning ligger på et gammelt

Herregården Stenalt

Voldstedet blev anlagt af Bjørn Andersen i midten af 1500-tallet, da han opførte den nu forsvundne hovedbygning. Hovedbygningen, der rummede et kapel, var omgivet af brede voldgrave, som man passerede via en pælebro. Preben Brahe Schack lod i forbindelse med opførelsen af den nuværende hovedbygning anlægge en italiensk inspireret have. Af dette haveanlæg er der i dag ikke meget tilbage, og haven fremstår som en klassisk landskabelig have. I haven findes en meget gammel eg, hvis omkreds måler 6 meter. Haven rummer også en række søer, voldgrave og fire broer. I det tidlige 1900-tal var Stenalt Gods kendt som en hård arbejdsplads for samtidens omrejsende herregårdsbørster i sammenligning med andre herregårde i Østjylland.

Kolonihaver og Svinget

Randers Fjord har siden 1930'erne og begyndelsen af 1940'erne i større og større udstrækning dannet rammen for det rekreative fritidsliv. Langs Randers Fjord ligger flere kolonihaveforeninger, fx kolonihaveforeningen Venezuela, som blev anlagt i 1941. Venezuela ligger helt ned til fjorden, med kun 15 minutters gang til centrum af Randers by. På fællespladsen midt i Venezuela er det muligt at fiske, og de haver, der ligger helt ned til Randers Fjord, har alle en båd liggende i forhaven. Lodsstien går igennem Venezuela.

I Svinget syd for Albæk findes der en række gamle jagt- og fiskehytter, der i dag i højere grad har udtryk som sommerhuse. De gamle hytter ligger helt ned til Randers Fjord og er ofte bygget på pæle for at imødegå periodiske oversvømmelser. Området ved Svinget er kulturmiljøudpeget.

Pejlemærker - Kulturhistorie

Med fokus på det potentiale der ligger i den kulturhistoriske fortælling er der identificeret følgende:

- Pk1 - I Naturpark Randers Fjord findes de gode historier som understøttes af de mange kulturverdier i området. De gode historier om naturparken skal nedfældes i samarbejde med museer, arkiver og frivillige med stort kendskab til naturparkens lokalhistorie.
- Pk2 - Fjordlandskabet har historisk set haft stor betydning for områdets kultur. Fjordens betydning for kulturhistorien skal synliggøres og formidles og være et attraktivt besøgsmaal for kulturturister.
- Den nutidige kulturformidling, genskabelse af fjordens betydning for det omkringliggende samfund, hvor fjorden bliver brugt endnu mere

Langsigtede mål - kulturhistorie

- Lk1 - At tydeliggøre Godslandskabets betydning for området langs Randers Fjord
- Lk2 - At beskrive og formidle Randers Fjords betydning i oldtiden

kulturhistorie – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028

Naturpark Randers Fjord er kendt for værdifulde kulturhistoriske spor og fortællinger. Det er målet, at synliggøre fjordens betydning for kulturhistorien og være et attraktivt besøgsmaal for kultur-turister. Indsatser og aktiviteter skal understøtte formidlingstilbud med fordybelse og læring om natur- og kulturhistorie.

Naturpark Randers Fjord byder på mange spændende kulturaktiviteter, der vidner om den menneskelige historiske benyttelse og brug af naturen.

Indsatser og aktiviteter sker i tæt dialog og samarbejde med frivillige, lodsejere og interesseorganisationer.

Fra projektkataloget er følgende projekter klar til gennemførelse i perioden 2023-2028. Projekterne bidrager til at indfri vision, udviklingsmål og pejlemærker for Naturpark Randers Fjord og understøtter de langsigtede mål indenfor temaet kulturhistorie:

Livet ved fjorden

MÅL: Synliggørelse af Randers Fjords oldtidshistorie
Projektet handler om formidling af områdets oldtids historie fra de tidligste mennesker til og med vikingetiden. Det bliver en bred formidling bygget på arkæologiske fund og viden om det levende liv ved Randers Fjord. Projektet omfatter en mobil touchskærm, som formidler oldtidshistorien samt en foredragsturne til forsamlingshuse langs Randers fjord, hvor der formidles den stedbundne oldtidshistorie.

PERIODE: 2017-

ØKONOMI: varetages af Museum Østjylland

TOVHOLDER: Museum Østjylland

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pk2, Lk2

Formidling

I formidlingen af Naturpark Randers Fjord sættes der på initiativer som både involverer direkte- og indirekte formidling. Ved indirekte formidling forstås aktivitetstilbud til brugere i Naturpark Randers Fjord, der ikke direkte involverer en formidler, men giver brugerne en mulighed for selvstændigt at gå på opdagelse. Som eksempel på indirekte formidling kan nævnes, skiltning, vejvisning og aktivitetsbeskrivelser. Den direkte formidling er den formidling der involverer en formidler, der fortæller og eller faciliterer en given aktivitet.

Naturcentre på begge sider af fjorden

To naturcentre er væsentlige partnere for at levere naturformidling til mange forskellige målgrupper, og den rolle forventes fortsat at udvikle sig i Naturpark Randers Fjord.

Kyst- og Fjordcentret

Fjordcentret blev etableret i 1995 med det formål at formidle fjordens og fjordområdet kvaliteter. Fjordcentret, beliggende ved Voer Færgested, er en selvejende institution og har gennem alle årene været drevet med kommunalt tilskud. Fagligt kvalificeret personale sikrer, at gæsterne får gode naturoplevelser samtidig med, at de har det sjovt. Omdrejningspunktet er aktiviteter, hvor der gøres brug af den levende natur blandt andet ved hjælp af levende formidling. Eksempelvis benyttes centret af mange skoleklasser, som afholder lejrter her.

I 2012 skiftede Fjordcentret navn til Kyst- og Fjordcentret og varetager nu opgaven med at koordinere den samlede naturvejledning i Norddjurs Kommune.

Fjordcentret har siden starten vokset sig større og rummer i dag udstillinger, mødefaciliteter, ude- og indendørs overnatningstilbud samt mange muligheder for, at de besøgende kan være aktive.

Kyst- og Fjordcentret er et tilbud til institutioner, skoler, grupper og enkelt personer/familier. Der er en række aktiviteter, som blot kræver lidt i gang-

sætningshjælp, ligesom der er en række aktiviteter, hvor naturvejlederen eller andet personale tager hånd om den besøgende.

Et besøg på Fjordcentret giver mulighed for en tur i fjorden iført waders. Der er flere muligheder for at sejle på fjorden. Gæster kan leje en kano eller en jolle med påhængsmotor. Man kan også komme med på kajakkursus eller købe en billet til en tur i rib-båden "Havørnen".

Randers Naturcenter

Randers Naturcenter startede som Randers Natur- skole i 1991 og har gennem 20 år vokset sig større og større. Udbuddet af naturvejledningsaktiviteter er også vokset således, at alle aldersgrupper og mange forskellige målgrupper anvender Randers Naturskole aktivt i en eller anden form. I 2012 blev Randers Naturcenter's nye bygninger indviet.

Et besøg på Naturcenteret i Randers er et tilbud til alle institutioner, skoler, eller andre grupper, som har lyst til at tilbringe en grøn dag på stedet. Man kan komme på egen hånd, eller få en naturvejleder til at arrangere en aktivitet. Private er også meget velkomne i den almindelige åbningstid, og man behøver ikke på forhånd træffe aftale derom.

Naturcenteret laver arrangementer på Randers Naturcenter og varetager enkelte naturformidlingsopgaver i resten af kommunen. Institutioner fra Randers Kommune kan gratis benytte tilbuddet, men for grupper udefra er der en mindre brugerbetaling.

Randers Naturcenter har efter indvielsen i 2012 haft fokus på at øge mulighederne for formidling på Gudenåen og Randers Fjord, det sker i kano, kajak og

handicapbåd.

Grejbasen i Udbyhøj Nord

I maj 2012 blev den nye lystbådehavn i Udbyhøj Nord indviet, og det betød ret hurtigt en væsentlig stigning i besøgstallet. Udbyhøj er placeret ved Randers Fjords udmunding i Kattegat og er en central lokalitet i Naturpark Randers Fjord. Udbyhøj er attraktiv som formidlingsplatform, da adgangsforholdene er gode, de naturmæssige værdier er høje, og stedet er en solid platform for en række aktiviteter i naturen.

For at understøtte Udbyhøj Nord som formidlingsplatform for Naturpark Randers Fjord, blev der i sommeren 2014 etableret en ubemandet grejbase. Målgruppen er bred, og aktiviteterne er udformet således, at de henvender sig til "Familien Danmark". Det er afgørende at brugeren får en god oplevelse ved aktiviteten, og aktiviteterne er udarbejdet så flest mulige sanser påvirkes. Da

Udbyhøj også er en meget besøgt lokalitet af skoler og institutioner, er grejbasen understøttet således, at alle aktiviteterne tilbydes i classesæt.

Kanonbåden – En mobil formidlingsplatform på vand

På havnen i Udbyhøj er en gammel kending vendt tilbage. Der er nemlig kommet en kanonbåd, der finder inspiration i Englandskrigene i starten af 1800-tallet, hvor kanonbåde indgik som en del af skanseanlægget ved Udbyhøj.

Den nye Kanonbåd tjener dog et mere fredeligt formål. På Kanonbåden kan turister og andre besøgende nemlig finde inspiration til ophold i Naturpark Randers Fjord. På Kanonbåden er der et multirum, der kan benyttes af skoler, institutioner og foreninger, og tanken er, at man her kan gå i dybden med særlige emner.

Der er et øvre dæk på Kanonbåden, som altid er åbent for besøgende. Herfra kan man i kiggerter skue ud over fjorden og finde information om Naturpark Randers Fjord. Fra det nedre dæk er det muligt at fiske og lægge til med kajak.

Kanonbåden er desuden beklædt med tagrør, der er meget karakteristiske for Randers Fjord. Rørene er dog høstet længere inde i fjorden ved Uggelhuse.

Digital formidling

Som en del af den indirekte formidling af Naturpark Randers Fjord, er der etableret en hjemmeside. Hjemmesiden fungerer som naturparkens "ansigt" udadtil, dvs. til brugere af Naturpark Randers Fjord. Her er der samlet relevante oplysninger om natur, kultur, geologi, friluftsliv, publikumsfaciliteter og praktiske informationer i forbindelse med ophold

i Naturparken. Hjemmesiden henter en del af sin information fra nationale datasiloer og forsøger på den måde at give brugere af Naturpark Randers Fjord den bredest mulige platform at hente information og inspiration på. Hjemmesiden indeholder ikke løbende nyheder om Naturpark Randers Fjord, da nyheder præsenteres i naturparkens nyhedsbrev og på Facebook. Hjemmesiden for Naturpark Randers Fjord gik i luften i sommeren 2015.

Naturpark Randers Fjord ønsker med digital formidling at målrette formidlingen til særlige målgrupper. I sommeren 2015 var app'en 'Fiskesteder i Naturpark Randers Fjord' klar. App'en er udviklet til at understøtte lystfiskere i Naturpark Randers Fjord. I app'en er der samlet information om attraktive fiskepladser, leksikon over arter og regler/lovgivning for fiskeri i Randers Fjord.

Pejlemærker - Formidling

Naturparksamarbejdet fortsætter i kommende år med videreudvikling af formidlingsplatforme og aktiviteter målrettet specifikke målgrupper.

- Pfo1 - I Naturpark Randers Fjord findes der mange formidlingsaktører, der leverer både direkte og indirekte formidling. Formidlingsindsatserne i Naturpark Randers Fjord skal koordineres og levere en høj kvalitet til alle målgrupper.
- Pfo2 - Randers Fjord er kendt som den 'hemmelige fjord'. Den hemmelighedsfulde fjord skal være omdreningpunktet for alle formidlingsindsatser. Naturparkens særkende og unikke karakteristika skal være fokus i alle former for formidling.
- Pfo3 - Der er et stort lokalt ejerskab til området og de mange ildsjæle besidder stor viden. Denne viden ønskes inddraget i formidlingen af Naturpark Randers Fjord og skal udvikles i samarbejde mellem frivillige, kommuner og organisationer i partnerskaber.

Unge naturparkguider

I efteråret 2016 blev der i Naturpark Randers Fjord uddannet ca. 100 unge naturparkguider. Naturparkguiderne kom fra 3 forskellige skoler og arbejdede målrettet med at undersøge og vidensindsamle for bestemte lokaliteter i Naturpark Randers Fjord, og derefter formidle deres viden til andre. Naturparkguiderne blev uddannet i forbindelse med Friluftrådets satsningen under Grønt Flag - Grøn Skole.

Langsigtede mål - Formidling

- Lfo1 - At udarbejde en formidlingsstrategi
- Lfo2 - Styrke og udvikle den indirekte formidling på det enkelte sted
- Lfo3 - At udbygge den digitale platform
- Lfo4 - Bedre skiltning i og ved indgang til naturparken

Naturparkguider i Randers Fjord

Formidling – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028

Naturpark Randers Fjords unikke karakteristika skal være fokus i alle former for formidling. Det er målet, at inddrage og udvikle på den store viden de lokale ildsjæle besidder. Indsatser og aktiviteter skal understøtte udvikling af inspirerende information og naturformidling.

Med oprettelse af naturparkens hjemmeside er der første spadestik allerede taget. I de kommende år vil der blive arbejdet for, at formidlingsindsatserne i Naturpark Randers Fjord koordineres og levere en høj kvalitet til alle målgrupper.

Fra projektkataloget er følgende projekter klar til gennemførelse i perioden 2017-2021. Projekterne bidrager til at indfri vision, udviklingsmål og pejlemærker for Naturpark Randers Fjord og understøtter de langsigtede mål indenfor temaet formidling.

Indsatser og aktiviteter sker i tæt dialog og samarbejde med frivillige, lodsejere og interesseorganisationer.

Formidlingsstrategi for Naturpark Randers Fjord

MÅL: At udarbejde en formidlingsstrategi for Naturpark Randers Fjord der sikrer, at kommuners, institutioners og frivilliges virke bliver belyst og bringes bedst muligt i spil for formidlingen af Naturpark Randers Fjord

PERIODE: 2023-2028

ØKONOMI: Løses indenfor eksisterende rammer

TOVHOLDER: Randers og Norddjurs Kommuner

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pfo1, Pfo3 og Lfo1

Områdefornyelse I Mellerup

Mål: I områdefornyelsen gennemføres 3 projekter. Områdefornyelsen tager afsæt i de lokale udfordringer, og de stedbundne potentialer i Mellerup, med fokus på fællesskab, natur og friluftsliv.

Særligt projekterne "Mellerup Fjordpark" og "Mellerup bystue og legeplads" er relevante.

Mellerup Fjordpark er nye fysiske rammer med attraktive faciliteter ved færgehavnen. Et sted fyldt med oplevelser, fællesskaber og arrangementer både på, i og ved vandet.

Mellerup Fjordpark skal danne ramme om det lokale hverdagsliv ved fjorden, det blå foreningsliv og de mange besøgende fra nær og fjern.

Mellerup Bystue og legeplads er byens nye mødested, som både favner læring, fællesskab og natur. Den nuværende

Bålhytte/skoleshelter transformeres til en Bystue, et fleksibelt hus, som kan bruges hele året rundt. Stadig med shelterfunktion.

På stedet vil der også blive etableret en leg- og læringsplads.

Periode: 2023-2027

Økonomi: 9.500.000 kr.

Tovholder: Lokale foreninger og Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfo1, Pfo2, Pfo3, Lfo2

De unge Naturparkambassadører

Mål: Et formidlingsprojekt hvor skoleklasser fra lokalområdet med relation til naturparken præsenterer naturparken for skoleklasser, som er fra andre steder i Randers kommune.

Periode: 2023-2027

Økonomi: 50.000 kr.

Tovholder: Randers Naturcenter, Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfo1, Pfo2, Pfo3, Lfo2

"Spring ud I Naturparken"

Mål: En indsats for de yngste (0-5 årige), hvor naturvejledere via "Spring ud" værktøjskassen og skabeloner/ideer giver ideer til motions- og naturforståelses-aktiviteter i Naturparken.

Periode: 2023-2027

Økonomi: 50.000 kr.

Tovholder: Randers Naturcenter, Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfo1, Pfo2, Pfo3, Lfo2

Naturvejlederne rykker til Naturparken

Mål: Fra den samlede naturvejlederkreds i Randers kommune udbydes "konceptperioder", hvor naturvejlederne i fællesskab sætter fokus på Naturpark Randers Fjord gennem vandreture og andre naturformidlingsaktiviteter

Periode: 2023-2027

Økonomi: 100.000 kr.

Tovholder: Naturvejlederfællesskabet i Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfo1, Pfo2, Pfo3, Lfo2

Projekt Tidsrejsen

Mål: Projekt Tidsrejsen formidler 13 historiske tider og sætter natur og kulturhistorie ind i en tidslinje. Projektet udbredes i hele Randers kommune og en del af projektets 50 punkter ligger i Naturpark Randers Fjord. Der tilkøbes hjemmeside tidsrejsen.dk og en tilhørende spil APP

Projektet er et samarbejde mellem Randers Regnskov, Museum Østjylland og Randers kommune.

Periode: 2023-2027

Økonomi: 100.000 kr.

Tovholder: Randers Naturcenter, Randers Kommune

Projektet understøtter: Pfo1, Pfo2, Pfo3, Lfo2

Turisme & Erhverv

Erhvervslivet i Naturpark Randers Fjord er primært bestående af landbrug af varierende størrelse, mindre produktionsvirksomheder og en række selvstændige erhvervsdrivende.

Derudover findes en række småerhverv, der knytter sig til turisme, som fx kroer og Bed & Breakfasts. Desuden huser området en række lokale kunstnere og gallerier.

Der er forskellige overnatningsformer i

området langs Randers Fjord, bl.a. en campingplads, en kro foruden en række Bed & Breakfast. Disse findes i form af enten et værelse eller som en lejlighed med mulighed for selv at lave mad. Ved udmundingen af Randers Fjord findes en række privatejede sommerhuse, hvoraf nogle udlejes til feriegæster.

Mulighederne for bespisning langs Randers Fjord er ikke mange, men i sommerhalvåret er der åbent flere steder for eksempelvis på Udbyhøj Havn, ved Færgehuset i Mellerup og ved Kyst- og Fjordcentret.

Randers Havn

Randers Havn er Danmarks eneste flodhavn. Havnen har 3 km kaj og har bugser-, lods og fortøjningstjeneste. Randers Havn håndterer hvert år 1.100.000 tons gods. Ved anløb til Randers Havn er der lodspligt for alle skibe, der er mere end 116 m. lange og har en bredde på mere end 15,5 m samt en dybgang over 5,6 m. Ca. 80 % af de skibe der anløber havnen benytter sig af lods. Lodseriet

varetages af Danpilot, som har én af landets 22 baser i Udbyhøj Nord. Herfra kan lodserne servicere sejladsen ind og ud af Randers Fjord.

Landbrug

Landbruget har altid været en vigtig indtægtskilde i områderne langs Randers Fjord, og er det stadigvæk. Der findes ingen eksakt opgørelse over antallet af landbrug i området, men Djursland Landboforening og Kronjyllands Landboforening har tilsammen ca. 370 medlemmer, der fordeler sig på flere former for landbrug indenfor afgrænsningen af Naturpark Randers Fjord

Turister, der overnatter på Fjordcentret, har udover almindelige køkkenfaciliteter også adgang til fryse-

Fjordens dag

Hvert år i maj afholdes der langs Randers Fjord Kysten- og Fjordens dag. På dagen er der fokus på herlighedsværdierne og sammenhængskraften omkring Randers Fjord. Dagen byder på et væld af aktiviteter på forskellige lokaliteter langs fjorden, og transporten er nem denne dag –der er nemlig gratis færgefart med de to færger på Randers Fjord. Fjordfolket er med støtte fra de to kommuner ansvarlig for afholdelse af dagen.

Kyst- og Fjordcentret

Fjordcentret gæstes hvert år af mange turister, ikke mindst i forbindelse med sildefiskeriet fra slutningen af marts til begyndelsen af maj. Der er mulighed for at leje stabile joller med 4 hk motor.

Mange virksomheder lægger deres arrangementer på Fjordcentret. Omgivelserne taler for sig selv, og de moderne faciliteter krydret med teambuildings øvelser til lands og til vands gør en firmaevent til en god oplevelse. Maden kan være et kapitel for sig. Fjordcentret samarbejder med flere forskellige leverandører, som har specialiseret sig i at levere lokale råvarer, halvfabrikata eller færdige retter, som passer til det konkrete arrangement. Mad på bål, ude og inde, er helt naturligt på Fjordcentret. Specielt indendørs mulighederne gør, at der kan planlægges med mad på bål ude hele året. For skulle det blive for koldt eller vådt, så kan man trække ind i en stor Lavvu (telt) med plads til 60 siddende gæster eller det moderne lavenergi bålhus, hvor der også kan sidde 60 personer.

Pejlemærker - Turisme & Erhverv

I naturparksamarbejdet undersøges mulighederne for iværksættelse af nye typer aktiviteter i samarbejde med turismeaktører og erhvervsdrivende

- Pt1 - Turismeudviklingen i Naturpark Randers Fjord drives af private initiativer med kommunal imødekommenhed i forhold til at skabe gode rammebetingelser. Naturpark Randers Fjord skal være kendt og benyttet nationalt og internationalt som et mangfoldigt naturområde af høj kvalitet med et varieret udbud af aktiviteter for en bred målgruppe af turister.
- Pt3 - Fiskevandet i Naturpark Randers Fjord er artsrigt og måske noget af det mest varierede i Danmark. Ikke mange steder er så mange forskellige fiskearter samlet på et sted. Naturpark Randers Fjord skal være på top ti over lystfiskerdestinationer i Danmark.

Langsigtede mål - Turisme & Erhverv

- Lt1 – Styrke viden om de eksisterende tilbud til turister i Naturparken
- Lt2 – Understøtte eksisterende og nye tiltag i Naturpark Randers Fjord bedst muligt
- Lt3 - At "Kysten og Fjordens dag" er den årlige event hvor Naturpark Randers Fjord er aller- mest tydelig

Turisme og Erhverv – konkrete indsatser i planperioden 2023-2028

Naturpark Randers Fjord skal være kendt og benyttet nationalt og internationalt som et mangfoldigt naturområde af høj kvalitet. Det er målet at udvikle på et varieret udbud af aktiviteter for en bred målgruppe af turister. Indsatser og aktiviteter skal understøtte udvikling af nye arbejdspladser ved salg af lokale produkter i relation til naturparken.

I Naturpark Randers Fjord findes allerede mange private og delvist offentlige aktører, der tilbyder turister og andre besøgende fantastiske aktiviteter og oplevelser, baseret på Naturparkens flotte natur.

Fra projektkataloget er følgende projekter klar til gennemførelse i perioden 2023-2028. Projekterne bidrager til at indfri vision, udviklingsmål og pejlemærker for Naturpark Randers Fjord og understøtter de langsigtede mål indenfor temaet turisme og erhverv.

Indsatser og aktiviteter sker i tæt dialog og samarbejde med frivillige, lodsejere og interesseorganisationer.

Fjordens og kystens dag

MÅL: Synliggørelse af herlighedsværdierne og sammenhængskraften omkring Randers Fjord. Aktivitetsdag for hele familien. Dagen afvikles i samarbejde mellem Randers og Norddjurs Kommuner, foreninger og aktører ved Randers Fjord. Tilbagevendende begivenhed i maj måned. Fjordfolket koordinerer dagen i samarbejde med deltagende aktører og kommunerne.

PERIODE: Gentages hvert år

ØKONOMI: 45.000 kr. årligt

TOVHOLDER: Fjordfolket (sekretariatsfunktion)

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pt1, Pt2, Pt3, Lt3

Lystfiskeri for turister

MÅL: Synliggøre Randers Fjord som kendt lystfiskerdestination.

Markedsføring af Randers Fjord som lystfiskerdestination. Projektet omfatter annoncer, messer, journalistbesøg mv

PERIODE: Gentages hvert år

ØKONOMI: 30.000 kr. årligt

TOVHOLDER:

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pt1, Pt2, Pt3, Lt1

Geocaching og GeoTour

MÅL: Udviklingen af geocaching-aktiviteter i samarbejde med korps af frivillige geocachere. Skattejagt i naturen med gps eller smartphone. De enkelte geocaches kan variere i størrelse og facon fra en boks på størrelse med en værktøjskasse, et langt rør til geocaches på størrelse med en fingernegl. Aktiviteten udvikles løbende med nye og flere tiltag, fx Skatte i, på og ved Randers Fjord. Udvikling af GeoTour, der er en særligt tilrettelagt geocaching tur rund i Randers Kommune.

PERIODE: Gentages hvert år

ØKONOMI: 150.000 kr. årligt

TOVHOLDER:

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pt1, Lt2

Randers Greeters (på spring)

MÅL: Udvikle lokal direkte formidling
Der er en stor interesse blandt gæster/turister for at møde de lokale, for at blive klogere og for at få oplevelser med formidling face-to-face. En greeter er én formidler med særlig interesse i det stof, som vedkommende formidler. Det kan være emner inden for arkitektur, kulturhistorie, kunst, fugle, aktiviteter i landsbyen m.m. Gæster Naturpark Randers Fjord kan booke greeteren til at fortælle om det givne emne.

PERIODE: 2017

ØKONOMI: uafklaret

TOVHOLDER:

PROJEKTET UNDERSTØTTER: Pt1, Lt2

Etablering af gæstempladser til lystsejlere i Naturpark Randers Fjord

Mål: For at gøre Naturparken endnu mere attraktiv for gæstesejlere er der et behov for etablering af flere gæstempladser, der ikke kan benyttes af fastlæggere. Randers Kommune vil undersøge mulighederne for at etablere flere gæstempladser i Udbyhøj, Mellerup, Kanaløen, Uggelhuse og evt. i sejlkubber i Randers by. Herudover undersøges også mulighederne for at etablere flere bøger, hvor man kan ligge til ude på vandet.

Periode: Fortløbende

Økonomi: Der er ikke afsat øremærkede midler til indsatsen

Tovholder: Randers Kommune og lokale sejlkubber og havne

Projektet understøtter: Pt1

Erhvervsudvikling med fokus på stedbundne kvaliteter

Mål: Understøttelse af flere initiativer og tilbud målrettet turisterne med udgangspunkt i de stedbundne kvaliteter. Der planlægges inspirationstur til Thyborøn, workshops, konkrete initiativer og markedsføring

Periode: Fortløbende

Økonomi: Løses inden for eksisterende rammer

Tovholder: Randers Kommune

Projektet understøtter: Pt1, Pt2

Kickstart Outdoor og naturbaseret oplevelsesudvikling 2.0 i regi af VisitAarhus

Mål: Kickstart outdoor- og naturbaseret oplevelsesudvikling er ét af fire projekter, som får et ekstra kick til at fortsætte de gode resultater, der blev startet med Kickstart Dansk Turisme 2020. Projektet er i samarbejde med Destination Fyn.

Projektet vil fortsat arbejde på at øge virksomhedernes omsætning i relation til et natur- og outdoorbaserede kundesegment, samt at styrke sammenhængen mellem destinationens oplevelsestilbud. Projektet består af 3 spor:

- Produkt- og konceptudvikling: Formålet er at øge virksomhedernes omsætning i relation til det natur- og outdoorbaserede kundesegment og styrke sammenhængen på tværs af

- destinationernes oplevelses- og overnatningstilbud.
- Digitaliseringsløft: Formålet er at undersøge og forbedre virksomhedernes digitale performance. De skal være synlige på de rette kanaler, over for de rette målgrupper med det rette indhold.
- Netværk & partnerskaber: Formålet er at understøtte erhvervets ønske om at arbejde mere sammen om fælles indsatser og produkter for at kunne levere på det, de nye gæstetyper efterspørger af oplevelser og overnatninger.

Periode: 2022-2023

Økonomi:

Tovholder: VisitAarhus

Projektet understøtter: Pt1, Pt2

Kriterier for mærkningsordningen Danske Naturparker

1. Minimum 50 % af naturparkens areal skal være beskyttet natur

Ved beskyttet natur menes som udgangspunkt: Natura2000 områder, arealer omfattet af naturbeskyttelsesloven, klitfredede arealer, små naturarealer omfattet af skovlovens § 28 samt Jagt- og vildtforvaltningsloven. Undtaget er arealer omfattet af beskyttelseslinjer som for eksempel strandbeskyttelseslinjen.

2. Naturparken skal have en præcis geografisk afgrænsning

Afgrænsningen bør følge naturlige landskabelige grænser frem for administrative grænser. Der behøver ikke at være fysiske afgrænsninger eller markeringer i landskabet.

Pilotparker: Såfremt naturparken ikke har en præcis afgrænsning, skal det sandsynliggøres, at naturparken, når den præcise afgrænsning er vedtaget, kan opfylde kriterium nr. 1. Afgrænsningen skal være på plads inden udgangen af pilotparkperioden.

3. Naturparken skal have en administrativ ansvarlig medarbejder

Det kan være en egentlig projektleder, en kommunal embedsmand eller en sekretariatsleder. Det vigtige er, at der er en kontaktperson og tovholder på driften og projekterne i naturparken. Medarbejderen skal ikke nødvendigvis være fuldtidsbeskæftiget med naturparken.

4. Naturparken skal have et naturparkråd

Rådet sammensættes af relevante interessenter i den pågældende naturpark (eksempelvis lods-ejer repræsentanter, naturstyrelsen, DN, museumsinspektør/leder, de kommunale forvaltninger, udviklingskonsulenter, landbruget, skovbruget, Friluftsrådet, turismesektoren, regionen o. lign.). Rådet nedsættes i sidste instans af kommunalbestyrelsen.

5. Der skal tilvejebringes den nødvendige økonomi til drift og udvikling af naturparken samt realisering af naturparkplanen.

Budget samt finansieringsplan for de næste 5 år skal vedlægges ansøgning til Danske Naturparker. Er hele finansieringen på ansøgningstidspunktet ikke på plads, skal det sandsynliggøres, at dette vil ske i løbet af mærkningsperioden.

Pilotparker: Budget samt finansieringsplan for aktiviteterne i pilotparkperioden vedlægges ansøgning.

6. Naturparken og dens afgrænsning skal være en del af kommuneplanen eller et tillæg til denne

Kriteriet skal sikre naturparkens lovmæssige ophæng via planlovens § 12

Pilotparker: Arbejdet med at etablere en naturpark skal som minimum være politisk vedtaget.

7. Naturparken skal forankres lokalt gennem borgerinddragelsesprocesser

Borgerinddragelsen skal foregå i både etablerings- og driftsfase. Det kan være i form af debatmøder, foredrag og workshops, arbejdsgrupper hvor borgerne får mulighed for at bidrage med forslag til naturparken og naturparkplanen, involvering af frivillige i naturplejeprojekter, naturovervågning, bygningsrenovering, formidling, administration o. lign.

Der er ikke fastsat krav for mængden og typen af borgerinddragelsesaktiviteter, idet naturparkerne behov vil være forskellige. Naturparken skal kunne dokumentere, at borgerinddragelsen er passende for området. Det anbefales, at naturparken kontakter Danske Naturparkeres sekretariat tidligt i forløbet, for på den måde at sikre, at kriteriet overholdes.

8. Der skal være en koordineret formidling af naturparken for både danske og udenlandske besøgende

Der skal som minimum være en naturparkfolder/app og et formidlingssted/besøgscenter f.eks. på et museum, turistbureau eller naturcenter. Naturparken skal have en hjemmeside. Naturparkfolderen, information på formidlingsstedet og de væsentligste dele af hjemmesiden skal være tilgængelige på dansk, engelsk og tysk. Endvidere skal der etableres servicevejvisning på kommunale veje og stier.

9. Naturparken skal have mindst én naturvejleder tilknyttet

Naturvejlederen kan være forankret i selve naturparken eller i kommune(erne), på et museum, en naturskole eller lign. Naturvejlederens engagement i naturparken skal ikke nødvendigvis være fuldtids.

10. Der skal foreligge en godkendt naturparkplan og denne skal være politisk vedtaget

Krav til planens struktur og indhold kan ses i Danske Naturparkeres skabelon for naturparkplan. Planen skal godkendes af Danske Naturparker før kriteriet er opfyldt. Det er vigtigt, at der er en god sammenhæng mellem visionen og de langsigtede mål for naturparken, og de projekter der er planlagt for planperioden.

Fremtidig strategi for programmerne Blå Flag og Badepunkt

Resume: Blå flag og Badepunkt programmerne er under pres på grund af dårlig økonomi i kommunerne og manglende kendskab til nytteværdien og indholdet i programmerne. På den baggrund anbefales det at igangsætte en ekstern analyse samt gennemføre informationskampagner vedrørende de to programmer.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling: Punkt 2 d på bestyrelsesmødet den 8. februar 2023.

Udarbejdet af, dato: Leif Nielsen, Flemming Torp, Torbjørn Eriksen, Bjarke L. Frandsen og Sune Møller Petersen, den 1. december 2023.

Bilag:

- Fremtidig strategi for programmerne Blå Flag og Badepunkt - Baggrund, Scenarier, Indsatser, SWOT og handleplan.

Indstilling

Bestyrelsen beslutter at prioritere udvikling af Blå Flag og Badepunkt og afsætter en overordnet budgetramme på 300.000 kr. i budget 2024 til analyse af programmernes værdiskabelse i kommunerne og markedsføringsinitiativer.

Den ad hoc nedsatte arbejdsgruppe bestående af Leif Nielsen, Flemming Torp og sekretariatsmedarbejdere fortsætter som forankringspunkt for det videre udviklingsarbejde.

Sagsfremstilling

Punktet er en opfølgning på bestyrelsesmødet den 8. februar 2023 punkt 2 d, hvor strategiske pejlemærker for programmerne blev drøftet. På mødet den 8. februar 2023 blev det besluttet, at sekretariatet samt bestyrelsesmedlemmerne Leif Nielsen og Flemming Torp skulle arbejde videre med oplægget med henblik på, at bestyrelsen kunne drøfte og tage stilling til de strategiske prioriteter for programmernes videre udvikling samt eventuelle tilhørende budgetmæssige implikationer til indarbejdelse i Friluftsrådets budget 2024.

Siden mødet den 8. februar 2023 er det blevet endnu tydeligere, at der er behov for at konsolidere og styrke programmerne. Flere af de kommuner, der har mange Blå Flag og været en del af programmet i mere end 30 år, har haft mærkningsordningen på sparekataloget på grund af dårlig økonomi i kommunen. Det resulterede blandt andet i, at Vordingborg kommune, der har haft syv strande med Blå Flag i mange år, ved en ekstraordinær sparerunde i foråret valgte at trække sig ud af mærkningsordningen. Lolland kommune har annonceret, at de ikke kommer til at genansøge i 2024 også begrundet i, at kommunen skal gennem en stor sparerunde. Samtidig har endnu en kommune (Faxe kommune) valgt at hejse "det hvide badeflag" på deres strande. Der er ikke tale om en mærkningsordning med en uvildig kontrolinstans bag, men et flag som kommunen selv står for, og som alene er en indikation af god badevandskvalitet, og ikke indeholder krav om badesikkerhed, faciliteter mv.

Dermed følger Faxe kommune i fodsporene på mange nordjyske kommuner, Odder kommune, Ods-herred kommune m.fl., som har valgt at lave deres eget flag.

Se i øvrigt vedlagte bilag, hvor der er en baggrundsbeskrivelse af situationen for Blå Flag og Bade-punkt.

På baggrund af den beskrevne situation er der lavet en SWOT-analyse af Blå Flag og Badepunkt og sat fem scenarier op for den videre udvikling. De fem scenarier er:

- 1) Friluftsrådet fortsætter kun med Badepunkt og udfaser Blå Flag,
- 2) Friluftsrådet fortsætter med Blå Flag og Badepunkt, men udfaser Blå Flag på havnene,
- 3) Friluftsrådet fortsætter kun med Blå Flag og udfaser Badepunkt,
- 4) Friluftsrådet nedlægger både Blå Flag og Badepunkt og laver et nyt Friluftsrådets badeflag,
- 5) Friluftsrådet fortsætter med både Badepunkt og Blå Flag.

Se vedlagte bilag for yderligere uddybning af scenarierne.

Scenarie 5 – hvor Friluftsrådet fortsætter med at drive både Blå Flag og Badepunkt – anbefales ud fra de fordele og ulemper, der er beskrevet for scenarierne. De to programmer kan noget forskelligt og supplerer hinanden godt, og det vurderes, at der er gode muligheder for at fremme Friluftsrådets interesser inden for det blå område og bæredygtighed igennem programmerne.

For at skabe langsigtet økonomisk bæredygtighed i Blå Flag og Badepunkt, er det nødvendigt at styrke kendskabet til og nytteværdien af programmerne. Det kan blandt andet ske gennem informationskampagner, der skal udbrede viden om indholdet i Blå Flag programmet – særligt vedrørende bæredygtighedsaspektet – samt kampagner, der skal udbrede kendskabet til Badepunkt og Vinterbadepunkt i kommunerne og befolkningen. Desuden gøres en særlig indsats for at få kommuner med "det hvide badeflag" til at skifte til Blå Flag eller Badepunkt.

Det anbefales i forbindelse med ovenstående indsatser at få gennemført en analyse, der afdækker, hvordan programmerne kan styrke værdiskabelsen for kommunerne og tjene som grundlag for den videre udvikling af Blå Flag og Badepunkt.

Til at forankre og understøtte den videre udvikling af de foreslåede indsatser foreslås det, at den ad hoc nedsatte arbejdsgruppe bestående af Leif Nielsen, Flemming Torp og sekretariatsmedarbejdere fortsætter sit virke.

Økonomi og resurser

Det vurderes, at der kræves en investering udover den almindelige drift på cirka 300.000 kr. til eksternt undersøgelse samt markedsføringsinitiativer.

Tidsplan

Se vedlagte bilag – under udkast til handleplan.

Beslutning

BILAG 4 f – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

Fremtidig strategi for programmerne Blå Flag og Badepunkt

– Baggrund, scenarier, indsatser, SWOTs og handleplan

1. Baggrund

Det bagved liggende problem, forståelsesgab og udfordringen med Blå Flag i Danmark

Der findes mere end 5000 Blå Flag mærkede strande, lystbådehavne og turbåde i de 51 lande, som implementerer Blå Flag programmet. Antallet af Blå Flag stiger globalt år for år, og den stigning er især taget til i forlængelse af de senere års fokus på implementering af ESG mål og FNs Verdensmål. Der er vækst i såvel antal flag som i antal lande, der implementerer ordningen og det hænger sammen med, at Blå Flag internationalt er kendt for at være en seriøs og pålidelig bæredygtighedsmærkningsordning, som både rummer miljø- og naturbeskyttelsesaspekter samt facilitets- og servicemål, der samlet set sikrer, at strandgæster og brugere af lystbådehavne kan træffe et bæredygtigt valg og være sikker på et facilitets- og serviceniveau af en vis standard. Blå Flag synliggør således en bæredygtig drift og kvalitetsmæssig høj standard af et givent område, hvad end det er en strand, en lystbådehavn, en turbåd, eller på sigt andre funktioner knyttet til havmiljøet. For beskyttelse af havmiljøet er kernen i Blå Flag, og formidlingsforpligtelserne i Blå Flag programmet har til formål, at opbygge strand- og havnegæsternes viden om havmiljøet og bæredygtig brug af samme.

Globalt tunge organisationer såsom UNEP (United Nations Environmental Programme), EEA (European Environmental Agency), UNWTO (United Nations World Tourism Organisation), ICOMIA (International Council of Marine Industry Associations) og ENAT (European Network for Accessible Tourism), står alle bag Blå Flag og peger på, at Blå Flag er den eneste globale seriøse og troværdige mærkningsordning i forhold til bæredygtig drift af strande og lystbådehavne. Kommuner og lystbådehavne hejser med stolthed deres flag og signalerer på den måde såvel bæredygtig drift som kvalitet i faciliteter og service.

Sådan er det bare ikke i Danmark. Kendskabet til det reelle indhold af Blå Flag er minimal og mere eller mindre reduceret til rent badevand. Af samme årsag opstår misforståelsen om Blå Flag på en lystbådehavn, for man må jo som udgangspunkt ikke bade i en lystbådehavn. Men Blå Flag på en lystbådehavn har jo netop absolut intet med rent badevand at gøre, det ved befolkningen ikke, og det ved politikkerne ikke. Og af samme årsag er det efterhånden de færreste kommuner og lystbådehavne, der med stolthed hejser det blå flag. De gør det af gammel vane.

Og hvad er så årsagen til at den danske befolkning og de danske politikere ikke kender det reelle indhold af det Blå Flag? Og hvem skal informere dem om det? Og hvorfor skal de informeres om det?

Årsag:

Friluftsrådet har implementeret Blå Flag programmet i 35 år. Og Blå Flag i 2023 er noget andet end Blå Flag for 35 år siden. Friluftsrådet har ikke i de mellemliggende år formået at kommunikere den udvikling Blå Flag har været igennem, og dermed er Blå Flag brandet i Danmark endt med at være rent badevand og for en dels vedkommende også noget udefinerbart i retning af "en god strand".

Derudover har Friluftsrådet implementeret Blå Flag meget bredt i Danmark ud fra en "one size fits all" uden at skele til ånden i programmet, uden at have krav til marine natur- og miljøformidlingsaktiviteter, uden at tilpasse til nye kriterier og krav helt frem til 2014 hvor det gik op for FEE, at Friluftsrådet kørte et mere eller mindre parallelt program. Denne implementering har ikke fremmet opfattelsen af Blå Flag strande og havne, som steder med gode faciliteter og bæredygtig drift.

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

Information:

Det er åbenlyst Friluftsrådets opgave at kommunikere Blå Flag indhold til befolkningen og politikerne.

Hvorfor informere:

Det koster penge at sikre en bæredygtig drift og levere faciliteter og service af en god kvalitet. Det koster også penge at gennemføre miljøforbedrende aktiviteter og afholde natur- og miljøformidlingsaktiviteter om marine forhold. Den investering skaber kun værdi hvis kommunerne og lystbådehavnene oplever, at strandgæster og brugere på lystbådehavnene er vidende om, at det forholder sig sådan, at de sætter pris på den investering der bliver lagt og, at investeringen kan være med til at tiltrække såvel indenlandske som udenlandske turister.

Hvorfor Badepunkt?

I 2014 igangsatte Friluftsrådet en tilpasningsproces, som strammede op på Blå Flag implementeringen i Danmark. Samtlige nye kriterier blev implementeret, ansøgningsskema og kontrolrapporter blev ændret således, at de nu flugter med de internationale krav, der blev sat indholdsmæssige krav til formidlingsaktiviteterne (fadøl og jazz på lystbådehavnen blev f.eks. ikke længere godkendt som en formidlingsaktivitet), krav om affaldssortering blev implementeret med videre. I forlængelse af den proces var det åbenlyst, at det fremadrettet i stigende grad ville blive svært for en del kommuner og lystbådehavne at imødekomme Blå Flag kriterierne. Driftsomkostningerne steg og afgiften for at få det Blå Flag steg også.

Kommunerne begyndte at efterlyse et alternativ til Blå Flag, som passede bedre til den gennemsnitlige danske strand. Friluftsrådets sekretariat var i den periode i dialog med andre Nordvesteuropæiske Blå Flag lande for at høre hvordan de arbejdede med Blå Flag og hvordan de håndterede udfordringen med de mange krav i Blå Flag. Her stod det klart at Irland, Nordirland, England, Wales og Skotland havde udviklet alternativer til det Blå Flag, som passede bedre til den gennemsnitlige strand i deres lande. Faktisk havde de udviklet hele tre alternative mærkningsordninger, som nu fungerer i samspil med Blå Flag i de fem lande.

Efter at have overvejet situationen i fire år besluttede Friluftsrådets bestyrelse i 2018 at udvikle Badepunkt, som et alternativ til Blå Flag. Det blev taget godt i mod af de danske kommuner og Badepunkt har opsuget de fleste af de danske Blå Flag strande, som kæmpede med at imødekomme Blå Flag kriterierne.

Hvordan opstod det Hvide Badevandsflag?

Borgmestrene fra Nord- og Vestjylland opfordrede i 2015 Friluftsrådet til at komme med et alternativ til Blå Flag, primært med baggrund i forbuddet mod hunde og parkering på stranden. Det afviste Friluftsrådets bestyrelse, da man var overbevist om at Blå Flag brandet var så stærkt, at kommunerne i Nord- og Vestjylland nok skulle holde fast i det. Sådan gik det ikke. I stedet opfandt Hjørring Kommune deres eget flag, som ikke har noget indhold, men blot viser badevandskategorien på den givne strand. Det kom til at hedde Badevandsflaget. Hjørring Kommune har siden da arbejdet målrettet på at udbrede flaget til andre kommuner således, at de ikke var den eneste kommune med Badevandsflaget. Den eneste omkostning til flaget er produktionen af flaget. Badevandsflaget er nu udbredt til otte andre kommuner, som tidligere har haft Blå Flag.

Badevandsflaget er blevet markedsført som at være det samme som Blå Flag, men med hunde og biler tilladt på stranden. Det er lodret forkert, men i og med at befolkningen og politikerne ikke forbinder Blå Flag med andet end rent badevand i en besværlig ramme, så er det jo nemt at sidestille de to flag. De signalerer begge rent badevand.

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

Friluftsrådets eneste mulighed for at distancere Blå Flag og Badepunkt fra Badevandsflaget er ved at synliggøre de reelle indholdsmæssige forskelle. Det kræver at Friluftsrådet styrker befolkningens- og politikernes kendskab til såvel Blå Flag som Badepunkt.

Færre Blå Flag og flere Badepunkter

Der bliver færre Blå Flag i Danmark, og det er positivt i den forstand at de tilbageværende Blå Flag er af gennemsnitligt langt højere kvalitet. Dermed styrker vi Blå Flag brandet på kvalitetssiden. Friluftsrådet har Badepunkt til at opsamle dejlige badesteder, som ikke har de store faciliteter, ikke har affaldssortering mv. Det er en velafprøvet løsning, som også fungerer i andre lande.

Udfordringen i Danmark er Badevandsflaget, som ikke koster kommunerne nogen penge, og som ikke hænger dem op på facilitets- eller servicekrav. Hvis kommunerne slipper afsted med at brande Badevandsflaget som værende det samme som Blå Flag, taber Friluftsrådet den konkurrence i længden. Det bliver bare et spørgsmål om tid. Befolkningen bør og skal vide at der er forskel, og hvad den forskel betyder. Hvis hverken lokalbefolkning, eller turister reagerer negativt på at kommunen udskifter det Blå Flag eller Badepunkt med Badevandsflaget, så er det risikofrit for kommunens politikere at fjerne Friluftsrådets mærkningsordninger og erstatte dem med Badevandsflaget. Tilsvarende er det nemt for politikere at droppe Friluftsrådets mærkningsordninger i forbindelse med sparerunder, når hverken lokalbefolkning eller turister ved, hvad de står for.

2. SWOT og Scenarier

Der er for henholdsvis Blå Flag-programmet og Badepunkt-programmet lavet en SWOT-analyse for at afdække fordele og ulemper, de aktuelle trusler samt de aktuelle muligheder og potentialer for programmerne. På baggrund af SWOT-analyserne og input fra tidligere møder opsættes forskellige scenarier for den videre drift og udvikling af programmerne.

BILAG A: SWOT BLÅ FLAG

BILAG B: SWOT BADEPUNKT

Scenarie 1: Vi fortsætter kun med Badepunkt og udfaser Blå Flag

Fordele:

- Giver mere fokus på udvikling af Badepunkt
- Giver mulighed for at øge antallet af Badepunkter
- Enklere kommunikation med kun et flag
- Mindre drift for både FR og kommunerne

Ulemper:

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

- Betyder at vi ikke lever op til kravet om, at vi skal have mindst 3 FEE programmer (vi har Grøn Skole, Grøn Nøgle og Blå Flag). Derved kan vi principielt ikke være nationale operatører på Grøn Skole.
- Risiko for at miste mange flag/ kommuner (og garanti for at miste 15 havneflag). Når kommunerne skal til at skifte til et andet flag, er der ingen garanti for, at de går over til Badepunkt. Det vurderes, at det er sandsynligt, at mange vil gå over til det hvide badeflag, og derved gøre det til det mest udbredte badeflag i Danmark.
- Stort økonomisk dyk, inden vi får opbygget flere Badepunkter (nuværende indtægt ca. 1,1 mio. på Blå Flag, mod ca. 340.000 kr. på Badepunkt)
- Risiko for at andre organisationer kan overtage rollen som national operatør af Blå Flag
- Mindre marin formidling i de 40 kommuner og 15 havne, hvor Blå Flag kriteriet om natur- og miljøformidling sikrer gennemførelse af minimum 245 arrangementer/ aktiviteter i hver sæson.
- Nedlæggelse af de 7 Blå Flag Centre og dermed mistet netværk og muligheder for fælles projekter i BF regi.
- Vi fratager de kommuner, der ønsker at arbejde med bæredygtig strandforvaltning, muligheden for at blive mærket for det.
- Vi kan nedlægge vores egne flag, men ikke badevandsflaget og andre kommunale flag. Der vil derfor stadig være en række forskellige badeflag.
- Det internationale Blå Flag netværk mistes.
- Vanskeligt at forklare omverdenen hvorfor vi dropper en bæredygtighedsmærkning som Blå Flag samtidig med at vi ønsker et øget fokus på bæredygtighed i FRs strategi og aktiviteter.

Scenarie 2: Vi fortsætter med Blå Flag og Badepunkt, men udfaser Blå Flag på havnene

Fordele:

- Forsimpler formidlingen af Blå Flag, når det kun er på strande.
- Lidt mindre drift for FR

Ulemper:

- Vi fratager de havne, der er glade for Blå Flag og ønsker at arbejde med bæredygtighed muligheden for at blive mærket for det.
- Vi mister muligheden for at påvirke de danske Blå Flag havne i en bæredygtig retning
- Negativ indflydelse på programmets økonomi (ca. 100.000 kr. i tabt indtægt)
- Problematisk i forhold FEE, at droppe en del af Blå Flag programmet

Scenarie 3: Vi fortsætter kun med Blå Flag og udfaser Badepunkt

Fordele:

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

- Giver mere fokus på udvikling af Blå Flag
- Enklere kommunikation med kun et flag

Ulemper:

- De fleste af de Badepunkter vi har (54 ud af 68 badesteder) er steder, der før har haft Blå flag, men ønsket et alternativ. Det er usandsynligt, at de vil gå tilbage til Blå Flag, hvis vi nedlægger Badepunkt.
- Hvis kommuner beslutter at træde ud af Blå Flag programmet er det vigtigt, at vi har et alternativ til dem. Ellers går de bare over til det hvide Badeflag eller laver deres eget kommunale flag.
- Siden opstarten af programmet har vi oplevet en stigning af antal flag hvert år, og forventer en fortsat stigning. Ved nedlæggelse af programmet mistes denne vækst.
- Vi kan nedlægge vores egne flag, men ikke badevandsflaget og andre kommunale flag. Der vil derfor stadig være en række forskellige badeflag

Scenarie 4: Vi nedlægger både Blå Flag og Badepunkt og laver et nyt Friluftsrådets badeflag

Fordele:

- Mulighed for ny branding, hvor FR er mere synligt
- Enklere kommunikation med kun et flag

Ulemper:

- Stor risiko for at vores nuværende BF og BP ikke går over til det nye flag, men vælger det hvide badevandsflag eller laver deres eget kommunale flag
- Andre organisationer kan overtage Blå Flag som national operatør og drive det videre i Danmark.
- Det er meget ressourcetungt at starte forfra med at brande en ny mærkningsordning, og det tager mange år at blive kendt. Det har kostet 5 års arbejde med udvikling og udbredelse, at nå dertil hvor Badepunkt er i dag.
- Vi kan nedlægge vores egne flag, men ikke badevandsflaget og andre kommunale flag. Der vil derfor stadig være en række forskellige badeflag

Scenarie 5: Vi fortsætter med både Badepunkt og Blå Flag

Fordele:

- Blå Flag og Badepunkter passer til hver deres typer strande; to mærkningsordninger giver fleksibilitet for kommunerne. Jf. kommuner som Frederikshavn, Helsingør, Langeland m.fl., som har begge flag.
- Gør at vi kan spille ind til flere områder i FRs strategi; bæredygtighed (særligt BF) og kystfriluftsliv (særligt BP)
- To mærkningsordninger/ produkter giver risikospredning og dermed en mindre sårbar økonomi

Ulemper:

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

- Udfordringerne med at skabe tydelig kommunikation om to forskellige mærkningsordninger for badesteder

Anbefalinger

På baggrund af de to SWOT-analyser og fordele/ ulemper ved de forskellige scenarier, anbefaler vi Scenarie 5, hvor vi fortsætter med at drive Blå Flag og Badepunktprogrammerne. De to programmer kan noget forskelligt og supplerer hinanden godt, og det vurderes, at der er gode muligheder for at fremme FRs interesser inden for det blå område og bæredygtighed igennem programmerne.

Det er dog nødvendigt med en række indsatser for at imødegå de trusler, der er identificeret, samt for at indfri de nævnte muligheder/ potentialer.

3. Foreslåede indsatser inden for de enkelte programmer (med udgangspunkt i Scenarie 5)

Blå Flag-programmet

1) Viden om indholdet i Blå Flag – herunder særligt bæredygtighed

Som tidligere nævnt er der en meget anstrengt økonomi i kommunerne i disse år, og flere steder havner Blå Flag i sparekatalogerne. Hvis der ikke er en klar viden om indholdet og nytteværdien af Blå Flag hos kommunalpolitikere og kommunale medarbejdere, kommer det lettere på sparekataloget. Hvis der ikke er en viden hos lokalbefolkningen og turister om at Blå Flag - udover rent badevand - handler lige så meget om bæredygtighed, sikkerhed og gode faciliteter, så er det for let bare at erstatte det med flag, der kun betyder rent badevand.

Indsatser:

- Der iværksættes en ekstern spørgeundersøgelse blandt Blå Flag kontaktpersoner i kommunerne mhb. På at få en feedback fra vores "kunder" vedrørende nytteværdi samt u hensigtsmæssigheder.
- Teknik- og Miljørådsformændene i alle kommuner kontaktes mhb. på information om programmets indhold og hvordan det kan bruge i deres bæredygtighedsindsatser og opfyldelse af FNs verdensmål.
- Informationskampagne over for befolkning og turister, der oplyser om indholdet i Blå Flag – særligt bæredygtighedselementet. Muligheder for samarbejde med turismeorganisationer afdækkes. Blå Flag Centre og Blå Flag natur-/miljøformidlingsaktører inddrages.

2) Samspil mellem Blå Flag og Friluftsrådets strategi

Vi vurderer at Blå Flag programmet kan være med til at udmønte Friluftsrådets ønske om at styrket fokus på bæredygtighed i friluftsliv, bestræbelserne på at skabe et sundere havmiljø samt formidling om havmiljøet og dets tilstand. FEE-organisationen har stor erfaring i at arbejde med bæredygtighed, hvorfor det vil give god mening at styrke samarbejdet med FEE på dette område. Deres GAIA-strategi, hvor de ønsker at styrke deres programmers fokus og relevans inden for områderne 1) Biodiversitet, 2)

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

Klimahandling, og 3) Forureningsbekæmpelse, spiller godt sammen med Friluftsrådets bestræbelser på naturområdet samt ønsket om at aktualisere Blå Flag programmet.

Indsatser:

- a) De 161 strande og havne med Blåt Flag skal i endnu højere grad bidrage til at sætte fokus på relevante problematikker vedrørende vores havmiljø. Det kan ske gennem informationsmaterialer, de ca. 245 årlige miljø- og naturformidlingsaktiviteter, borgerinddragelse i strandrensning, ålegræsudplantning o. lign.
- b) De 7 Blå Flag Centre sættes i spil i udviklingen af formidlingen og fælles formidlingsprojekter
- c) Samspillet mellem de Lokale Friluftsråd og Blå Flag kommunerne styrkes, så programmet i højere grad kan bruges som afsæt til dialog omkring kystforvaltningen i kommunerne.
- d) Mulighederne for samspil med andre FEE-programmer afdækkes. F.eks. er det oplagt at tænke i fælles projekter med Grøn skole om havmiljø og bæredygtighed.

Badepunkt-programmet

3) Udbredelse af Badepunkt

Badepunktprogrammet er nu udbredt til 68 badesteder i 13 kommuner. Fra Badepunkts opstart i 2018 til 2023 er 54 Blå Flag strande skiftet til Badepunkt. Derudover har vi fået 14 Badepunkter, som ikke har været mærket før. Selvom der har været en fornuftig vækst i programmet siden opstarten, er kendskabet til Badepunkt i befolkningen og hos turisterne ikke på samme niveau som Blå Flag. Som forholdsvis ny mærkningsordning er det nødvendigt at lægge nogle ressourcer i at styrke dette kendskab. Til gengæld vurderes det, at der er et vækstpotentiale i at få nye badesteder med, som ikke før har været mærket, da Badepunkt passer bedre til mange danske badesteder end Blå Flag gør. Det kræver en målrettet indsats overfor kommunale forvaltninger og lokalpolitikere. Endelig er det vigtigt at imødegå den trussel, der ligger i at flere og flere kommuner går over til det hvide badeflag.

Indsatser:

- a) Udvalgte kommuner med det hvide badeflag kontaktes på borgmesterniveau for at afdække mulighederne for skift til Badepunkt-flaget. Særlig fokus på de kommuner, der har skiftet borgmester siden beslutningen om det hvide badeflag blev taget, samt de Nordjyske kommuner der skiftede til det hvide badeflag før Friluftsrådet fik introduceret Badepunkt.
- b) Udvalgte kommuner der har badesteder, der ville egne sig godt som Badepunkter, kontaktes. Det kan både være på forvaltningsniveau og politisk niveau.
- c) Kampagne der skal udbrede kendskabet i befolkningen til Badepunkt. Muligheder for samarbejde med turismeorganisationer afdækkes.
- d) Nedsættelse af Advisory Board af Badepunktkommuner, som Varde kommune, Frederikshavns kommune, Langelands kommune m.fl., der bruger ordningen meget aktivt, og som kan være med til at udbrede og udvikle den.

4) Samspil mellem Badepunkt og Friluftsrådets strategi

Vi vurderer at Badepunkt programmet kan være med til at udmønte Friluftsrådets ønske om at styrket fokus på understøtte det blå friluftsliv. Et af kriterierne i programmet er fokus på badestedets lokale identitet og oplevelsesmuligheder i området. Dette element i programmet kan med fordel styrkes.

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

Samtidig vurderes det, at programmet kan bruges som indgang til kommunerne for de Lokale Friluftsråd til drøftelse af kystforvaltning og udvikling af det blå friluftsliv.

Indsatsler:

- a) Med udgangspunkt i de gode eksempler tilskyndes Badepunktkommunerne til at udvikle oplevelsesmulighederne ved Badepunkterne. Det afdækkes endvidere i hvilket omfang Badepunkter kan danne ramme for blå projekter og være udgangspunkt for blå friluftsliv.
- b) Samspillet mellem de Lokale Friluftsråd og Badepunkt kommunerne styrkes, så programmet i højere grad kan bruges som afsæt til dialog omkring kystforvaltningen i kommunerne.
- c) Friluftsrådet kan med fordel promoveres mere gennem Badepunkt-programmet. Gennem dialogen med kommunerne gøres en indsats for at "sælge" andre af Friluftsrådets programmer og projekter. Endvidere gøres det tydeligere, at det er Friluftsrådet, der står bag ordningen, i badepunkt materialet og gennem logo/navn på Badepunkt-flaget.

Vinterbadepunkt

5) Udvikling og udbredelse af Vinterbadepunkt

Vinterbadning er vokset i popularitet de senere år og mange klubber har lange ventelister. Det er havsvømning også, hvor folk svømmer i vådragter både i og uden for den almindelige badesæson. Hidtil har der ikke eksisteret mulighed for at blive mærket som badested uden for den almindelige badesæson. Vinterbadere og havsvømmere vil gerne have god adgang til at komme i vandet, sikkerhed og kontrol med badevandskvaliteten ligesom om sommeren. Det giver også god mening for kommunerne at synliggøre de gode vinterbadesteder for at promoverer sig som attraktiv friluftskommune, skabe helårsturisme og øge sikkerheden ved at koncentrere vinterbadningen på steder, hvor sikkerheden er i orden.

For Friluftsrådet giver det god mening at understøtte det blå friluftsliv gennem Vinterbadepunkt, som fremmer udviklingen af faciliteter, adgangen for offentligheden og skaber synlighed om de gode badesteder.

Der er kun det ene badevandsflag uden for den almindelige badesæson, så kommunikationen er faktisk også enklere end om sommeren, hvor der som bekendt er flere forskellige badeflag.

De foreløbige erfaringer i kommunerne er gode, og der er generelt god opbakning fra lokale borgere og vinterbadeklubber.

Indsatsler:

- a) Markedsføring målrettet vinterbadeklubber samt kommuner. Kontakt til Vinterbadeforeninger i Danmark (VID) og større vinterbadeklubber.
- b) Eventuelt udvikle materiale vedrørende vinterbadesikkerhed, som kan bruges til sikkerheds events o. lign. på Vinterbadepunkterne. Mulighederne for samarbejde med Rådet for større Bade- og Vandsikkerhed og Tryk-fonden bør i så fald afdækkes.
- c) Opsamling af foreløbige erfaringer og tilpasning af kriterier

BILAG 5 e – Friluftsrådets bestyrelsesmøde den 12. december 2023

Styrkelse af havnene som arenaer for Blåt Friluftsliv

6) Afdækning af samarbejds-, mærknings- og projektmuligheder

Lystbådehavne er i stigende grad arenaer for det blå rekreative friluftsliv, og der er mange ikke-sejlere, der besøger havnene. Samtidig er det i mange tilfælde lettere at opføre faciliteter som saunaer, kajak-/grejopbevaring mv. end i den øvrige kystzone. Der er også flere gode eksempler, hvor eksisterende havne i byerne renoveres og åbnes op for flere brugergrupper.

Denne udvikling er allerede godt i gang. Men det bør undersøges, hvordan Friluftsrådet bedst muligt kan understøtte denne udvikling og derved fremme vores strategi om grøn byudvikling og styrkelse af det blå friluftsliv. Indsatserne forankres i Friluftsrådets arbejde relevante steder afhængig af, hvilke tiltag der kommer frem til.

Indsatser:

- Afdække samarbejds-, mærknings- og projektmuligheder med relevante interessenter som FLID, Blå Flag Centre, Blå medlemsorganisationer og relevante fonde.
- Understøtte friluftaktiviteter på Blå Flag lystbådehavne gennem inspirationsmaterialer, best practise eksempler mv.

4. Udkast handleplan 2024-2026 (med udgangspunkt i Scenarie 5)

Det kommer til at tage tid at implementere tiltagene samt øge kendskabet og vidensniveauet i kommunerne, havnene og befolkningen. I første omgang har vi sat et udkast til en 3-årig handleplan op. Det er for tidligt på nuværende tidspunkt at lægge sig fast på det konkrete indhold af kommende kampagner og informationsindsatser, som vil afhænge af de undersøgelser og drøftelser med interessenter, som er skitseret. Udkast til handleplan fremgår af **BILAG C: Handleplan 2024-2026 (UDKAST)**.

Blå Flag – Strand

- Rent badevand
- Badesikkerhed
- Adgang til toilet
- Affaldssortering
- Miljøinformation
- Natur- og Miljøformidling
- Handicap tilgængelighed

Badepunkt (sommer)

- Rent badevand
- Badesikkerhed
- Adgang til toilet
- Affaldsordning
- Hunde er velkomne
- Fokus på lokalt særpræg og friluftslivsmuligheder

Blå Flag – Lystbådehavn

- Sikkerhed
- Adgang til toilet mv.
- Affaldssortering og miljøstation
- Miljøforbedrende tiltag
- Miljøinformation
- Natur- og Miljøformidling
- Handicap tilgængelighed

Vinterbadepunkt

- Rent badevand
- Sikkerhed adgang til vandet
- Livredningsudstyr
- Information om vinterbadesikkerhed
- Vinterbade faciliteter som overdækket omklædning og lignende.

Styrker

BILAG A: SWOT Blå Flag

- International mærkningsordning, kendt brand hos befolkningen og turister
- Stor udbredelse i Danmark (40 kommuner, 15 havne)
- Stærke traditioner mange steder i landet, der går mere end 30 år tilbage
- Fokus på bæredygtighed og Verdensmål
- Blå Flag Centre og formidling af marin natur
- Med i et internationalt netværk, hvor kommunerne får inspiration
- Opkvalificering af medarb. (f.eks. risikovurderingskursus)

Svagheder

- Manglende viden om indhold i BF herunder bæredygtighed
- Høj omkostning – afgift og drift
- Administrativt tungt program
- FR har ringe indflydelse på udviklingen af programmet
- Mange af BF kriterierne står allerede i lovgivningen, så det gør ikke den samme forskel som da Blå Flag blev lanceret.
- Der er kommet mere fokus på service og faciliteter, hvilket gør det dyrere for kommunerne
- Forbud mod hunde og biler
- Ingen sammenhæng mellem livredningstjeneste og flag

Muligheder

- Fokus på bæredygtighed i Blå Flag kan bruges til at fremme FRs bæredygtighedsdagsorden på friluftslivsområdet
- Bæredygtighedsdagsordenen i samfundet kan udnyttes til at give ny værdi til kommunerne af Blå Flag
- Samspil med andre FEE programmer – særligt Grøn Skole
- Platform for synlighed og initiativer i forhold til havmiljø
- I endnu højere grad bruge natur- og miljøformidlingen til at fremme viden om havmiljø, biodiversitet mv. i befolkningen
- Kommende kriterier om klimatilpasning kan bruges i samspil med kommunerne
- Bruge turistorganisationerne i højere grad
- Udbrede Frederikshavns kommune modellen

Trusler

- Piratflag / Kommunernes egne flag
- Andre havneflag som Sikkerhavn (drejer sig dog kun om sikkerhed)
- Dårlig kommunal økonomi. Mærkningsordningerne er ”nice to have” ikke ”need to have”. Havner let på sparekatalogerne

Styrker

BILAG B: SWOT Badepunkt

- FR har 100% indflydelse på indholdet, da det er vores egen mærkningsordning
- Billigere end BF for kommunerne – særligt driftsudgifter
- Mindre bureaukratisk - færre regler end BF
- Mulighed for at sætte fokus på lokale friluftsmuligheder
- Passer bedre til mange danske strande, som generelt ikke er facilitetstunge
- Passer også bedre til badesteder indlands som grusgrave mv.
- Hunde, heste, biler tilladt.
- Opkvalificering af medab. (f.eks. risikovurderingskursus)
- Med i et netværk, hvor kommunerne får inspiration
- Åbnet op for helårsmærkning gennem Vinterbadepunkt

Muligheder

- Stort potentiale for yderligere udbredelse, er pt i 14 kommuner
- Fremme brugen af BP som udgangspunkt for kystnært friluftsliv
- Projektmuligheder/ramme for projekter, f.eks. Søstjerneruter
- Nye borgmestre/medarbejdere i kommunerne; muligheder for at få den til at genoverveje at få BP
- Identificere nordjyske kommuner, der kan overtales til at skifte. F.eks. En Limfjordskommune som Mariagerfjord
- Nedsætte Advisory board af eksempelkommuner
- Bruge turistorganisationerne i højere grad
- Bruge BP som indgang til kommunerne for Lokale Friluftsråd
- Blive bedre til at promovere Friluftsrådet gennem Badepunkt, f.eks. Logo på Badepunktsflaget

Svagheder

- Manglende kendskab til BP (ikke på linje med BF)
- Friluftsliv-/oplevelsesfremmende element i programmet bliver kun brugt i meget lille omfang af kommunerne pt.
- Indeholder ikke bæredygtighedselementer, og er dermed ikke på linje med tidens trend vedr. bæredygtighed

Trusler

- Piratflag / Kommunernes egne flag
- Dårlig kommunal økonomi. Mærkningsordningerne er "nice to have" ikke "need to have". Havner let på sparekatalogerne. (Dog er det mere ved BF)

Bilag C - Handleplan 2024-2026 (UDKAST)

BF = Blå Flag, BP = Badepunkt, VBP = Vinterbadepunkt

2024		2025		2026	
Stoppe "blødningen" af flag/afdække behov og potentialer		Gennemførelse af kampagner og projekter		Konsolidering og yderligere udbredelse	
Handlinger:	Resultater:	Handlinger:	Resultater:	Handlinger:	Resultater:
<p>BF/BP: Ekstern undersøgelse af kommunernes og havnenes syn på programmerne, afdækning af behov og potentialer. Eventuelt også befolkning/turisters viden om programmerne. Gennemføres gennem analysebureau.</p> <p>BF/BP: Kontakt til kommunernes politiske lag og administration med information om programmerne – særlig fokus på udvalgt badeflagskommuner.</p> <p>BF/BP: Afdækning af samarbejdsmuligheder med relevante interessenter og organisationer.</p> <p>BF/BP: Styrkelse af samarbejdet med Lokale friluftsråd.</p> <p>BP: Nedsættelse af "Advisory board" af centrale Badepunktskommuner.</p> <p>BF(havn)/VBP: Udarbejdelse af inspirationsmaterialer, best practise eksempler mv.</p> <p>VBP: Markedsføring målrettet vinterbadeklubber samt kommuner.</p>	<p>Kommende markedsføringsindsatser og projekter kan gennemføres på et oplyst og kvalificeret grundlag.</p> <p>Øget bevidsthed i det politiske lag i kommunerne om programmernes nytteværdi.</p> <p>Lokale friluftsråd bidrager aktivt til at udbrede programmerne og har en øget dialog med kommunerne om kystforvaltningen.</p> <p>Kendskab til Vinterbadepunkt i kommuner og vinterbadeklubber er styrket.</p>	<p>BF/BP/(VBP): Gennemførelse af kampagner rettet mod befolkningen/ turister på baggrund af nævnte undersøgelser.</p> <p>BF/(BP)/(VBP): Gennemførelse af relevante projekter i samspil med interessenter og organisationer som FEE, Grøn Skole, Blå Flag Centre, FLID m.fl.</p>	<p>Befolkningens/ turisternes viden om Blå Flag-programmet – særligt bæredygtighedselementet – er øget.</p> <p>Befolkningen/ turisternes kendskab til Badepunkt-programmet er øget.</p> <p>Kommunerne og havnene har en øget viden om programmerne og oplever en øget nytteværdi af deltagelse i programmerne.</p> <p>Friluftsrådet promoveres i højere grad gennem programmerne og samspillet med FRs strategi er styrket.</p>	<p>BF/BP/(VBP): Fortsættelse af igangværende kampagner og projekter.</p> <p>BF/BP/VBP: Evaluering af gennemførte indsatser.</p>	<p>Fastholdelse af eksisterende Blå Flag kommuner/ havne/ lokaliteter.</p> <p>Udbredelse af Badepunkter til flere kommuner/ lokaliteter.</p> <p>Udbredelse af Vinterbadepunkter til flere kommuner/ lokaliteter.</p> <p>Friluftsrådet promoveres i højere grad gennem programmerne og samspillet med FRs strategi er styrket.</p>

Opfølgning på good governance i Friluftsrådet og drøftelse om nedsættelse af arbejdsgruppe til at revidere Friluftsrådets vedtægter frem mod generalforsamlingen 2024

Resume: Frivilligrådet udgav i januar 2021 en rapport om god ledelse i den frivillige sociale sektor. Med baggrund i denne og gennem et udvalgsarbejde behandlede bestyrelsen i 31. maj 2021 et oplæg til det videre arbejde i Friluftsrådet med god ledelse af frivillige organisationer. I dette punkt lægges op til en drøftelse af om arbejde skal genoptages, og om der i den forbindelse bør ske en revidering af Friluftsrådets vedtægter.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling: Punkt 7 a, bestyrelsesmødet 31. maj 2021.

Udarbejdet af, dato: Annesofie Bjerre, 2. december 2024.

Bilag:

- Opsamling fra Good Governance udvalget. Behandlet på bestyrelsesmødet 31. maj 2021.
- Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor. Frivilligrådet. Januar 2021.
- Friluftsrådets vedtægter.

Indstilling

Bestyrelsen drøfter opsamlingen fra det tidligere good governance arbejde, herunder om der skal arbejdes videre med udvalgte temaer.

Det drøftes om der skal ske en revidering af Friluftsrådets vedtægter frem mod generalforsamlingen i 2024 eller om arbejdet skal forankres i en anden form.

Sagsfremstilling

I januar 2021 udgav frivilligrådet en rapport om god ledelse i frivillige sociale foreninger. I forlængelse af udgivelsen arbejdede et udvalg under den daværende bestyrelse i Friluftsrådet med anbefalinger og implementeringen af dem i Friluftsrådet. På daværende tidspunkt besluttede bestyrelsen at implementere en del af anbefalingerne, og skød nogle mere principielle eller komplicerede til et senere arbejde.

Dette punkt ligger op til en drøftelse af, om arbejdet skal genoptages under den nuværende bestyrelse, og/eller om der skal ske en gennemskrivning af vedtægterne sådan at sprogbrug med mere lever op til nutidig sprogbrug. For eksempel kan det overvejes om formandsbetegnelsen skal skiftes ud med en mere kønsneutral betegnelse.

Frivilligrådet slår i sit arbejde fast, at anbefalingerne handler om at imødekomme og understøtte organisationerne i forhold til de udfordringer og problematikker, de står overfor i hverdagen. Der har i udarbejdelsen derfor været fokus på, at anbefalingerne skal fungere som et redskab til at understøtte bestyrelsesarbejdet i frivillige sociale organisationer.

Det pointeres også, at nogle organisationer vil være nødsaget til at foretage vedtægtsændringer for at efterleve enkelte af anbefalingerne. Derfor ligger punktet op til drøftelse tids nok til at eventuelle forslag til vedtægtsændringer kan indsendes til generalforsamlingens behandling rettidigt.

Bestyrelsens Good Governance udvalg havde i deres afrapportering blandt andet forslag om:

- En tættere dialog med medlemsorganisationerne om kompetencebehov i forhold til indstilling af kandidater til bestyrelsen på generalforsamlingen.
- At der indskrives i vedtægterne et maksimalt antal valgperioder et bestyrelsesmedlem kan være valgt til bestyrelsen.
- En skærpet procedure for inhabilitet og en øget transparens i forhold til organisatoriske tilhørsforhold.
- Samt andre forslag som efterfølgende bestyrelser har implementeret.

Vedlagt som bilag 1 er Good governance udvalgets anbefalinger i skemaform. Grønne markeringer er implementeret i Friluftsrådets organisation. Gule markeringer er punkter, som udvalget opfordrede bestyrelsen til at arbejde videre med.

Enkelte af de gule markeringer er efterfølgende blevet gennemført.

Økonomi og resurser

Ingen.

Tidsplan

Forslag til vedtægtsændringer skal behandles på Generalforsamlingen 20. april 2024.

Beslutning

Frivilligrådet

”Følg eller forklar”-skema Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Friluftsrådet

Følg eller forklar

Anbefalingerne om god ledelse i den frivillige sociale sektor er baseret på ”følg eller forklar”-princippet. Princippet betyder, at bestyrelsen i den enkelte organisation selv må afgøre, i hvilket omfang det vil være meningsfuldt at efterleve anbefalingerne. Hvis en organisation ikke følger en anbefaling, opfordres bestyrelsen til at forholde sig til, hvorfor organisationen ikke følger anbefalingen, og hvordan organisationen i stedet sikrer, at formålet bag anbefalingen opfyldes. Med andre ord kan en organisation godt forholde sig til anbefalingerne for god ledelse i den frivillige sociale sektor uden at efterleve samtlige anbefalinger.

Udfyldelse af skemaet

Komitéen opfordrer bestyrelser til at forholde sig til Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor én gang årligt. Med brug af ”følg eller forklar”-princippet, kan en redegørelse for hvorledes en organisation forholder sig til anbefalingerne inkluderes i f.eks. organisationens ledelsesberetning eller årsrapport. Redegørelsen kan medvirke til at skabe transparens om organisationens arbejde.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor består af 17 anbefalinger med tilhørende eksempler. De tilhørende eksempler er tænkt som netop dette – eksempler på hvordan en organisation kan efterleve den enkelte anbefaling. Eksemplerne er altså tænkt som inspiration og ikke som en udtømmende liste over ting, man som organisation skal kunne krydse af for at efterleve den pågældende anbefaling. Det afgørende er, at organisationen forholder sig til hvert enkelt anbefaling ved brug af ”følg eller forklar”-princippet.

Det bemærkes, at nogle organisationer vil være nødsaget til at foretage vedtægtsændringer for at efterleve enkelte af anbefalingerne. Komitéen opfordrer bestyrelserne til at være opmærksomme på dette.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor kan findes på www.frivilligraadet.dk/good-governance. På hjemmesiden findes også mere information om anbefalingerne, udarbejdelsen og Komitéen, ligesom der løbende vil blive tilføjet værktøjer og skabeloner, som kan fungere som hjælp og inspiration for organisationerne i deres arbejde med anbefalingerne.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Anbefaling	Organisationen følger
1. Bestyrelsens opgaver og ansvar	
<p>1.1. Det anbefales: at bestyrelsen løbende, og minimum en gang årligt, tager stilling til, hvorvidt der er overensstemmelse mellem organisationens strategiske retning og organisationens vedtægter og formål.</p>	<p>Vurdering af organisationens arbejde jævnfør strategi, formål og vedtægter foretages minimum een gang årligt.</p> <p>(Generel praksis)</p>
<p>1.2. Det anbefales: at der fastsættes en forretningsorden, som sikrer, at bestyrelsen kan arbejde effektivt.</p>	<p>Der vedtages en forretningsorden på et af de første bestyrelsesmøder efter hver generalforsamling.</p> <p>(Generel praksis).</p>
<p>1.3. Det anbefales: at der af bestyrelsen udarbejdes og vedtages en instruks til den daglige ledelse, der beskriver den daglige ledelses opgaver og ansvar, samt referenceforhold til bestyrelsen og formanden.</p>	<p>Forretningsordnen beskriver overordnet bestyrelsens politiske ansvar, formandskabets ansvar og udvalgs opgaver. Udvalgsarbejdet beskrives endvidere i kommissorier, der vedtages af bestyrelsen.</p> <p>GGU foreslår: at intern organisering af bestyrelse /formandskab præciseret, således opgaver og ansvarsfordelingen mellem formandskab og bestyrelse og mellem medlemmer af formandskabet er klare.</p> <p>GGU foreslår: at ansvarsområder for de enkelte bestyrelsesmedlemmer tildeles efter generalforsamlingen. Det bør tilstræbes en jævn fordeling af ansvarsopgaver ligesom arbejdsopgavernes samlede omfang for de enkelte bestyrelsesmedlemmer bør vurderes årligt.</p> <p>GGU foreslår: at der udarbejdes retningslinjer for samarbejdet mellem bestyrelsesmedlemmer og administrativ ledelse, hvor forskelligheden i opgaven, samt snitflader mellem bestyrelsens og administrationens opgaver beskrives.</p>
<p>1.4. Det anbefales: at bestyrelsen har overblik over organisationens juridiske og økonomiske forpligtelser samt potentielle risikofaktorer.</p>	<p>Opdatering på økonomi og budget er fast punkt på bestyrelsesmødernes dagorden, herunder risikofaktorer og risikostyring. (Generel praksis)</p> <p>GGU spørgsmål: er den generelle praksis vedrørende vurdering af fremlæggelse af risikofaktorer og risikostyring tilstrækkelig?</p>

Anbefaling	Organisationen følger
<p>Tilføjet punkt af GGU</p> <p>1.5 Administration af udlodnings-midler fra Miljøministeriet</p> <p>Jævnfør lov nr. 1532 af 19. december 2017 om udlodning af overskud og udbytte fra lotteri)</p>	<p>Administrationen af udlodningsmidler fra Miljøministeriet beskrives i notaterne:</p> <p>Forvaltningsmæssige rammer for Friluftsrådets uddeling af Udlodningsmidler til Friluftsliv. Notat af 5. februar 2019, der beskriver: 1/Lovgrundgrundlag, 2/Forvaltningsmæssige principper, 3/Forretningsgang for behandling af ansøgninger, 4/Organisering og roller principper, 5/Revision og tilsynsmyndighed</p> <p>Direktionen har overfor GGU oplyst at Miljøstyrelsens retningslinjer for Friluftsrådets administration af udlodningsmidlerne til friluftsliv er under revision. Forventes snart klar.</p> <p>Procedurer og retningslinjer for sagsbehandling af ansøgninger om Udlodningsmidler til Friluftsliv. Notat af 26. april 2016, der beskriver: 1/Sagsgang, 2/Forvaltningsmæssige retningslinjer for sagsbehandlingen.</p> <p>GGU foreslår at:</p> <p>Processen og praktikken tilrettelægges således at bestyrelsens muligheder for vurdering af projekter, der indstilles til tildeling/afslag fremmes. Generelt eller i form af 'stikprøver'.</p> <p>Bestyrelsen gennemgår og konfirmerer notater, der er grundlag for administration af udlodningsmidler mere frekvent. (evt årligt).</p>

Anbefaling	Organisationen følger
2. Bestyrelsens sammensætning og kompetencer	
<p>2.1. Det anbefales: at organisationen løbende afdækker bestyrelsens kompetencebehov.</p>	<p>Bestyrelsesmedlemmer er valgt direkte på generalforsamlingen efter de vedtægtsbestemte regler for valg.</p> <p>Valg af bestyrelsesmedlemmer tager således et demokratisk udgangspunkt frem for sammensætning af kompetencer.</p> <p>GGU foreslår:</p> <p>At bestyrelsen vurderer og kommunikerer generelle kompetencebehov og holdninger til diversitet til medlemsorganisationerne og motiverer medlemsorganisationerne til at lægge det til grundlag for deres indstilling af kandidater.</p>
<p>2.2. Det anbefales: at bestyrelsen er bredt sammensat og arbejder på et kvalificeret grundlag samt besidder relevante kompetencer og erfaringer.</p>	<p>GGU: Som ovenfor</p>
<p>2.3. Det anbefales: at der fastsættes en valgperiode til bestyrelsen på maksimalt to eller fire år og derudover opstilles en grænse for, hvor mange år et bestyrelsesmedlem maksimalt må være en del af bestyrelsen.</p>	<p>Valgperioden for bestyrelsesmedlemmer er to år.</p> <p>GGU foreslår at: bestyrelsen vurderer et maksimalt antal valgperioder i forhold til medlemsorganisationernes praksis på området og specifik for Friluftsrådets virke.</p>
3. Evaluering	
<p>3.1. Det anbefales: at bestyrelsens og den daglige ledelses arbejde evalueres en gang årligt.</p>	<p>Bestyrelsen vurderer årligt direktørens indsats.</p> <p>Bestyrelsen vurderer årligt bestyrelsesarbejdet.</p>

Anbefaling	Organisationen følger
4. Trivsel og arbejdsmiljø	
<p>4.1. Det anbefales: at bestyrelsen sikrer organisatoriske rammer og procedurer, der skaber gode vilkår for den frivillige indsats og et godt arbejdsmiljø for de ansatte.</p>	<p>Bestyrelsesmedlemmerne og Regionskontaktudvalget forestår tilsyn med og sikring af gode rammer for den frivillige indsats i kredsarbejdet gennem kontaktpersonordning og møder.</p> <p>GGU konstaterer at der ikke foreligger notater, der beskriver de lokale friluftsråds relation til FR vs selvstændighed. De lokale friluftsråd er ikke selvstændige juridiske enheder men opererer per delegation fra bestyrelsen. De lokale friluftsråds rolle kan evt indskrives og forankres i vedtægterne.</p> <p>GGU foreslår: at bestyrelsen vurderer om eksisterende praksis er tilstrækkelig til at sikre gode vilkår for den frivillige indsats.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Notat om gensidig varetagelse af relationen mellem Friluftsrådets bestyrelse og lokal-/kredsbestyrelserne.</i> • <i>Notat: Beskrivelse af rollen for de tilknyttede bestyrelsesmedlemmer til de lokale friluftsråd.</i>
<p>4.2. Det anbefales: at bestyrelsen sikrer, at der årligt følges op på organisationens arbejdsmiljø.</p>	<p>Der gennemføres årlig trivselsundersøgelse. Resultaterne deles med formandskab og bestyrelse. Endvidere orienteres bestyrelsen og formandskabet om personalsituationen jf. fast punkt på bestyrelsesdagsordenerne.</p>
5. Opfyldelse af organisationens formål	
<p>5.1. Det anbefales: at bestyrelsen årligt forholder sig til, hvorledes organisationen har opfyldt sit formål.</p>	<p>Vurdering af organisationens arbejde jævnfør strategi, formål og vedtægter foretages minimum een gang årligt</p>
<p>5.2. Det anbefales: at målgruppen så vidt muligt inddrages ved tilrettelæggelsen af organisationens tilbud, indsatser og aktiviteter, samt ligeledes ved evaluering af organisationens indsatser.</p>	<p>Medlemsorganisationerne inddrages i tilblivelsen af strategi.</p> <p>GGU spørgsmål: Hvilke relevante procedurer for den løbende inddragelse af medlemsorganisationerne kan vi henvise til?</p> <p>Kan eventuelt notat om format for involvering af medlemsorganisationer udspringe af arbejdet i udvalget for samarbejdsrelationer?</p>

Anbefaling	Organisationen følger
6. Transparens	
6.1. Det anbefales: at der er åbenhed om bestyrelsens sammensætning.	Opstilling og valg til bestyrelsen sker transparent jævnfør vedtægterne.
6.2. Det anbefales: at der er åbenhed om foreningens økonomi, herunder det samlede vederlag, som hvert enkelt medlem af bestyrelsen og en eventuel daglig ledelse modtager, samt at årsregnskabet hvert år offentliggøres.	Årsrapporter og budgetter fremlægges på generalforsamlingen og offentliggøres på hjemmeside. Vederlag til bestyrelsesmedlemmer offentliggøres i referater og på hjemmeside.
6.3. Det anbefales: at der opstilles kriterier for inhabilitet for bestyrelsesmedlemmer.	Forretningsordnen beskriver det således: <i>Bestyrelsesmedlemmer har ifølge god foreningskik pligt til straks at underrette bestyrelsen om ethvert spørgsmål, som kan give anledning til at rejse en drøftelse af habilitet.</i> GGU foreslår: At der opstilles generelle kriterier for bestyrelsesmedlemmers inhabilitet. Med inspiration fra Forvaltningslovens § 3.
6.4. Det anbefales: at det så vidt muligt undgås, at bestyrelsesmedlemmer påtager sig andre lønnede opgaver i organisationen end de, der er direkte knyttet til bestyrelsesarbejdet. Såfremt det ikke kan undgås, anbefales det, at et flertal i bestyrelsen skal godkende, at et bestyrelsesmedlem påtager sig den pågældende opgave, og at det fremgår af bestyrelsesreferatet.	GGU foreslår: At bestyrelsesmedlemmers opgaver i Friluftsrådet og organisatoriske relationer og relevante interesseområder fremgår på Friluftsrådets hjemmeside.
6.5. Det anbefales: at bestyrelsen forholder sig til, hvordan det sikres, at der ikke er modstridende interesser mellem organisationens formål og eventuelle donorer og investorers aktiviteter eller virke.	Direktionen foreslår: At der udarbejdes politik for sponsorater, reklamer, annoncer og kommercielle partnerskaber.

Anbefalinger for **god ledelse** i den frivillige sociale sektor

Komitéen bliver betjent af Frivilligrådets sekretariat:

Frivilligrådet

Stationsvej 10

9460 Brovst

Tlf: 33935293

E-mail: info@frivilligraadet.dk

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Januar 2021

1. udgave, 1. oplag

Trykt udgave: ISBN 978-87-991005-5-2

Elektronisk udgave: ISBN 978-87-991005-6-9

Layout: 4plus4

Tryk: Fjerritslev Tryk

Indhold

Forord	4
Målgruppen for Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor	6
"Følg eller forklar"-princippet	6
Redegørelse	7
Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor	9
1. Bestyrelsens opgaver og ansvar	9
2. Bestyrelsens sammensætning og kompetencer	11
3. Evaluering af bestyrelsens og den daglige ledelses arbejde	13
4. Trivsel og arbejdsmiljø	14
5. Opfyldelse af organisationens formål	15
6. Transparens	16

Forord

Den danske befolkning har i dag grundlæggende tillid til de frivillige sociale organisationer. Den tillid skal bevares og løbende udbygges, og det forudsætter, at omverdenen kan se, at organisationerne lever op til deres formål og anvender deres ressourcer på bedste vis. Det er forhåbningen, at anbefalingerne for god ledelse i den frivillige sociale sektor kan være et understøttende værktøj for sektorens organisationer i dette arbejde.

Den frivillige sociale sektor er kendetegnet ved stor diversitet hvad angår organisationers størrelser, arbejdsform, organisatoriske opbygning og økonomi. Denne mangfoldighed kan være en udfordring i forhold til at lave fælles anbefalinger for, hvad det vil sige at bedrive god organisatorisk ledelse i en frivillig social organisation. Men mangfoldigheden er også en styrke, fordi den sikrer, at indsatserne kan nå ud i alle kroge af landet, gøre brug af de mangeartede frivillige ressourcer og dermed møde udfordringer og problematikker i befolkningen.

Den frivillige sociale sektor er i høj grad drevet af viljen til at gøre en forskel for og med sårbare og udsatte medborgere. Samtidig finder man i den frivillige sociale sektor stor fokus på at skabe veldrevne organisationer og fremme et højt kompetenceniveau blandt ledere, medarbejdere og frivillige. Dette indebærer bl.a. prioritering af god ledelse og udvikling af bæredygtige organisationer.

Samtidig viser både praksis og forskning, at der kan være særlige udfordringer knyttet til organisationer i den frivillige sociale sektor. Blandt disse er at sikre god inddragelse af borgerne, at medarbejdere og frivillige har de nødvendige kvalifikationer samt at organisationerne har omverdenens tillid og opbakning.

Frivilligrådet har, som en del af Folketingets vedtagelse af finansloven i 2018, herunder udmøntning af satspuljen for 2019-2022, fået til opgave at udarbejde Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor.

Frivilligrådet udpegede i den forbindelse Komitéen for god ledelse i den frivillige sociale sektor (herefter "Komitéen"). Komitéen, som blev sammensat af repræsentanter fra den frivillige sociale sektor samt personer med kendskab til fonde, jura, revision og organisationsledelse, fik til opgave at udforme anbefalingerne under inddragelse af den frivillige sociale sektor.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor er udarbejdet med øje for sektorens særlige forhold. Ambitionen er, at anbefalingerne kan være med til at styrke sektoren og fremme veldrevne og bæredygtige organisationer, der fortsat kan bidrage positivt til velfærdssamfundet. Anbefalingernes formål er således at styrke god ledelse.

Anbefalingerne er målrettet bestyrelser i den frivillige sociale sektor. Det er i sidste ende bestyrelsens ansvar, at organisationen er veldrevet og bæredygtig, at de ansatte og de frivillige trives, at organisationens formål bliver opfyldt, og at der er et godt samarbejde mellem bestyrelsen og den ansatte ledelse.

God ledelse styrker legitimitet og tillid, som er afgørende for de frivillige sociale organisationers virke. Det er uundværligt for at nå ud til de mennesker, som de er sat i verden for at hjælpe, hverve frivillige, sikre økonomiske ressourcer og præge de politiske beslutninger.

God ledelse understøtter gode processer og klare strukturer, der kan styrke organisationens formål. anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor sigter på at øge transparensen herunder sikre en tydeliggørelse af bestyrelsens opgaver og ansvar.

God ledelse styrker de frivillige sociale organisationers fokus på udvikling. anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor kan understøtte fokus på intern udvikling i organisationerne, så de er godt forberedt på morgendagens udfordringer og muligheder.

Komitéen håber, at anbefalingerne vil tjene som understøttende værktøj for bestyrelserne i arbejdet med god ledelse, så organisationerne kan udvikle deres vigtige arbejde og gøre en forskel for sårbare og udsatte medborgere.

Målgruppen for Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Målgruppen for Anbefalinger for god ledelse er organisationer i den frivillige sociale sektor, som ikke er omfattet af allerede eksisterende anbefalinger (som f.eks. Anbefalinger for God Fondsledelse). Anbefalingerne er udformet så de særligt retter sig mod organisationer, der i det seneste år har haft gennemsnitligt 2 eller flere medarbejdere. Da den frivillige sociale sektor er kendetegnet ved mange deltidsansættelser, er målgruppen for disse anbefalinger afgrænset ved antal personer og ikke ved antal årsværk.

Almennyttige fonde, der følger Anbefalingerne for God Fondsledelse, behøver ikke følge nærværende anbefalinger.

Det er samtidig Komitéens håb, at alle organisationer i den frivillige sociale sektor vil lade sig inspirere af anbefalingerne og anvende dem som pejlemærke i det løbende ledelsesarbejde. Ligeledes håber Komitéen, at anbefalingerne vil medvirke til at skabe større transparens for bidragsyderne.

Komitéen har vurderet, at målgruppen skal afgrænses til at omfatte organisationer med minimum 2 ansatte. Denne afgrænsning er foretaget, da nogle af anbefalingerne kræver en vis grad af organisatorisk og administrativ kapacitet at efterleve. Samtidig indikerer et vist antal ansatte også, at den pågældende organisations virke og samfundsmæssige betydning er betragtelig. Det udelukker bestemt ikke, at også organisationer med færre ansatte er af stor samfundsmæssig betydning og kan have glæde af alle eller nogle af anbefalingerne.

”Følg eller forklar”-princippet

Anbefalingerne om god ledelse i den frivillige sociale sektor er baseret på ”følg eller forklar”-princippet. Princippet betyder, at bestyrelsen i den enkelte organisation selv må afgøre, i hvilket omfang det vil være meningsfuldt at efterleve anbefalingerne. Hvis en organisation ikke følger en anbefaling, opfordres bestyrelsen til at forholde sig til, hvorfor organisationen ikke følger anbefalingen, og hvordan organisationen i stedet sikrer, at formålet bag anbefalingen opfyldes. Med andre ord kan en organisation godt forholde sig til anbefalingerne for god ledelse i den frivillige sociale sektor uden at efterleve samtlige anbefalinger.

Redegørelse

Komitéen opfordrer bestyrelser til at forholde sig til Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor én gang årligt. Med brug af ”følg eller forklar”-princippet, kan en redegørelse for hvorledes en organisation forholder sig til anbefalingerne inkluderes i f.eks. organisationens ledelsesberetning eller årsrapport. Redegørelsen kan medvirke til at skabe transparens om organisationens arbejde.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor består af 17 anbefalinger med tilhørende eksempler. De tilhørende eksempler er tænkt som netop dette – eksempler på hvordan en organisation kan efterleve den enkelte anbefaling. Eksemplerne er altså tænkt som inspiration og ikke som en udtømmende liste over ting, man som organisation skal kunne krydse af for at efterleve den pågældende anbefaling. Det afgørende er, at organisationen forholder sig til hvert enkelt anbefaling ved brug af ”følg eller forklar”-princippet.

Det bemærkes, at nogle organisationer vil være nødsaget til at foretage vedtægtsændringer for at efterleve enkelte af anbefalingerne. Komitéen opfordrer bestyrelserne til at være opmærksomme på dette.

Til udarbejdelse af en redegørelse, er der udarbejdet et skema, som organisationer kan vælge at benytte. Skemaet kan findes på www.frivilligraadet.dk/good-governance. På hjemmesiden findes også mere information om anbefalingerne, udarbejdelsen og Komitéen, ligesom der løbende vil blive tilføjet værktøjer og skabeloner, som kan fungere som hjælp og inspiration for organisationerne i deres arbejde med anbefalingerne.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

1

Bestyrelsens opgaver og ansvar

Bestyrelsen har det overordnede ledelsesansvar og ansvar for organisationens strategiske retning. Derudover har bestyrelsen ansvar for at understøtte den ansatte ledelse i det daglige arbejde og føre tilsyn med organisationens juridiske og økonomiske forpligtelser samt øvrige virke. Samtidig har bestyrelsen et internt demokratisk ansvar. Bestyrelsen har til opgave at sikre, at organisationen arbejder i overensstemmelse med dens formål og vedtægter defineret af den øverste myndighed (ofte generalforsamlingen). Hvis bestyrelsen skal kunne arbejde effektivt og velfungerende, er det væsentligt, at de rette rammer er til stede.

- 1.1. Det anbefales:** at bestyrelsen løbende, og minimum en gang årligt, tager stilling til, hvorvidt der er overensstemmelse mellem organisationens strategiske retning og organisationens vedtægter og formål.

Eksempelvis ved at bestyrelsen regelmæssigt vurderer den strategiske retning for organisationen i relation til vedtægterne og i den forbindelse tager initiativ til at foretage eventuelle justeringer, der måtte være behov for, i henholdsvis vedtægter og/eller strategi.

- 1.2. Det anbefales:** at der fastsættes en forretningsorden, som sikrer, at bestyrelsen kan arbejde effektivt.

Eksempelvis kan en forretningsorden indeholde:

- » Regler for afvikling af bestyrelsens møder, hyppighed, tidspunkt, om der skrives referat, hvorvidt møderne er åbne, udarbejdelse af dagsorden, hvem der leder møderne mv.
- » En stillingtagen til hvorvidt den daglige ledelse deltager i bestyrelsesmøder eller dele af bestyrelsesmøder.
- » Formelle regler for bestyrelsens virke (tavshedspligt, habilitet).
- » Tydelige retningslinjer for formandens funktion og virke.
- » Økonomi i bestyrelsen (honorar for bestyrelsesarbejdet, mulighed for at bestyrelsesmedlemmer kan varetage lønnet arbejde i organisationen, kørepenge, diæter, gaver, betalte sociale arrangementer, bestyrelsesansvarsforsikring m.m.).
- » Intern og eksternt kommunikation (f.eks. hvordan og fra hvem beslutninger bliver kommunikeret ud til resten af organisationen og eventuelle medier).
- » Mandatfordeling mellem bestyrelse og den daglige ledelse (f.eks. hvem der har mandat til at træffe beslutninger inden for et givent område).

1.3. Det anbefales: at der af bestyrelsen udarbejdes og vedtages en instruks til den daglige ledelse, der beskriver den daglige ledelses opgaver og ansvar, samt referenceforhold til bestyrelsen og formanden.

Eksempelvis ved at bestyrelsen forholder sig til grænseflader mellem bestyrelses- og ledelsesarbejde.

Eksempelvis ved at bestyrelsen drøfter arbejds- og ansvarsfordelingen med den daglige ledelse.

Eksempelvis ved at bestyrelsen fastlægger den daglige ledelses mandat.

Eksempelvis ved at dagsordenen til bestyrelsesmøderne indeholder et punkt, hvor der tages aktivt stilling til, hvad der skal kommunikeres fra mødet internt i organisationen såvel som eksternt.

1.4. Det anbefales: at bestyrelsen har overblik over organisationens juridiske og økonomiske forpligtelser samt potentielle risikofaktorer.

Eksempelvis ved jævnligt at opdatere sig på gældende lovgivning, der er relevant for organisationens arbejde.

Eksempelvis ved at udarbejde en tjekliste, som genbesøges årligt, samt at man ved tvivlsspørgsmål opsøger rådgivning.

Eksempelvis ved løbende at vurdere risiko for organisationen – herunder overvejelser om bestyrelsesansvarsforsikring, arbejdsskadeforsikring, forsikring af frivillige m.m.

Organisationernes formål og fokus er meget forskelligartede, og både sammensætningen af og behovet for kompetencer i bestyrelserne kan derfor variere. Det kan være en udfordring at sikre de rette kompetencer til bestyrelsen, men ikke desto mindre er det vigtigt for opnåelsen af organisationens formål.

Bestyrelsen bør først og fremmest afdække kompetencebehovet i bestyrelsen. Organisationer bør derfor før valg eller udpegning til bestyrelsen foretage en afdækning af bestyrelsens aktuelle kompetencer samt hvilke kompetencer, der fremover vil være behov for.

Det er derudover centralt, at bestyrelsens medlemmer så vidt muligt komplementerer hinanden. For at sikre dette bør der være fokus på kompetenceafklaring og -udvikling. Dette styrker bestyrelsens evne til at have blik for egne styrker og svagheder i kompetencesammensætning, hvorigennem de kan lave de nødvendige justeringer – eksempelvis gennem kompetenceudvikling. Det kan overvejes at supplere valgte bestyrelsesmedlemmer med et antal fagligt udpegede medlemmer.

Ydermere kan fastsættelse af tidsafgrænsede valgperioder samt et loft for hvor mange år (f.eks. max ti år) et bestyrelsesmedlem maksimalt må være en del af bestyrelsen bidrage til at sikre dynamik og fornyelse i bestyrelsen.

Følgende kompetencer udgør eksempler, der kan ønskes i en bestyrelse. Den enkelte bestyrelse bør afgøre, hvilke kompetencer, der er behov for, men det bør tilstræbes at have en bred bestyrelse, der repræsenterer forskellige kompetencer og evt. har et relevant netværk, som kan komme organisationen til gavn.

- » Faglige kompetencer i relation til organisationens virke
- » Kommunikationskompetencer
- » Kompetencer i rollen som arbejdsgiver for eventuelle ansatte
- » Kompetencer inden for interessevaretagelse
- » Organisatoriske kompetencer
- » Samarbejdskompetencer
- » Strategiske og værdimæssige kompetencer
- » Økonomiske og juridiske kompetencer

2.1. **Det anbefales:** at organisationen løbende afdækker bestyrelsens kompetencebehov.

Eksempelvis ved at bestyrelsen gerne hvert andet år foretager en afdækning af dens kompetencer samt udformer en plan for kompetenceudvikling og/eller indhentning af eksterne kompetencer, så den også fremadrettet kan fungere effektivt og i overensstemmelse med organisationens formål.

- 2.2. Det anbefales:** at bestyrelsen er bredt sammensat og arbejder på et kvalificeret grundlag samt besidder relevante kompetencer og erfaringer.

Eksempelvis ved at organisationens vedtægter understøtter en optimalt sammensat bestyrelse ud fra den enkelte organisations behov.

Eksempelvis ved at der i tilfælde af medlemsvalgt bestyrelse er mulighed for at supplere med bestyrelsesmedlemmer, der besidder kompetencer, som bestyrelsen mangler/har særligt behov for.

Eksempelvis ved at bestyrelsen overvejer muligheden for at gennemgå uddannelse/opkvalificering for at sikre, at bestyrelsen er i besiddelse af de rette kompetencer.

Eksempelvis ved at der arbejdes for mangfoldighed i bestyrelsen.

Eksempelvis ved at organisationer, der har udfordringer med at tiltrække de rette kompetencer til bestyrelsen gennem direkte valg på eksempelvis generalforsamlingen, overvejer at supplere disse valg med udpegninger til bestyrelsen.

Eksempelvis ved at bestyrelsen nedsætter et Advisory Board med særligt kendskab til målgruppen, hvis dette ikke er repræsenteret i bestyrelsen.

- 2.3. Det anbefales:** at der fastsættes en valgperiode til bestyrelsen på maksimalt to eller fire år og derudover opstilles en grænse for, hvor mange år et bestyrelsesmedlem maksimalt må være en del af bestyrelsen.

Eksempelvis ved at sikre, at et eventuelt genvalg af et udpeget bestyrelsesmedlem skal ske aktivt.

Eksempelvis ved at sikre, at et bestyrelsesmedlem kun kan genvælges, såfremt bestyrelsesmedlemmet med et eventuelt genvalg ikke overskrider grænsen for, hvor længe et bestyrelsesmedlem maksimalt må være en del af bestyrelsen.

3

Evaluering af bestyrelsens og den daglige ledelses arbejde

Evaluering af både bestyrelsen og den daglige ledelses arbejde kan være et nyttigt redskab, som kan være med til at sikre, at bestyrelsen og den daglige ledelse fortsat arbejder effektivt og i overensstemmelse med organisationens formål og vedtægter.

3.1. Det anbefales: at bestyrelsens og den daglige ledelses arbejde evalueres en gang årligt.

Eksempelvis ved at bestyrelsen jævnligt evaluerer eget arbejde, f.eks. op til generalforsamlingen. Dette kan gøres skriftligt eller mundtligt.

Eksempelvis ved at formanden foretager enkeltvise, evaluerende samtaler med de resterende bestyrelsesmedlemmer.

Eksempelvis ved at en ekstern aktør foretager en evaluering af bestyrelsens arbejde.

Eksempelvis ved at bestyrelsen en gang årligt evaluerer bestyrelsens og den daglige ledelses arbejde.

Eksempelvis ved at bestyrelsen evaluerer sit samarbejde med ledelsen, organisationens aktiviteter og/eller arbejdsmiljøet i organisationen.

De frivillige og ansattes indsats er afgørende for organisationernes arbejde. Det er derfor centralt, at der internt i organisationerne skabes gode rammer for den frivillige indsats og et godt arbejdsmiljø for de ansatte. Det er bestyrelsens ansvar at sikre, at den daglige ledelse opstiller de rette rammer og strukturer til at understøtte denne opgave.

- 4.1. Det anbefales:** at bestyrelsen sikrer organisatoriske rammer og procedurer, der skaber gode vilkår for den frivillige indsats og et godt arbejdsmiljø for de ansatte.

Eksempelvis ved at bestyrelsen initierer arbejdet med og godkender organisationens værdigrundlag samt personale- og frivilligpolitik.

Eksempelvis ved at bestyrelsen sikrer, at organisationens ansatte, frivillige og forskellige målgrupper får indflydelse og medbestemmelse ift. strategi, mål, aktiviteter m.m. Herunder opfordrer til, at frivillige og ansatte indstiller repræsentanter til bestyrelsen.

Eksempelvis ved at bestyrelsen arbejder for mangfoldighed i gruppen af ansatte og frivillige.

Eksempelvis ved at bestyrelsen sikrer, at der i organisationen er procedurer for håndtering af mobning og krænkelser, og at bestyrelsen sikrer, at ansatte og frivillige har kendskab til disse procedurer.

Eksempel ved at bestyrelsen har fokus på, at der er en god kultur i organisationen, så det er et godt sted at være frivillig og ansat.

- 4.2. Det anbefales:** at bestyrelsen sikrer, at der årligt følges op på organisationens arbejdsmiljø.

Eksempelvis ved at bestyrelsen drøfter organisationens APV-resultater.

Eksempelvis ved at bestyrelsen følger op på den daglige leders trivsel og udvikling.

De frivillige sociale organisationer er med til at løfte væsentlige samfundsopgaver. Organisationerne er ofte talerør for udsatte grupper i samfundet. De bidrager med konkrete hjælpe- og rådgivningsydelser samt ved at skabe sociale fællesskaber. Og ikke mindst har organisationerne en innovativ rolle ved at identificere hidtil udækkede behov og udvikle nye metoder.

Idet de frivillige organisationer har så mangeartede formål, kan der ikke opstilles én metode til vurdering af, hvorvidt en given organisation arbejder effektivt og virkningsfuldt. Der er derfor op til hver enkelt bestyrelse at tilse, at organisationen lever op til sit formål og opnår de ønskede virkninger for målgruppen. Ligeledes er det vigtigt, at organisationens forskellige målgrupper inddrages i evalueringen af organisationens aktiviteter.

- 5.1. Det anbefales:** at bestyrelsen årligt forholder sig til, hvorledes organisationen har opfyldt sit formål.

Eksempelvis ved at bestyrelsen gennemgår organisationens aktiviteter og forholder sig til, om disse lever op til organisationens formål og har de ønskede virkninger.

Eksempelvis ved at bestyrelsen i årsberetningen er opmærksom på at relatere årets aktiviteter til organisationens overordnede mål.

- 5.2. Det anbefales:** at målgruppen så vidt muligt inddrages ved tilrettelæggelsen af organisationens tilbud, indsatser og aktiviteter, samt ligeledes ved evaluering af organisationens indsatser.

Eksempelvis ved at inddrage målgruppen i udvikling af nye og eksisterende tiltag, så det sikres, at organisationen udvikler sig i takt med målgruppen.

Eksempelvis ved at lade målgruppen evaluere indsatser og aktiviteter, der er tilpasset den pågældende målgruppe.

Gennemsigtighed og åbenhed er væsentligt for at sikre, at målgruppen, bidragsydere, frivillige, pårørende, samarbejdspartnere og andre interessenter har mulighed for at vurdere og forholde sig til organisationen. Transparens i de frivillige sociale organisationer har dermed betydning for, at både interne og eksterne interessenter bevarer tilliden til den enkelte organisation.

Der vil dog være information, som er fortrolig, herunder f.eks. interne forhold som medarbejderoplysninger, aftaleforhold mv. Disse oplysninger skal naturligvis ikke deles.

Transparens er derudover også afgørende for, at der er et velfungerende foreningsdemokrati, som alle relevante aktører har mulighed for at deltage i og bidrage til. Anbefalingerne for transparens kan hjælpe organisationen med at imødekomme behovet for åbenhed og gennemsigtighed og dermed sikre, at der er tillid til organisationen.

6.1. Det anbefales: at der er åbenhed om bestyrelsens sammensætning.

Eksempelvis ved at det fremgår af årsregnskabet og organisationens hjemmeside, hvem der er bestyrelsesmedlemmer, hvordan bestyrelsen er valgt eller udpeget, valgperiodens længde samt en eventuel grænse for, hvor længe et bestyrelsesmedlem kan sidde i bestyrelsen.

Eksempelvis ved at bestyrelsen og ledelsen oplyser, hvilke andre bestyrelsesposter eller hverv de besidder, samt tager stilling til, om det kan skabe interessekonflikter.

Eksempelvis ved at bestyrelsen forholder sig til bestyrelsesmedlemmernes uafhængighed samt indbyrdes uafhængighed mellem bestyrelsens medlemmer.

6.2. Det anbefales: at der er åbenhed om foreningens økonomi, herunder det samlede vederlag, som hvert enkelt medlem af bestyrelsen og en eventuel daglig ledelse modtager, samt at årsregnskabet hvert år offentliggøres.

Eksempelvis ved at årsregnskabet hvert år offentliggøres på organisationens hjemmeside eller på anden vis gøres tilgængeligt.

Eksempelvis ved at oplysninger om det samlede vederlag, som hvert enkelt medlem af bestyrelsen og en eventuel daglig ledelse modtager, indgår som en del af organisationens årsregnskab.

Eksempelvis ved at der er åbenhed og gennemsigtighed om alle væsentlige forhold vedrørende principperne for og størrelsen af hvert enkelt medlem af bestyrelsens og den daglige ledelses vederlag og løn.

6.3. Det anbefales: at der opstilles kriterier for inhabilitet for bestyrelsesmedlemmer.

Eksempelvis ved at der opstilles kriterier for, hvornår et bestyrelsesmedlem er inhabilt i en sag.

Eksempelvis ved at dagsordenen for bestyrelsens møder indeholder et punkt, hvor der aktivt tages stilling til eventuel inhabilitet vedrørende de punkter, der skal behandles på dagsordenen.

6.4. Det anbefales: at det så vidt muligt undgås, at bestyrelsesmedlemmer påtager sig andre lønnede opgaver i organisationen end de, der er direkte knyttet til bestyrelsesarbejdet. Såfremt det ikke kan undgås, anbefales det, at et flertal i bestyrelsen skal godkende, at et bestyrelsesmedlem påtager sig den pågældende opgave, og at det fremgår af bestyrelsesreferatet.

Eksempelvis ved at opstille retningslinjer for i hvilke situationer bestyrelsesmedlemmer kan påtage sig lønnet arbejde i organisationen.

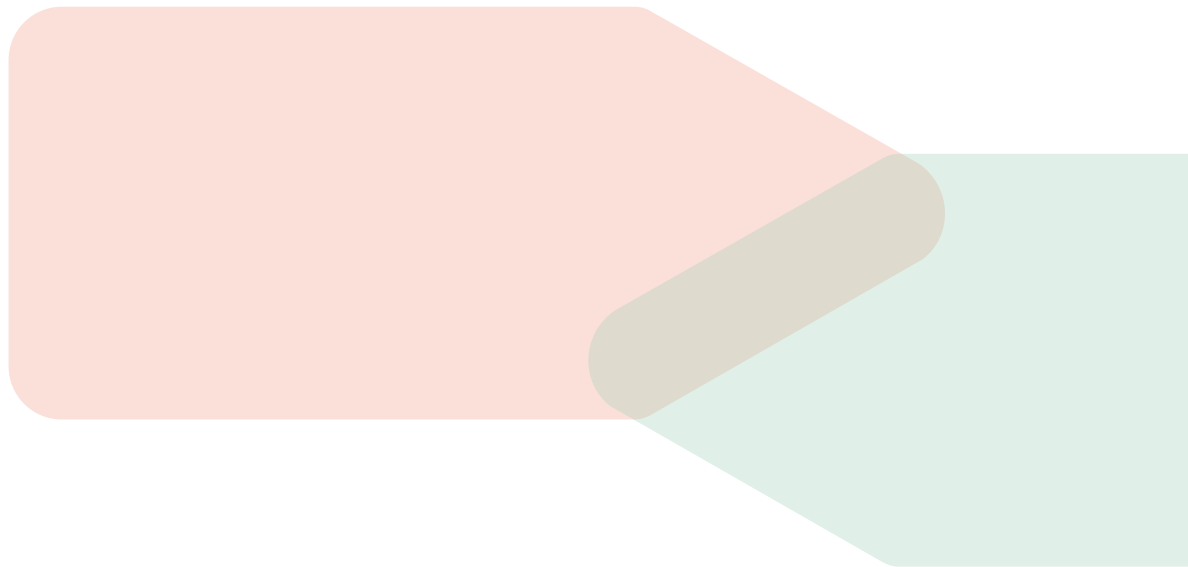
Eksempelvis ved at specificere hvis der er medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer.

6.5. Det anbefales: at bestyrelsen forholder sig til, hvordan det sikres, at der ikke er modstridende interesser mellem organisationens formål og eventuelle donorer og investorers aktiviteter eller virke.

Eksempelvis ved at opstille kriterier som skal overholdes af eventuelle donorer.

Eksempelvis ved at bestyrelsen overvejer eventuelle modstridende interesser mellem organisationens formål og eventuelle donorer og investorers aktiviteter.

Eksempelvis ved at sikre, at organisationen ikke modtager støtte fra donorer, der arbejder mod organisationens formål eller interesser.

Anbefalingerne er udarbejdet af Komitéen for god ledelse i den frivillige sociale sektor bestående af:

Rasmus Kjeldahl, Direktør, Børns Vilkår

Thit Aaris-Høeg, Administrerende Direktør, Fonden for Socialt Ansvar og Fonden for Sociale Investeringer

Jens Maibom Pedersen, Formand, KFUM's Sociale Arbejde

John Hebo Nielsen, Formand, Frivilligcenter Gentofte og Frivilligcentre & Selvhjælp Danmark

Robert Hinnerskov, Generalsekretær, ISOBRO (medlem af Komitéen 1. juni 2019 – 1. september 2019)

Mette Groverman, Generalsekretær, ISOBRO (medlem af Komitéen 1. september 2019 – 1. september 2020)

Jette Schmidt Lund, Seniorkonsulent, ISOBRO (medlem af Komitéen fra d. 1. september 2020)

Henrik Tvarnø, fhv. Direktør, A. P. Møller Fonden

Christian Dalmoose Pedersen, Statsautoriseret revisor, Deloitte

Marianne Philip, Partner, Kromann Reumert

Mads Roke Clausen, Formand, Frivilligrådet og Komitéen for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Frivilligrådet ■ Stationsvej 10 ■ 9460 Brovst ■ frivilligraadet.dk

NOTAT

Emne: Friluftsrådets vedtægter som vedtaget af generalforsamlingen den 19. april 2017

Til: Friluftsrådets bestyrelse

Kopi til:

Fra: Anker Madsen

Dato: 2. december 2023

Friluftsrådets vedtægter

§ 1 NAVN

Friluftsrådet (Friluftorganisationernes paraply) er en landsforening med hjemsted i København. Internationalt anvendes navnet "Danish Outdoor Council".

§ 2 FORMÅL

Friluftsrådet har til formål at fremme og udvikle friluftslivet.

Friluftsrådet vil arbejde for, at friluftslivet er bæredygtigt og foregår i en rig og varieret natur.

Friluftsrådet arbejder for at skabe bedre naturoplevelser gennem friluftslivet for hele befolkningen og de tilsluttede organisationers medlemmer ved:

- at tale deres sag over for myndighederne og andre interessenter
- at udvikle og fremme konkrete initiativer
- at samarbejde med alle interessenter
- at formidle viden og skabe naturforståelse

§ 3 MEDLEMMER

Friluftsrådet kan som medlemmer optage:

- a) Landsorganisationer, som har væsentlige friluft aktiviteter og/eller interesser i friluftslivet, som kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter, og som ikke udelukkende har et erhvervmæssigt sigte.
- b) Andre organisationer, som ikke opfylder betingelserne under a), men som dog kan tilslutte sig Friluftsrådets formål og vedtægter, og som Friluftsrådet har en betydelig interesse i at samarbejde med.

Beslutning om optagelse træffes af generalforsamlingen ved almindelig stemmeflerhed efter indstilling fra bestyrelsen.

Optagelse af de under b) nævnte medlemmer gælder for fire år ad gangen, og antallet af disse medlemmer må ikke overstige antallet af landsorganisationer under a). Genvalg af b-medlemmer kan finde sted.

§ 4 GENERALFORSAMLINGEN

Friluftsrådets øverste myndighed er generalforsamlingen, som afholdes hvert år inden udløbet af april måned. Indkaldelse til generalforsamlingen sker skriftligt med mindst seks ugers varsel.

Dagsorden for den ordinære generalforsamling skal altid mindst indeholde følgende punkter:

1. Valg af dirigent
2. Formandens beretning om rådets virksomhed i det forløbne år til drøftelse og godkendelse
3. Fremlæggelse af den reviderede finansielle årsrapport til godkendelse
4. Bestyrelsens reviderede budget for indeværende år til orientering
5. Forelæggelse af planer til drøftelse
6. Budgetforslag for det følgende år til godkendelse
7. Indkomne forslag
8. Fastsættelse af kontingent for det kommende år til godkendelse
9. Optagelse af medlemmer i henhold til § 3, herunder beslutning om fortsat medlemskab for medlemmer, hvis valgperiode udløber
10. Valg til bestyrelsen
11. Valg af to suppleanter
12. Valg af revisor
13. Eventuelt

Forslag fra medlemmerne, der ønskes behandlet og bragt til afstemning på generalforsamlingen, skal være fremsat skriftligt og modtaget af Friluftsrådets sekretariat senest fire uger før generalforsamlingens afholdelse.

Dagsorden med bilag og rettidigt fremkomne forslag tilsendes medlemmerne senest to uger før generalforsamlingens afholdelse.

På generalforsamlingen råder hver landsorganisation under § 3 a) over to stemmer og har ret til at lade sig repræsentere ved én eller to personer. Organisationer optaget under § 3 b) råder hver over én stemme.

Medlemmer, der ikke inden generalforsamlingen har betalt deres kontingent, har ikke stemmeret.

Friluftsrådets bestyrelse og kredsformænd deltager i generalforsamlingen med taleret. Gæster inviteret af bestyrelsen har ret til at deltage i generalforsamlingen.

På generalforsamlingen kan der ikke stemmes ved fuldmagt, og ingen kan repræsentere mere end én medlemsorganisation.

§ 5 EKSTRAORDINÆR GENERALFORSAMLING

Ekstraordinær generalforsamling afholdes såfremt et flertal i bestyrelsen forlanger det, eller mindst 15 medlemmer, optaget i henhold til vedtægternes § 3 a), til bestyrelsen fremsætter skriftlig anmodning herom med angivelse af dagsorden og beslutningsforslag.

Dagsordenen for den ekstraordinære generalforsamling skal altid indeholdende følgende punkter:

1. Valg af dirigent
2. Forslag, der har motiveret den ekstraordinære generalforsamling
3. Indkomne forslag
4. Eventuelt

Indkaldelse til den ekstraordinære generalforsamling skal ske skriftligt med 4 ugers varsel til afholdelse senest otte uger efter begæringens modtagelse.

Forslag fra medlemmerne, der ønskes behandlet og bragt til afstemning på den ekstraordinære generalforsamling, skal være fremsat skriftligt og modtaget af Friluftsrådets sekretariat senest to uger før generalforsamlingens afholdelse.

Dagsorden med bilag og rettidigt fremkomne forslag tilsendes medlemmerne senest en uge før generalforsamlingens afholdelse.

I øvrigt gælder bestemmelserne i vedtægternes § 4.

§ 6 BESTYRELSEN

Bestyrelsen består af en formand og yderligere 10 bestyrelsesmedlemmer, der vælges på generalforsamlingen for to år ad gangen, således at halvdelen af de menige bestyrelsesmedlemmer afgår i lige år, og halvdelen i ulige år. Formanden vælges i ulige år. Valg af formand sker først. Er der opstillet flere kandidater til formandsposten skal valget ske skriftligt.

Valgbar til bestyrelsen er enhver myndig person opstillet af en af Friluftsrådets medlemsorganisationer.

Forslag til bestyrelsesmedlemmer, herunder formand, skal være Friluftsrådets sekretariat i hænde senest fire uger før generalforsamlingen, hvorimod forslag til suppleanter kan fremsættes på generalforsamlingen.

Valg af to suppleanter sker for et år ad gangen. Den ene vælges som førstesuppleant. Hvis et menigt bestyrelsesmedlem udtræder permanent af bestyrelsen på et tidspunkt, hvor der er mere end et år tilbage af medlemmets valgperiode, indtræder suppleanten kun i bestyrelsen for perioden frem til førstkommende ordinære generalforsamling på hvilken generalforsamling, der vælges et nyt bestyrelsesmedlem til erstatning for det udtrådte. Det nye bestyrelsesmedlem vælges for en periode på et år.

Såfremt bestyrelsesformanden udtræder af bestyrelsen i utide, konstituerer bestyrelsen sig med en midlertidig formand frem til førstkommende generalforsamling. Om nødvendigt afholdes ekstraordinær generalforsamling, jævnfør § 5, med henblik på valg af en ny bestyrelsesformand, hvis valgperiode følger den udtrædende formands.

Valg af bestyrelsesmedlemmer sker skriftligt, medmindre antallet af kandidater svarer til det antal bestyrelsesmedlemmer, der skal vælges. Ved skriftlig afstemning er en stemmeseddel kun gyldig, såfremt den indeholder stemmeafgivning på det antal kandidater, der skal vælges.

Bestyrelsen vælger af sin midte en eller to næstformænd og træffer bestemmelse om nedsættelse og ophævelse af faste udvalg.

Bestyrelsen afholder mindst seks møder om året og fastsætter selv sin forretningsorden.

Bestyrelsen er ansvarlig for Friluftsrådets ledelse og ansætter desuden direktøren.

§ 7 ØKONOMI

De til Friluftsrådets arbejde nødvendige midler tilvejebringes ved et kontingent fra medlemmerne samt ved offentlige og private tilskud, salg af tjenesteydelser med videre.

Friluftsrådets regnskabs- og kontingent år er kalenderåret.

Regnskabet opgøres i overensstemmelse med god regnskabsskik og revideres af en på den ordinære generalforsamling for et år ad gangen valgt og godkendt revisor.

§ 8 TEGNING OG HÆFTELSE

Bestyrelsen er berettiget til at indgå aftaler om køb og salg af fast ejendom samt pantsætning heraf, indgå aftaler om lejemål og køb af nødvendigt driftsmateriel og -inventar samt nødvendige finansierings- og låneaftaler tilpasset Friluftsrådets daglige drift.

Foreningen tegnes af formanden eller af to bestyrelsesmedlemmer i forening. Ved køb, salg, leje eller pantsætning af fast ejendom tegnes foreningen dog af formanden i forening med tre andre bestyrelsesmedlemmer.

Bestyrelsen kan meddele fuldmagt inden for klart definerede områder til enkelte bestyrelsesmedlemmer eller til andre personer.

Hverken bestyrelsens medlemmer eller foreningens medlemmer hæfter for Friluftsrådets forpligtelser.

§ 9 UDMELDELSE

Udmeldelse kan kun ske skriftligt med mindst seks måneders varsel til den 1. januar.

§ 10 EKSKLUSION

Såfremt et medlem handler til skade for Friluftsrådet eller på grov eller gentagen vis modarbejder Friluftsrådets formål og idégrundlag kan eksklusion finde sted, når bestyrelsen foreslår det på en generalforsamling, og forslaget vedtages med almindelig stemmeflerhed.

Medlemmer der trods påkrav herom ikke betaler forfaldent kontingent, ekskluderes dog uden videre med øjeblikkelig virkning.

Eksklusion – uanset af hvilken grund - fritager ikke for pligten til at betale kontingent for det regnskabsår, i hvilken udelukkelsen finder sted, og allerede indbetalt kontingent for det pågældende regnskabsår refunderes ikke.

§ 11 KOMMUNIKATION

Foreningen anvender elektronisk kommunikation, eksempelvis e-mail, i sin dialog med medlemmerne.

Elektronisk kommunikation kan anvendes til alle meddelelser, som i henhold til foreningens vedtægter og/eller relevante lovgivning skal udveksles skriftligt mellem foreningen og medlemmerne, herunder for eksempel indkaldelse til ordinær og ekstraordinær generalforsamling med tilhørende dagsorden og fuldstændige forslag. Generelle dokumenter og meddelelser offentliggøres på foreningens hjemmeside.

Det er det enkelte medlems ansvar at sikre, at foreningen er i besiddelse af korrekt e-mailadresse(r).

§ 12 VEDTÆGTSÆNDRINGER

Beslutning om ændring af vedtægterne kan træffes på en generalforsamling med 2/3 majoritet af de på generalforsamlingen repræsenterede stemmer.

§ 13 OPLØSNING

Til vedtagelse af et forslag om Friluftsrådets opløsning kræves vedtagelse på en generalforsamling, hvor mindst 3/4 af Friluftsrådets medlemmer er repræsenteret og mindst 3/4 af de repræsenterede stemmer for beslutningen.

Såfremt generalforsamlingen ikke er beslutningsdygtig, men forslaget om opløsning opnår den fornødne majoritet på 3/4 af de repræsenterede stemmer, påhviler det bestyrelsen hurtigst muligt og med sædvanligt varsel at indkalde til en ny generalforsamling, hvor forslaget uanset antallet af fremmødte vil kunne vedtages med almindelig stemmeflerhed.

I forbindelse med beslutningen om opløsning skal generalforsamlingen samtidig træffe bestemmelse om anvendelse af Friluftsrådets midler, dog på en sådan måde, at midlerne kun kan anvendes til aktivitet i overensstemmelse med Friluftsrådets formål.

Vedtaget på Friluftsrådets generalforsamling den 19. april 2017

Forslag til retningslinjer for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet

Resume: På bestyrelsesmødet den 20. september 2023 besluttede bestyrelsen, at Følgegruppen for bæredygtigt friluftsliv skulle kvalificere retningslinjerne for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet, hvilket nu er sket. Der fremlægges derfor et opdateret forslag til retningslinjer, som både tager højde for miljø og sundhed.

Strategisk ophæng: Friluftsrådets vision om, at "friluftsliv for alle – i en rig natur" skal foregå "på et bæredygtigt grundlag".

Seneste behandling: Punkt 7 d på bestyrelsesmødet den 20. september 2023.

Udarbejdet af, dato: Kirsten Skovsby, Thomas Bach, Winni Grosbøll, Torbjørn Eriksen og Jes Lind Bejer, den 4. december 2023.

Bilag:

- 4 h Retningslinjer for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet.

Indstilling

Bestyrelsen drøfter og godkender de opdaterede retningslinjer for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet.

Sagsfremstilling

På bestyrelsesmødet den 20. september 2023 drøftede bestyrelsen et forslag til nye retningslinjer for forplejning med fokus på bæredygtighed. Bestyrelsen besluttede, at Følgegruppen for bæredygtigt friluftsliv skulle kvalificere de foreslåede retningslinjer, hvilket er sket på et møde den 20. november 2023. På den baggrund fremlægges et opdateret forslag til retningslinjer for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet, som både tager højde for miljø og sundhed.

Økonomi og resurser

Der vurderes ikke at være væsentlige omkostninger forbundet med de nye retningslinjer.

Tidsplan

Hvis bestyrelsen godkender de opdaterede retningslinjer, implementeres de hurtigst muligt herefter.

Beslutning

Retningslinjer for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet

Opdateret udkast på baggrund af input fra Følgegruppen for bæredygtigt friluftsliv

Friluftsrådets retningslinjer for bæredygtig forplejning er udformet med afsæt i De nordiske næringsstofanbefalinger, da de nordiske anbefalinger bygger på den bedste tilgængelige videnskab om madforbrug, sundhed og miljø i Norden i 2023.

Retningslinjer for bæredygtig forplejning i Friluftsrådet

EMNE	RETNINGSLINJER
<i>Generelt</i>	Friluftsrådets forplejning skal primært være plantebaseret kost ¹ .
<i>Produktion & mærkning</i>	Hvor muligt, vælges økologiske og/eller MSC-certificerede fødevarer af hensyn til miljø og sundhed.
<i>Transport</i>	Hvor muligt, vælges varer i sæson og varer som er dyrket tættest muligt på stedet, hvor maden serveres, så energiforbrug til transport minimeres.
<i>Mængde & madspild</i>	Der købes i udgangspunktet mad svarende til ét måltid per person som forplejningen skal dække. Antal måltider per person afstemmes med tidsrum for aktiviteterne. Det så madspild så vidt muligt undgås.
<i>Emballage</i>	Unødvendig emballage undgås i forplejningen. Det betyder bl.a., at der ikke serveres vand på plastflasker eller papkartoner til aktiviteter arrangeret af Friluftsrådet.
<i>Leverandører</i>	Ved indkøb af forplejning skal der tages aktivt stilling til leverandørers arbejde med bæredygtighed og om dette stemmer overens med retningslinjerne.
<i>Omfattet forplejning</i>	Retningslinjerne gælder forplejning i Friluftsrådet, herunder også møder som Friluftsrådet arrangerer udenfor Friluftsrådets sekretariatet med videre.
<i>Andet</i>	Hvor muligt, indkøbes forplejning som understøtter bæredygtighed på andre måder end miljø og sundhed. Det kan for eksempel være køb af produkter mærket med Fairtrade, UTZ eller lignende.

¹ Se De nordiske næringsstofanbefalinger 2023 for konkretisering af begrebet "primært plantebaseret kost": <https://www.norden.org/da/news/mindre-koed-mere-plantebaseret-her-kommer-de-nordiske-naeringsstofanbefalinger-2023>

Indledende drøftelser om politik for sponsorater i Friluftsrådet

Resume: Bestyrelsen gennemfører indledende drøftelser om behovet for en politik for sponsorater i Friluftsrådet.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Flemming Torp og Anker Madsen, 1. december 2023.

Bilag:

- Der foreligger ikke yderligere bilag til dette dagsordenspunkt.

Indstilling

Bestyrelsen drøfter indledede behovet for udarbejdelse af en eventuel politik for sponsorater i Friluftsrådet.

Sagsfremstilling

Der er gennem årene flere eksempler på, at Friluftsrådet i forbindelse med programmer, projekter og kampagner har modtaget sponsorater. Der har eksempelvis været tale om konkrete præmier i forbindelse med en udbudt konkurrence i et specifikt projekt eller konkret kampagne eller modtagelse af "hardware" som illustration af konkrete tiltag i et program.

Hidtil er der alene taget konkret stilling til modtagelsen af sponsoratet i hver enkelt sag.

Flemming Torp finder, at bestyrelsen bør overveje, hvorvidt der er behov for, at der udarbejdes retningslinjer/politik for sponsorater i Friluftsrådet, som fastlægger nogle overordnede og mere principielle rammer for modtagelse af sponsorater.

Er Friluftsrådet eksempelvis parat til at indgå strategiske partnerskaber (erhvervspartnerskaber)? I hvilket omfang skal det sikres, at virksomhedssamarbejde og sponsorater er i overensstemmelse med Friluftsrådets formål og værdier? Hvor går de etiske og politiske grænser for modtagelse af sponsorater? I hvilket omfang vil det være rimeligt at modtage sponsorater?

Bestyrelsen bedes drøfte, hvorvidt der er behov for udarbejdelse af en politik, som fastlægger nogle overordnede og mere principielle rammer for modtagelse af sponsorater. Såfremt bestyrelsen finder grundlag for dette, anmodes sekretariatet om at udarbejde et mere detaljeret grundlag for en mere dybtgående drøftelse og beslutning på et efterfølgende bestyrelsesmøde.

Økonomi og resurser

Tidsplan

Beslutning

Godkendelse af korrigeret budget 2024

Resume: Udkast til det korrigerede budget for 2024 udviser et underskud på 1.158.000 kr. mod det oprindelige budget, der udviste et underskud på 543.000 kr. I det korrigerede budget for 2024 er medtaget indtægt fra arv på 1.100.000 kr.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling: Punkt 4 b, bestyrelsesmødet den 20. september 2023.

Udarbejdet af, dato: Winni Grosbøll, Torbjørn Eriksen og Claus Andersen, 1. december 2023.

Bilag:

- Udkast til korrigeret budget 2024 og budget 2025.

Indstilling

Bestyrelsen godkender det korrigerede budget 2024.

Sagsfremstilling

På generalforsamlingen den 29. april 2023 blev budget 2024 godkendt med et underskud på kr. 543.000 kr.

Udkastet til det korrigeret budget for 2024 udviser et underskud på 1.158.000 kr.

I det korrigerede budget for 2024 er medtaget en ekstraordinær indtægt fra arv på 1.100.000 kr., som forventes modtaget i 2. halvår 2024, når boet er afsluttet.

De mest betydelige ændringer fra det oprindelige budget til det korrigerede budget kan henføres til bestyrelsens beslutning om øget politisk arbejde, blandt andet:

- 301.000 kr til egenfinansiering af arbejdet med bæredygtighed
- 275.000 kr til opbygning af Grøn Scene på Folkemødet
- 750.000 kr til videnproduktion
- 156.000 kr til styrkelse af den lokale struktur

Hertil kommer mindre indtægter på programmerne er forudsat i budget som er indarbejdet i det korrigerede for budget 2024.

Det er politisk besluttet, at egenkapitalen skal andrage mellem 30 og 40 procent af omsætningen. På grundlag af estimat for 2023 hvor underskuddet i 2023 forventes at blive på niveau med korrigeret budget for 2023 samt udkast til korrigeret budget for 2024 forventes egenkapitalen ultimo 2024 at være nedbragt til 40 procent af den budgetterede omsætning i 2024. Opgørelsen af egenkapital i forhold til omsætningen er beregnet efter driftsstøttemodellen fra Udlofningsmidler.

Bestyrelsen besluttede på sit møde 14. september 2023, at nedenstående prioriteter skulle indarbejdes i det korrigerede budget for 2024. Oplæg til tilhørende budgetdispositioner er angivet for de enkelte prioriteter.

Prioriteter jævnfør bestyrelsens drøftelser 14. september 2023; dagsordenens punkt 4 b: Korrigeret budget 2024 – indledende fastlæggelse af politiske indsatser.	Oplæg til budgetdispositioner i korrigeret budget 2024
<i>Der er stort fokus på arbejdet med bæredygtigt friluftsliv. Arbejdet i og på tværs af Friluftsrådets medlemsorganisationer søges eksternt finansieret med fondsmidler</i>	Eksternt projekt søges finansieret. Budgetdisposition til egenfinansiering af løn: 301.000 kr. i 2024.
<i>Børn- og unges friluftsliv og naturdannelse fylder fortsat meget på den politiske dagsorden</i>	Ingen nye budgetdispositioner – forventes integreret i eksisterende budget for politisk arbejde.
<i>Prioritering af indsatser der styrker fokus på det blå friluftsliv og den marine natur</i>	Ingen nye budgetdispositioner – forventes integreret i eksisterende budget for politisk arbejde.
<i>Øget budget til udvikling af Blå Flag og Badepunkt</i>	Behandles under dagsordenens punkt 4 e: Forslag om budgetramme på 300.000 kr. til analyse af programmernes værdiskabelse i kommunerne og markedsføringsinitiativer. Afventer beslutning før indarbejdelse i budget 2024.
<i>Samme budgetmæssige rammer som i 2023 til fortsat udvikling og afholdelse af Grøn Scene på Folkemødet 2024</i>	275.000 kr. indarbejdet i budget 2024.
<i>Prioritering af midler til videnproduktion – herunder måling af friluftslivets omfang med videre</i>	Der budgetteres med i alt 1100 timer svarende til 551.000 kr. samt 200.000 kr. til indkøb af eksterne ydelser. I alt 751.000 kr. Er indarbejdet i budget, som integreret del af politisk arbejde.
<i>Justeringerne i forbindelse med den lokale struktur kræver lidt flere midler.</i>	Budgetdisposition: +156.000 kr. til udrulning af ny lokal struktur.
<i>Friluftsrådets bygning er af ældre dato, med indretning og køkkenfaciliteter, der ikke er tidsvarende. 2. og 3. sal er for nyligt istandsat. Der bør overvejes at afsætte midler til proces for istandsættelse af stuen og 1. sal.</i>	Ingen budgetdisposition til istandsættelse er indarbejdet i budget 2024.

Der budgetteres med, at udlodningsadministrationen vil udgøre cirka 5,2 millioner kr. i 2024. Budgettet er udarbejdet med antagelse af, at Friluftsrådet i 2024 modtager mindst 39 millioner kr. til uddeling til projekter, og i alt uddeler 50 millioner i 2024.

Prognoserne for Udlodningsmidler til Friluftsliv er dog notorisk meget usikre, men Finansministeriets seneste prognose viser, at Udlodningsmidler til Friluftsliv (projekter) kan forvente at modtage 36 millioner kr. i 2024. Finansministeriets prognoser på denne tid af året har altid været lavere end den endelige uddeling.

Beløbet til uddeling må dog forventes at blive lavere i 2024 end 2023, idet afløbet af ophobede midler er tilendebragt i 2023. Rådighedsbeløbet ultimo 2023 forventes at være nedbragt til 17 millioner kr.

Fællesomkostninger

Samlet er fællesomkostningerne steget med 538.000 kr. i forhold til budget 2024.

Lønninger under fællesomkostninger er steget med 481.000 kr. Det skyldes investering i projektudvikling samt lavere dækningsbidrag for projekttimer.

Personaleomkostninger falder med 160.000 kr. idet udgifter til rekruttering og uddannelse ligger på et lavere niveau end tidligere.

Renteudgifterne er steget med 155.000 kr. som konsekvens af øgede renteudgifter på prioritetsgælden.

På de øvrige fællesomkostninger er budgetteret på niveau med det forventede realiserede forbrug i 2023 og kendskab til specifikke udgiftsposter.

Nye og allerede bevilgede projekter

I det korrigerede budget for 2024 er følgende nye projekter og projektførlængelser indarbejdet:

- Center for børn og natur (forlængelse af projektet med 78.000 kr. i omsætning)
- Nat i Naturen (Spar Nord fonden. Nyt projekt med omsætning på 1.285.000 kr.)
- Beach SOS (Nyt projekt med 110.000 kr. i omsætning)
- Venner med Naturen (Nyt projekt med 325.000 kr. i omsætning)

Forventede nye projekter

I det korrigerede budget for 2024 er indarbejdet følgende projekter, der endnu ikke er bevilget:

- Bæredygtighedsprojekt (medtaget med omsætning på 1.100.000 kr.)
- Uspecificerede projekter med en omsætning på 2.000.000 kr., hvoraf 1.000.000 kr. er lønninger

Økonomi og resurser

Tidsplan

Korrigeret budget 2024 indarbejdes i årsrapporten for 2023, der præsenteres for bestyrelsen på bestyrelsesmødet den 19. marts 2024.

Næstfølgende budgetjustering vil ske på baggrund af og med afsæt i bestyrelsens beslutning om strategiens handleplaner.

Beslutning

Korrigeret budget 2024 og budget 2025

Resultatopgørelse	Realiseret 2022	Estimat nov-23	Budget 2024	Korrigeret budget 2024	Budget 2025	Ændring fra budget 2024 til korr. 2024
Driftstilskud	11.240	12.104	11.700	12.468	12.717	768
Kontingenter	571	584	590	585	590	-5
Arv				1.100		1.100
Øvrige indtægter	674	571	490	490	500	-
Indtægter basis drift	12.485	13.259	12.780	14.643	13.806	1.863
Indtægter fra programmer	4.604	4.654	5.120	4.917	4.990	-203
Indtægter fra projekter	14.438	11.490	10.796	10.262	11.486	-534
Tilskud til udlodningsadministration	4.880	5.755	4.622	5.227	4.769	605
Indtægter i alt	36.407	35.158	33.318	35.048	35.051	1.730
						-
Politisk indsats	4.934	5.541	5.030	6.219	6.250	1.189
Lokale Friluftsråd	2.451	2.955	2.980	3.136	2.930	156
Fællesomkostninger	5.292	5.346	5.203	5.741	5.469	538
Udgifter til basis drift	12.677	13.842	13.213	15.096	14.649	1.883
Udgifter til programmer	3.864	4.822	5.110	5.314	5.280	204
Udgifter til projekter	14.255	11.670	10.916	10.570	11.544	-346
Udgifter til udlodningsadministration	4.880	5.755	4.622	5.227	4.769	605
Udgifter i alt	35.676	36.089	33.861	36.207	36.242	2.346
Periodens resultat	731	-931	-543	-1.158	-1.191	-615
Periodens resultat pr områder						
Basis drift	-192	-583	-433	-454	-843	-21
Programmer	740	-168	10	-396	-290	-406
Projekter	183	-180	-120	-308	-58	-188
Udlodningsadministration	-	-	-	-	-	-
Periodens resultat	731	-931	-543	-1.158	-1.191	-615

Fællesomkostninger

	Realiseret 2022	Estimat nov-23	Budget 2024	Korrigeret budget 2024	Budget 2025	Ændring fra budget 2024 til korr. 2024
Lønninger	3.087	3.648	3.655	4.136	4.035	481
Personeomkostninger	895	599	880	720	720	-160
Kontor drift	241	343	375	325	325	-50
IT og telekommunikation	1.025	940	855	839	864	-16
Ejendom og lokaledrift	1.679	1.556	1.400	1.475	1.450	75
Medieovervågning og kommunikation	485	333	300	375	375	75
Eksterne rådgiver	209	219	275	175	175	-100
Bestyrelsen og generalforsamling	496	336	275	350	350	75
Finansielle poster	184	369	195	350	350	155
Delvis momsfradrag	-89	-84	-75	-80	-80	-5
Samlede fællesudgifter	8.212	8.259	8.135	8.665	8.564	530
Fællesomkostninger fordelt	-2.920	-2.913	-2.932	-2.923	-3.095	9
Fællesudgifter i alt	5.292	5.346	5.203	5.742	5.469	539

Programmer/projekter

	Indtægter					Lønninger					Eksterne omkostninger					Resultat				
	2022	E2023	B 2024	Ny 2024	B 2025	2022	E2023	B 2024	Ny 2024	B 2025	2022	E2023	B 2024	Ny 2024	B 2025	2022	E2023	B 2024	Ny 2024	B 2025
Grønne Spirer	1.711	1.754	1.870	1.878	1.900	757	1.040	1.205	1.013	1.050	629	841	650	850	850	325	-127	15	15	0
Blå Flag	1.213	1.120	1.200	1.101	1.000	671	707	750	758	700	242	371	400	400	400	300	42	50	-57	-100
Badepunkt	278	350	375	388	450	133	207	225	304	325	49	82	100	100	100	96	61	50	-15	25
Grøn skole	1.027	1.030	1.225	1.041	1.100	913	916	1.230	1.263	1.230	128	188	125	200	200	-14	-74	-130	-423	-330
Naturparker mærkningsord	375	400	450	510	540	281	399	350	352	350	61	71	75	75	75	33	-70	25	83	115
Programmer i alt	4.604	4.654	5.120	4.917	4.990	2.755	3.269	3.760	3.689	3.655	1.109	1.553	1.350	1.625	1.625	740	-168	10	-396	-290
Udvikling af Naturparker - Nordeafon	1.625	1.150		0		398	253		0		1.444	933		0		-217	-36	0	0	0
Gå nye veje (Adgangslinjen)	800	629	500	746	0	868	676	550	910	0	196	78	70	50	0	-264	-125	-120	-214	0
Naturens uge	609	436				382	349				484	363				-257	-276	0	0	0
Aktion klima		88	65	60	0		63	65	60	0				0		0	25	0	0	0
Det cirkulære plastik lab		51	31	17	0		88	31	31	0				0		0	-44	0	-14	0
Naturfriske fællesskaber	465	1.310		0		459	553		0		100	852		0		-94	-95	0	0	0
Center for børn og Natur kommunika	88	234		78		106	154		78	0				0		-18	79	0	0	0
Kløverstier				0		12	10	0	0					0		-12	-11	0	0	0
Nat i naturen		325		1.285	845		274		238	220				1.047	625	0	-4	0	0	0
Nordisk nat i naturen 2022	750	955				797	40				92	923				-139	-8	0	0	0
Nordisk nat i naturen 2023		265		0			134		0					0		0	-2	0	0	0
Friluftspavillioner - Bynatur		110	200	39			116	200	78					0		0	-6	0	-39	0
Beach SOS		20		110	0		19		100	0				2		0	-1	0	-20	0
Bæredygtighedsprojekt				1.100	1.176				901	1.014						0	0	0	-301	-338
Venner med naturen				325	185				250	45						0	0	0	0	0
Cisu	4.381	5.525	3.720	4.222	4.000	666	739	800	722	800	3.452	4.786	3.000	3.500	3.200	263	0	-80	0	0
Internationale projekter	263	344	280	280	280	263		200	0					0		0	342	80	280	280
Projekter afsluttet i 2022	5.457	25				910	33				3.626	30				921	-38	0	0	0
Nye projekter/rest gl. projekter		23	6.000	2.000	5.000			3.000	1.000	2.500			3	3.000	1.000	2.500	0	20	0	0
Projekter i alt	14.438	11.490	10.796	10.262	11.486	4.861	3.501	4.846	4.368	4.579	9.394	8.169	6.070	6.202	6.965	183	-180	-120	-308	-58
Total	19.042	16.144	15.916	15.179	16.476	7.616	6.770	8.606	8.056	8.234	10.503	9.722	7.420	7.827	8.590	923	-348	-110	-704	-348

Godkendelse af budget 2025

Resume: Udkast til budget 2025 udviser et underskud på 1.191.000 kr. og en omsætning på 35 millioner kr. Budget 2025 er en overvejende passiv fremskrivning af det korrigerede budget 2024.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato: Winni Grosbøll, Torbjørn Eriksen og Claus Andersen, 1. december 2023.

Bilag:

- Udkast til korrigeret budget 2024 og budget 2025. Se bilag punkt 5 a.

Indstilling

Bestyrelsen drøfter og indstiller budget 2025 til generalforsamlingens godkendelse.

Sagsfremstilling

Budget 2025 er i overvejende grad udarbejdet som en passiv fremskrivning af korrigeret budget 2024, hvor de foreslåede budgetdispositioner vedrørende budget 2024 videreføres i 2025. Budget 2025 baserer sig på følgende overordnede forudsætninger og dispositioner:

- Samlet omsætning 35 millioner kr.
- Seks projekter afsluttes i 2024. Der skal derfor udvikles nye projekter for at imødegå et større omsætningstab.
- Der er medtaget uspecificerede projektindtægter i 2025 for 5,0 millioner kr.
- De uspecificerede projekter forventes at dække lønninger for 2,5 millioner kr.
- Vidensopbygning: Udgifter på 3/4 årsværk samt eksterne udgifter på 200.000 kr. videreføres som integreret del af politisk arbejde.
- Projektudvikling. Der er afsættes 2/3 årsværk til projektudvikling i 2025.
- Administration af Udlodningsmidler reduceres i til 4,8 millioner kr., fordi uddelingen af tidligere reserver forventes helt tilendebragt i 2024.
- Fællesomkostninger videreføres på 2024 niveau.

Under hensyntagen til fortsat nedbringelse af egenkapitalen foreslås et underskud på 1,2 millioner kr.

Økonomi og resurser

Tidsplan

Budget 2025 indarbejdes i årsrapporten for 2023, der præsenteres for bestyrelsen på bestyrelsesmødet den 19. marts 2024.

Beslutning

Risikoanalyse for budgetter med mere

Resume: Rapportering om risikovurdering af Friluftsrådets økonomi.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling: Punkt 3 e, bestyrelsesmødet 3. november 2022.

Udarbejdet af, dato: Winni Grosbøll, Torbjørn Eriksen og Claus Andersen, 23. november 2023.

Bilag:

- Der foreligger ikke yderligere bilag til dette dagsordenspunkt.

Indstilling

Bestyrelsen tager risikoanalysen til efterretning.

Sagsfremstilling

Bestyrelsen er tidligere præsenteret for risikovurderinger ultimo 2019, 2020 og 2022, og denne risikovurdering tager udgangspunkt i de tidligere risikovurderinger.

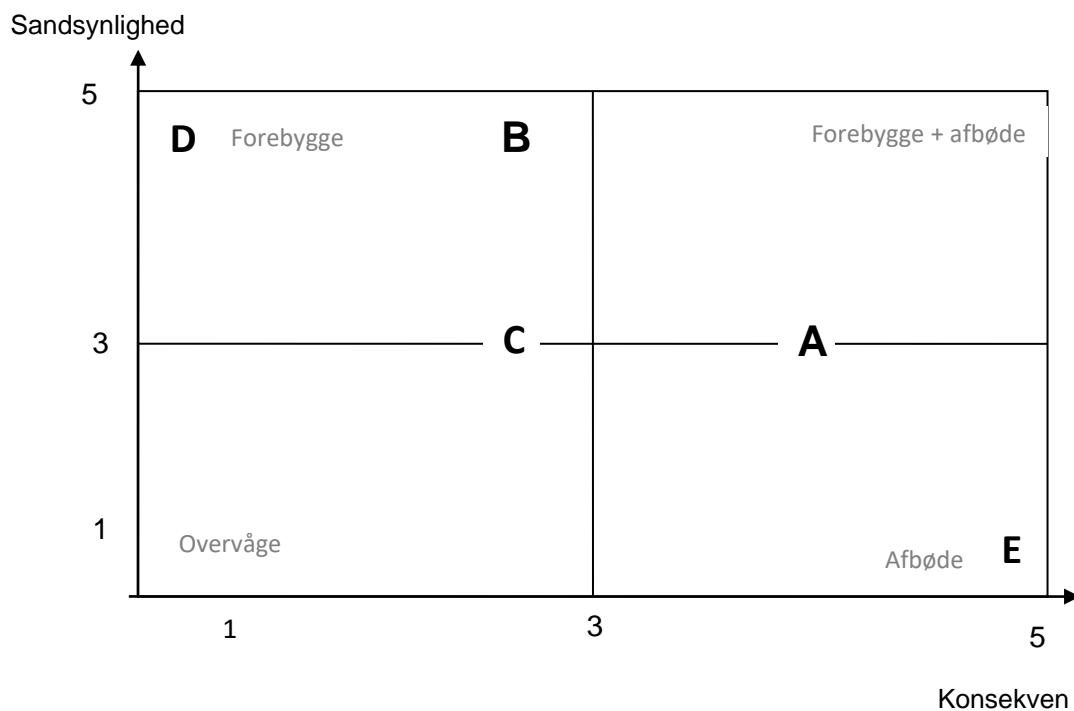
Der vurderes ikke at være ændringer i konsekvens eller sandsynlighed i forhold til sidste vurderinger af de fem risikoelementer.

De fem risici er præsenteret i nedenstående skema med anvendelse af de samme scorer for konsekvens og sandsynlighed.

Risiko (Max 5)	Konsekvens (1-5)	Sandsynlighed (1-5)	Risikotal (Konsekvens x sandsynlighed)	Forebyggende handling	Afbødende handling
A. Bedrageri på Afrikaprojekter	3	4	12	Kontrolsystem på plads	
B. Medarbejdernes bedrag	5	2	10	Kontrolsystem på plads	
C. Sikkerhedsbrud hos IT-leverandør	3	2	6		Backup
D. Ulovlig ekstern adgang til bankkonti	5	1	5	Krav om to personers godkendelse	Forsikringsdækning op til 25 millioner kr.
E. Ekstern kryptering, afpresning	1	5	5	Arkivsystem kan ikke krypteres med nuværende metoder.	Backup

Følgende tabeller er anvendt:

Konsekvens (Tab/Ekstraomkostninger)		Sandsynlighed	
1	under 250.000 kr.	5	Forventeligt
2	Mellem 250.000 og 1 million kr.	4	Usædvanligt
3	mellem 1 og 5 millioner kr.	3	meget usædvanligt
4	mellem 5 og 10 millioner kr. (Friluftsrådets fremtidige drift er truet)	2	Usandsynligt
5	over 10 millioner kr. (Friluftsrådet er konkurstruet)	1	meget usandsynligt

Bedrageri på Afrika-projekter

Friluftsrådet samarbejder med NGO'er i to østafrikanske lande (Tanzania og Rwanda) om Eco-Schools på basis af en millionbevilling fra Udenrigsministeriet. Korruption er udbredt i disse lande, og der er latent risiko for, at medarbejdere/bestyrelsesmedlemmer hos vores lokale samarbejdspartnere misbruger midler fra projektet. Friluftsrådet har således en ikke-afsluttet sag fra 2012 fra Tanzania, hvor der tages forbehold for cirka 100.000 kr. i det afsluttende regnskab fra den daværende lokale partner, WCST. Trods gentagne rykkere med krav om tilbagebetaling og en årelang dialog med Udenrigsministeriet om afslutning af sagen, er den fortsat ikke lukket dags dato. I 2021 blev der også afdækket bedrageri for 100.000 og manglende dokumentation (bilag er makuleret) for 4.200.000 kr. hos vores nu tidligere partner, CECOD, i Uganda. Der er rejst straffe- og erstatningssag ved de lokale domstole mod CECOD. Retssagen er berammet til den 18. december 2023.

Samarbejdet med de lokale partnere er med øjeblikkelig virkning bragt til ophør i ovennævnte tilfælde, og der har ikke været indikationer af uregelmæssigheder hos de aktuelle partnere i Tanzania (TFCG) og Rwanda (ARCOS). Samtidig viser erfaringerne fra ovennævnte sager, at risikoen er reel.

Risikoen forebygges gennem grundig screening af potentielle partnere, løbende budgetkontrol, årlige projektbesøg med finansiell monitoring, regnskabsopfølgingsmøder mellem partnere og Friluftsrådets revisor, begrænsning på pengeoverførsler og efterretninger fra andre NGO'er. På baggrund af en regnskabsrapport overfører Friluftsrådet på kvartalsbasis midler til NGO'erne. Før den næste udbetaling kan finde sted, skal NGO'erne i Østafrika indlevere en regnskabs- og fremdriftsrapport, der afrapporterer brug af midlerne i det foregående kvartal. Efter årets afslutning revideres regnskaberne i de to lande. I den næste programperiode 2024-2027 overføres gennemsnitligt 1,7 millioner kr. per år (svarende til gennemsnitligt 425.000 kr. per kvartal) til hver af de to partnere i Tanzania og Rwanda.

Såfremt der konstateres uregelmæssigheder, danner det afsæt for forensisk revision og eventuel retsforfølgelse med henblik på straf, tilbagebetaling og erstatning. Er det ikke muligt, søges Udenrigsministeriets godkendelse af, at projektet bærer et tab. Som det fremgår af de aktuelle sager, er det ofte en langvarig proces at få Udenrigsministeriet til at lukke sagerne og afskrive tab. Praksis er dog, at såfremt den danske partner har overholdt sin tilsynsforpligtigelse i forhold til monitoring, økonomistyring med videre, vil Udenrigsministeriet som hovedregel nedskrive tabet, når alle muligheder for at få tilbagebetalt midlerne vurderes udtømte.

I det konkrete tilfælde i Uganda vil CISU/Udenrigsministeriets indstilling formentlig bestemmes af, om Friluftsrådet har truffet alle rimelige foranstaltninger for at undgå tab. Den teoretiske risiko er, at Friluftsrådet kan bære et tab på samlet set 4,2 millioner kr. Det er ikke et tab, der umiddelbart kan forsikringsdækkes. CISU/UM-bevillingen dækker omkostninger til revisionsundersøgelser og advokatbistand i forbindelse med den forestående retssag. Friluftsrådets tab begrænser sig foreløbig til ekstra tidsforbrug på sagen, som ikke i fuldt omfang kan dækkes af den bagvedliggende programbevilling.

Medarbejderes bedrag

Hovedparten af medarbejderne i Friluftsrådet er kun underskriftsberettigede på begrænsede beløb og skal altid godkendes af leder. Betroede medarbejdere som direktør, vicedirektør, regnskabschef og bogholder udgør en risiko, da de har adgang til bankkonti med større beløb, dog stadig med krav om underskrift i fællesskab med en anden. Som ekstra sikkerhedsforanstaltning er hovedparten af de likvide midler fra Udlodningsmidler til Friluftslivs placeret på bankkonti (hovedkonto), der ikke er adgang til fra netbank. Der kan kun overføres midler til Udlodningsmidlernes driftskonto, hvis der sendes en skriftlig anmodning med to underskrifter til banken. Den eksterne revisor forholder sig løbende til, om Friluftsrådet har de nødvendige kontrolforanstaltninger og funktionsadskillelser.

Sikkerhedsbrist hos IT-leverandør

Friluftsrådets IT-serviceleverandør Simple Solution og deres medarbejdere kan i teorien skade Friluftsrådet alvorligt, for eksempel ved at slette data eller systemer. Simple Solution produkt-

ansvarsforsikringer dækker ikke, hvis en af Simple Solutions medarbejder bevidst sletter vores data og systemer. Simple Solution arbejder løbende med forbedring af deres sikkerhed.

Ulovlig ekstern adgang til bankkonti

Der er en teoretisk risiko for, at eksterne skaffer sig adgang til Friluftsrådets konti og overfører midler herfra. Det er naturligvis bankens ansvar, hvis hændelsen skyldes fejl ved deres systemer. Hvis det skyldes sikkerhedsbrist i Friluftsrådet, har Friluftsrådet tegnet forsikring herimod med en dækning på 25 millioner. Under alle omstændigheder gælder det, at overførsler kun kan udføres af to i fællesskab. Som en yderligere sikkerhed kan der ikke overføres penge over netbank fra Udlodningsmidler til Friluftslivs hovedkonto. Der skal sendes et fysisk brev til banken om udbetalingsanmodning til driftskontoen.

Ekstern kryptering, afpresning

Det er en velkendt teknik, at kriminelle krypterer virksomheders datasystemer og bruger dette til økonomisk afpresning. Det kan potentielt have alvorlige konsekvenser, hvis dette skulle ske for Friluftsrådet. Friluftsrådet har tidligere oplevet det men kunne genskabe et intakt IT-system ved hjælp af back-up filer, hvorfor det ikke gav nævneværdige driftsforstyrrelser. Friluftsrådet fil-arkivsystem Docunote blev ikke ramt af kryptering på grund af indbygget sikkerhed i systemet. Simple Solution har endnu ikke kendskab til, at det er lykkedes at kryptere maildata i Outlook 365, som Friluftsrådet anvender i dag.

Økonomi og resurser

Tidsplan

Beslutning

Eventuelt

Resume: Eventuelle emner taget op uden for dagsordenen.

Strategisk ophæng:

Seneste behandling:

Udarbejdet af, dato:

Bilag:

- Der foreligger ikke yderligere bilag til dette dagsordenspunkt.

Indstilling

Sagsfremstilling

Økonomi og resurser

Tidsplan

Beslutning